TOVE JANSSON

CARTEA VERII

youngart

Tove Jansson (1914-2001) s-a născut la Helsinki, într-o familie de artiști: tatăl ei a fost sculptor, iar mama, desenatoare și ilustratoare. A avut doi frați mai mici, Per Olov și Lars. Familia și arhipelagul Åland, locul unde obișnuiau să-și petreacă verile, au fost sursa de inspirație pentru romanele scrise mai târziu.

A făcut studii de artă la Stockholm, Helsinki și Paris. La paisprezece ani, a scris și a ilustrat prima ei carte, care a fost publicată în 1933. În anii '30 – '40 a participat cu lucrări de artă la diferite expoziții și a lucrat ca desenatoare pentru revista *Garm*. A devenit foarte cunoscută și apreciată pentru curajoasele ei caricaturi politice și reprezentările fidele ale vieții finlandeze de zi cu zi în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

În aceeași perioadă, din dorința de a evada din lumea plină de orori a războiului, a început să lucreze la primul volum din seria *Momin*, în care proiectează un univers idilic și inocent. Cărțile despre momini au fost traduse în treizeci și cinci de limbi și i-au adus un uriaș succes internațional. Au fost transformate în piese de teatru, operă, film, piese radiofonice și de televiziune. Cu toate acestea, seria de romane despre locuitorii Văii Mominilor reprezintă doar o parte din opera de mare amploare a lui Tove Jansson, care include romane, nuvele, piese radiofonice și piese de teatru.

Una dintre cărțile ei preferate a fost *Cartea verii*, în care personajele principale sunt Sophia și bunica ei, Ham.

Tove Jansson a primit multe premii și distincții, printre care Premiul Nils Holgersson în 1953, Premiul Andersen în 1966, Premiul Mårbacka în 1972, Premiul Finlanda în 1993 și Premiul Academiei Suedeze în 1994.

TOVE JANSSON

CARTEA VERII

Traducere din limba suedeză
de Andreea Caleman

youngart

Redactor: Laura Albulescu
Tehnoredactor: Cristian Vlad
Corector: Theodor Zamfir
Coperta: Alexandru Daş

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
JANSSON, TOVE
Cartea verii / Tove Jansson; trad. de Andreea Caleman.
Bucureşti: Youngart, 2017
ISBN 978-606-8811-24-6

I. Caleman, Andreea (trad.)

821.113.3

Această carte este publicată cu sprijinul FILI –
Finnish Literature Exchange.

F I L I

Finland. All rights reserved.

© Youngart, 2017, pentru prezenta ediţie
Youngart este un imprint al Grupului Editorial Art

La scăldat

Era iulie – dis-de-dimineaţă, zăpuşeală mare şi plouase toată noaptea. Din stâncile golaşe se ridicau aburi, însă muşchiul şi scobiturile musteau de apă şi toate culorile se adânciseră. Dincolo de verandă, vegetaţia încă ferită de razele dimineţii era ca o adevărată pădure amazoniană, cu frunziş şi flori bogate şi duşmănoase, aşa că trebuia să fie atentă să nu le rupă, în timp ce căuta proteza acoperindu-şi gura cu mâna şi temându-se la fiecare pas să nu-şi piardă echilibrul.

— Ce faci? întrebă micuţa Sophia.

— Nimic! răspunse bunica. Adică, adăugă ea mânioasă, îmi caut proteza!

Copila coborî treptele verandei şi întrebă sec:

— Unde ai pierdut-o?

— Aici, răspunse bunica. Eram chiar aici. A căzut undeva, în tufele de bujori.

Căutară împreună.

— Lasă-mă pe mine, zise Sophia. Abia te ţii pe picioare. Dă-te la o parte!

Fetiţa se afundă în desişul înflorit al grădinii, înaintând pe brânci printre tulpinile şi lujerii verzi. Era bine acolo, ca într-un loc interzis. Zări proteza alb-rozalie zăcând pe pământul moale şi negru, o întreagă gură de dinţi bătrâni.

— I-am găsit! ţipă copila şi se ridică. Pune-ţi-i!

— Da' să nu te uiţi! spuse bunica. Nu se cade.

Sophia ascunse mâna cu dinţii la spate.

— Ba vreau să văd! zise ea.

Aşa că bunica nu avu încotro. Îşi băgă proteza în gură, cu un plescăit. Era uşor de pus, nimic de zis.

— Auzi, tu când mori? întrebă copila.

Iar bunica răspunse:

— În curând. Da' nu te priveşte pe tine nicicum!

— De ce? întrebă nepoata.

Bătrâna nu îi răspunse, ci începu să urce stânca şi o luă spre ravenă.

— Nu-i voie acolo! strigă Sophia.

Bunica i-o întoarse tăios:

— Ştiu că n-avem voie, dar mergem oricum, că taică-tu doarme şi n-o să afle!

Ajunseră în vârful pantei şi începură să coboare pe partea cealaltă. Muşchiul era alunecos. Soarele se urcase binişor pe cer şi de peste tot se ridicau aburi groşi. Învăluită în ceaţa luminoasă, insula era foarte frumoasă.

— Şi-or să-ţi sape groapă? întrebă moale copila.

— Da, una mare, răspunse bunica. Mare cât s-avem loc cu toţii! adăugă ea răutăcioasă.

— Cum adică? întrebă fata.

Merseră mai departe spre capul insulei.

— N-am mai fost niciodată atât de departe de casă, zise Sophia. Tu?

— Nu, răspunse bunica.

Ajunseră la promontoriu, unde stânca începea să coboare, în terase din ce în ce mai întunecate. Fiecare treaptă spre bezna adâncurilor era tivită cu alge de un verde-deschis, ce se legănau înainte şi înapoi în ritmul apei.

— Vreau să fac baie, zise copila.

Se aştepta ca bunica să se împotrivească, dar bătrâna nu spuse nimic. Neliniştită, se dezbrăcă încet. Bunica lăsa totul la voia întâmplării, nu te puteai bizui pe ea. Îşi băgă picioarele în apă şi zise:

— E rece.

— Firește că-i rece! spuse bătrâna, cu gândurile în altă parte. Ce te-aşteptai?

Copila intră în apă până la brâu şi se opri încordată.

— Înoată! o îndemnă bunica. Doar ştii să înoţi!

„E adâncă! îşi zise Sophia. A uitat că nu intru niciodată în apă adâncă fără cineva lângă mine!“

Aşa că ieşi din apă, se aşează pe pietre şi spuse:

— O să fie vreme frumoasă azi!

Soarele se ridicase şi mai sus pe cer. Întreaga insulă strălucea şi văzduhul era limpede.

— Pot să mă scufund, zise Sophia. Ştii cum e când te scufunzi?

Bunica răspunse:

— Sigur că știu! Lași totul deoparte, îți iei avânt și te scufunzi, pur și simplu! Algele îți mângâie picioarele. Sunt brune, iar marea-i limpede, mai deschisă spre suprafață, cu mulți bulbuci. Aluneci prin apă. Îți ții răsuflarea, te-ntorci, lași apa să te împingă-n sus. Răsufli. Pe urmă faci pluta. Plutești și atât.

— Și ții ochii deschiși tot timpul! spuse Sophia.

— De bună seamă! Nu se scufundă nimeni cu ochii închiși.

— Da' mă crezi că pot să mă scufund, chiar dacă nu-ți arăt? întrebă copila.

— Da, firește, răspunse bunica. Hai, îmbracă-te! S-apucăm să ne-ntoarcem până se trezește!

Simți cum o cuprinde primul val de oboseală al zilei. „Când ajungem acasă, mă-ntind oleacă. A, și să nu uit să-i spun că fetei încă îi e frică de apă adâncă..."

Clar de lună

Odată, în aprilie, când era lună plină și marea era acoperită de gheață, Sophia se trezi. Își aminti că se întorseseră pe insulă și că acum dormea în propriul ei pat, pentru că mama murise. În sobă încă ardea focul și flăcările pâlpâinde aruncau umbre pe tavan, unde cizmele erau atârnate la uscat. Își puse picioarele pe podea – era foarte rece – și se uită pe fereastră.

Gheața era neagră și, în mijlocul ei, văzu ușița deschisă a sobei și focul arzând. De fapt, văzu două ușițe, una lângă cealaltă. Într-o altă fereastră, focul venea din pământ, iar în a treia văzu întreaga odaie în geamănă oglindire: cufere, scrinuri și lăzi cu capacul căscat, pline cu mușchi, zăpadă și iarbă uscată, toate deschise, cu umbre negre ca smoala pe fund. Pe stânci văzu doi copii, iar scorușul creștea chiar prin trupurile lor. În spatele copiilor, cerul era vinețiu.

Se întinse pe pat și privi focul ce dansa pe tavan, în timp ce insula se apropia de casă. Mai aproape, tot mai aproape. Dormeau pe o pajiște, aproape de țărm, aveau petice de zăpadă pe plapumă și, sub ele,

gheţurile se întunecară şi începură să alunece. O fâşie de apă se deschise în podea şi valizele lor luară calea lunii plutind, toate deschise, pline cu întuneric şi muşchi. Niciuna nu se întoarse vreodată.

Sophia întinse mâna şi o trase uşurel pe bunica de păr. Bătrâna se trezi de îndată.

— Auzi, şopti Sophia, am văzut două focuri în fereastră, nu unul. De ce-s două?

Bunica se gândi un pic şi răspunse:

— Fiindcă avem ferestre duble.

După o vreme, Sophia întrebă:

— Eşti sigură că uşa-i închisă?

— E deschisă, răspunse bunica. E întotdeauna deschisă, dormi liniştită!

Sophia se înfăşură în plapumă. Lăsă insula să alunece mai departe pe gheţuri, spre orizont. Şi, chiar înainte să adoarmă la loc, veni tatăl ei şi mai puse câteva lemne pe foc.

Pădurea-fantomă

La marginea insulei, dincolo de stânci, se întindea o fâşie de pădure moartă. Acolo, vântul sufla întotdeauna nemilos şi, chinuindu-se secole în şir să crească în bătaia tuturor furtunilor, pădurea căpătase un chip aparte. Din barcă se vedea limpede cum copacii, tot fugind din calea vântului, se înălţaseră care cum putuseră – cocoşându-se, răsucindu-se şi, mulţi dintre ei, târându-se. În timp, trunchiurile crăpau, putrezeau, se sprijineau de cele vii sau se prăbuşeau peste ele şi se contopeau într-o masă diformă de încăpăţânare resemnată. Pământul era acoperit cu ace maronii, strălucitoare, mai puţin acolo unde molizii hotărâseră să se târască, în loc să se ridice şi verdeaţa lor luxuriantă se întindea frenetic, umedă şi strălucitoare, ca într-un soi de junglă.

I se spunea pădurea-fantomă. Crescuse încet, cu atâta trudă, şi echilibrul dintre supravieţuire şi pieire era atât de fragil, încât o schimbare, oricât de mică, era de neînchipuit. O creangă ruptă, un trunchi dat la o parte, orice putea duce la distrugerea

pădurii-fantomă. Ochiurile mlăştinoase nu puteau fi secate şi nimic nu putea fi plantat dincolo de hăţişul gros ca un zid de apărare. Sub desiş, în locuri unde soarele nu ajungea niciodată, trăiau păsări şi animale mici. Când nu era furtună, se mai auzea câte un foşnet de aripi sau zupăit grăbit de lăbuţe, dar animalele nu se arătau niciodată.

La început, familia încercase să facă pădurea-fantomă mai înfiorătoare decât era. Adunaseră buturugi şi tufe uscate de ienupăr de pe insulele din jur şi le aduseseră cu barca până la insula lor. Uriaşele specimene de o frumuseţe veştejită şi albită de vreme fuseseră apoi târâte până în pădure. Crăpate, frânte, lăsau în urmă dâre, poteci largi şi goale pe nisip. Bunica văzuse că nu arăta deloc bine treaba asta, dar nu spusese nimic. Pe urmă făcuse curat în barcă şi aşteptase până se plictisiseră cu toţii de pădurea-fantomă. Apoi se dusese singură acolo. Se târâse cu grijă pe lângă mlaştină şi ferigi şi, când obosise, se întinsese pe pământ şi se uitase la cer prin hăţişul de licheni cenuşii şi crengi. Mai târziu, ceilalţi o întrebaseră unde fusese şi le răspunsese că pesemne o furase somnul pe undeva.

Dincolo de pădurea-fantomă, însă, insula fusese transformată într-un parc frumos şi ordonat. Au curăţat până şi cea mai mică crenguţă, când pământul încă mustea de ploaia primăverii şi aveau grijă să meargă doar pe potecile înguste săpate în muşchi, ce duceau de la un capăt al insulei la celălalt şi spre plajă. Numai

ţăranii şi musafirii de peste vară călcau pe muşchi, căci nu pricep, oricât le-ai repeta, că muşchiul e foarte delicat. Dacă ai călcat o dată, se ridică după ploaie. Dacă ai călcat şi a doua oară, nu se mai ridică. A treia oară de calci, moare! La fel se întâmplă şi cu eiderii – a treia oară când îi alungi din cuib, nu se mai întorc. Cândva, prin iulie, muşchiul se împodobea cu rogoz lung şi unduios. Flori mici se deschideau în bucheţele, toate la exact aceeaşi distanţă de pământ şi se legănau în vânt, întocmai ca pe pajiştile de pe continent. Întreaga insulă se acoperea atunci cu un văl înmuiat în căldură, abia vizibil şi care, după vreo săptămână, se risipea. Nimic nu ar fi putut da o impresie mai puternică de sălbăticie neatinsă.

În pădurea-fantomă, bunica sculpta animale ciudate. Le cioplea în crengi moarte şi bucăţi de lemn răzleţe. Le făcea labe şi feţe, dar chipurile le erau întotdeauna de-abia conturate, niciodată cu trăsături clare. Păstrau în ele sufletul lemnului, iar spinările şi picioarele se arcuiau după enigmatica formă a creşterii lui, rămăşiţă a pădurii ce putrezea. Uneori le sculpta direct în vreo buturugă sau vreun trunchi. Animalele din lemn ale bunicii se tot înmulţeau. Atârnate în copaci sau răşchirate pe crăci, sprijinindu-se de vreun trunchi sau pe jumătate îngropate în pământ, cufundate în mlaştini cu braţele întinse sau dormind ghemuite lângă vreo rădăcină. Uneori, doar un profil se ghicea în umbră, alteori vedeai două sau trei, încleştate în îmbrăţişări sau încăierări. Bunica

dăltuia doar în lemn vechi, care își găsise deja forma, adică vedea și alegea doar bucățile de lemn care exprimau ce avea ea în gând.

Odată, bunica găsise în nisip o coastă mare și albă. Era greu de cioplit și, oricum, mai frumoasă decât era deja nu ar fi putut-o face. O dusese, așa cum era, în pădurea-fantomă. Mai găsise și alte oase, albe sau cenușii, toate aruncate pe țărm de valuri.

— Ce faci? întrebă Sophia.

— Mă joc, răspunse bunica.

Sofia se strecură pe sub desiș în pădurea-fantomă și văzu tot ce făcuse bunica.

— Ai vernisaj? întrebă ea.

Dar bunica îi spuse că nu avea nimic de-a face cu sculptura, sculptura era altceva.

Începură să adune împreună oase pe plajă.

Treaba asta cu căutatul și adunatul e un lucru aparte, pentru că nu mai ai ochi pentru nimic altceva. Dacă ai plecat la cules de merișor, nu vezi decât tot ce-i roșu și, dacă ai plecat să aduni oase, alb vezi înaintea ochilor. Oriunde te-ai duce, numai oase vezi. Unele subțiri ca niște ace, foarte fine și fragile, care trebuie ridicate cu multă grijă. Altele – ciolane grosolane sau coaste – îngropate în nisip precum lemnăria unei corăbii eșuate. Oasele pot avea o mulțime de forme, fiecare cu construcția ei.

Sophia și bunica duceau în pădurea-fantomă tot ce găseau. De obicei, mergeau acolo la asfințit. Aranjau frumos sub copaci arabescuri albe din oase, îmbinate

ca într-un alfabet secret și, când terminau, se așezau un pic la taifas și ascultau foșnetele păsărilor din hățiș. Odată au văzut un cocoș de munte înălțându-se în zbor, iar altă dată o bufniță foarte mică. Stătea pe o creangă și silueta ei se contura pe pânza cerului la asfințit. Nu mai văzuseră niciodată bufnițe pe insulă.

Într-o dimineață, Sophia găsi o scăfârlie întreagă de la vreun animal mare. Singură o găsise. Bunica zise că trebuie să fie de focă. O ascunseră într-un coș și așteptară până se înseră. Un apus în tonuri aprinse, ce scălda totul în lumina sa roșiatică. Până și pământul era roșu. Duseră țeasta în pădurea-fantomă. Când o puseră jos, toți dinții îi sclipiră.

Sophia începu atunci să țipe:

— Ia-o de aici! Ia-o de aici!

Bunica o luă în brațe de îndată, dar își zise că era mai bine să tacă. După o vreme, Sophia adormi. Bunica stătea și se gândea cum să construiască o căsuță din cutii de chibrituri pe plaja nisipoasă de lângă afinii din dosul casei. I-ar putea face un ponton... Și ferestre din foițe de staniol...

Așa că animalele din lemn dispărură în pădure. Arabescurile din oase se cufundară în pământ și se acoperiră cu mușchi verde, iar copacii se îmbrățișară și mai strâns, odată cu trecerea timpului. Uneori, la asfințit, bunica se mai ducea singură în pădurea-fantomă. Dar ziua în amiaza mare stătea pe treptele verandei și făcea bărci din scoarță de copac.

Rața de ghețuri

Într-o dimineață, înainte de răsărit, se făcu foarte frig în camera de oaspeți. Bunica se înveli cu preșul din zdrențe, trase peste ea și câteva pelerine de ploaie agățate în cuier, dar fără prea mare folos. Își zise că o fi din cauza mlaștinii. Lucru de mirare cu mlaștina asta. O umpluseră cu pietre, nisip, buturugi uscate și deasupra stivuiseră lemnele de foc, dar ea tot ca o mlaștină se purta. Primăvara devreme respira gheață și avea propria ei ceață, în amintirea vremurilor când era plină cu apă neagră și rogoz ce înflorea nestingherit. Bunica se uită la soba cu petrol, care se stinsese, și la ceas. Era trei. Se dădu jos din pat, se îmbrăcă, își luă bastonul și coborî treptele de piatră. Era o liniște de mormânt în noaptea aceea și avea chef să asculte rațele de ghețuri.

Nu doar stiva de lemne, ci toată insula era învăluită în ceață și peste tot domnea acea tăcere aparte, de început de mai, pe care numai la mare o regăsești. Picuri de apă se scurgeau de pe crengile copacilor spărgând liniștea. Nimic nu creștea încă și în locurile

umbrite mai zăboveau petice de nea, dar totul era într-o aşteptare înfiorată. Auzi strigătele raţelor de gheţuri. Li se mai zice şi meliţe, din cauza gâgâitului lor necontenit, cicălitor, întotdeauna undeva departe, întotdeauna ascuns. Rareori le vezi. Sunt la fel de secretoase precum cristeii, însă cristeiul singuratic se piteşte în pajişte, pe când raţele de gheţuri trăiesc dincolo de cele mai îndepărtate insule din arhipelag, în stoluri mari ca alaiurile de nuntă, şi cântă cât e noaptea de primăvară de lungă.

Bunica urca stânca şi se gândea la păsări în general. I se părea că niciun alt animal nu avea simţul lor de a vesti şi a completa dramatic schimbările de vreme sau anotimp, dar şi schimbările prin care trec oamenii înşişi. Se gândi la păsări călătoare, la mierle într-o seară de vară, la cuc – da, şi la cuc. Se gândi la păsările mari şi reci care plutesc peste mări şi privesc totul de sus şi la cele mici de tot, care soseau în stoluri pentru scurte vizite, vara târziu, rotunjoare, prostuţe şi deloc sperioase. La rândunele, care îşi fac cuib doar în casele în care oamenii sunt fericiţi. Ciudat că impersonalele păsări deveniseră simboluri atât de puternice. Sau poate că nu... Pentru bunica, raţele de gheţuri însemnau speranţă şi reînnoire. Traversă cu grijă dâmbul stâncos pe picioarele-i înţepenite şi, când ajunse la căbănuţa Sophiei, bătu în fereastră. Fata se trezi numaidecât şi ieşi afară.

— Mă duc s-ascult meliţele, spuse bunica.

Sophia se îmbrăcă şi plecară împreună.

Pe plaja de la răsărit, pietrele de la mal aveau încă o pojghiță de gheață. Nimeni nu avusese timp să adune lemnele aruncate de valuri și plaja era un talmeș-balmeș de scânduri, alge, stuf., pari și lăzi fragile din lemn, care se răsfrânseseră pe cadrul lor de metal, și, peste toate astea, zăcea un buștean masiv și greu, murdar de petrol. Dincolo de pojghița de gheață, undele legănau încetișor, înainte și înapoi, bucățele de scoarță de copac și așchiile furtunilor apuse. Soarele se pregătea să răsară și razele străpungeau deja ceața de peste ape. Rațele măcăneau încontinuu, melodios și stins.

— Se împerechează, spuse Sophia.

Soarele se ridică pe cer. Ceața scânteie preț de o clipă, apoi dispăru. În larg, pe o piatră netedă, zăcea o rață udă și moartă. Arăta ca o pungă de plastic mototolită. Sophia spuse că era o cioară bătrână, dar bunica nu o crezu.

— Bine, da-i primăvară! se împotrivi Sophia. N-au cum să moară acum, sunt tinere și de-abia s-au măritat, n-ai zis tu așa?

— Ei, uite că ăsta a murit acum, spuse bunica.

— Cum a murit? strigă Sophia, foarte supărată.

— Din dragoste neîmplinită, o lămuri bunica. A cântat și a gâgâit toată noaptea pentru femeiușca lui, da' a venit altul și i-a luat-o. Și-atunci și-a cufundat capul în apă și dus a fost!

— Nu-i adevărat! țipă Sophia și începu să plângă. Rațele n-au cum să se înece, spune ce s-a întâmplat!

Aşa că bunica îi povesti că răţoiul, tot cântând şi măcănind din rărunchi, nu se uitase pe unde zbura şi, uite-aşa, se lovise cu capul de piatră şi murise taman când era atât de fericit.

— Aşa mai merge, zise Sophia. Ce facem, îl îngropăm?

— Nu-i nevoie, răspunse bunica. Vine fluxul în curând şi-l îngroapă. Păsările de apă se înmormântează la fel ca şi marinarii.

Au plecat mai departe, vorbind despre înmormântarea marinarilor. Raţele măcăneau pe două şi trei voci, departe, tot mai departe. Limba de uscat ce ducea la capul insulei fusese în întregime preschimbată de furtunile iernii. De obicei plină de pietre, fâşia de plajă era acum acoperită cu nisip.

— Trebuie salvată! spuse bunica, răscolind nisipul cu bastonul. Dacă se ridică apele şi bate vântul dinspre miazănoapte, se trage înapoi nisipul.

Bătrâna se întinse pe un pat de stufăriş albit şi se uită la cer. Sophia se întinse şi ea lângă bunica. Era tot mai cald şi, după o vreme, auziră strigătul ciudat de rece, cumva voalat, al păsărilor călătoare şi văzură stolul trecând în zbor pe deasupra insulei, în drum spre nord-est.

— Şi-acum, ce facem? întrebă Sophia.

Bunica o îndemnă să dea roată capului insulei, să vadă ce-a mai aruncat marea pe ţărm.

— Da' sigur n-o să te plictiseşti? întrebă Sophia.

— Foarte sigur! răspunse bunica.

Se întoarse pe o parte și își acoperi capul cu brațul. Mâneca pulovărului, pălăria și stufărișul alb formau un triunghi prin care bunica vedea un petic de cer, mare și nisip – un petic foarte mic. Lângă ea, pe nisip, un smoc de iarbă uscată ținea în frunzele-i ca niște dinți de ferăstrău un fulg de pasăre. Cercetă pe îndelete construcția delicată – la mijloc fibra albă, întinsă și, de jur împrejur, puful cafeniu, mai ușor decât aerul, închis la culoare și strălucitor spre vârful penei, care se termina într-o curbă mică, dar frumos adusă și fermă. Puful se mișca ușor, legănat de un curent de aer, pe care bunica nu îl simțea. Își dădu seama că smocul de iarbă și fulgul se aflau exact la distanța potrivită pentru ochii ei. Se întrebă dacă fulgul se agățase de firele de iarbă acum, primăvara, poate în timpul nopții, sau dacă fusese acolo toată iarna. Privi adâncitura în nisip de la rădăcina smocului și șuvița de alge ce se înfășurase în jurul tulpinii. Lângă, o bucată de scoarță de copac. Dacă se uita fix la ea, creștea, se preschimba într-un munte străvechi, cu cratere pe creste și genuni învâltorite. Frântura de scoarță era frumoasă și dramatică. Se sprijinea pe propria-i umbră, de care o unea un singur punct de contact, iar nisipul era grunjos, curat și aproape gri în lumina dimineții. Cerul era în întregime senin, la fel și marea.

Sophia se întoarse în fugă.

— Am găsit un peridoc! strigă ea. Mare! Lung cât o barcă!

— Nu mai spune! zise bunica.

Era important să nu se ridice brusc, aşa că avu timp să vadă când fulgul se desprinse de smocul de iarbă şi pluti mai departe, purtat de briza uşoară a dimineţii. Dispăru din câmpul ei vizual şi, când bunica se ridică în picioare, peisajul dinaintea ochilor ei revenise la dimensiunile obişnuite.

— Am văzut un fulg, zise ea, un fulg de raţă.

— Ce raţă? întrebă Sophia, căci uitase deja de pasărea ce murise din dragoste.

Berenice

Într-o vară, Sophia avu propriul ei musafir, prima prietenă venită în vizită. O cunoscuse de curând – o fetiţă al cărei păr îl admira mult. O chema Hjördis Evelyne, dar i se zicea Pipsan.

Sophia îi povestise bunicii că lui Pipsan îi era frică să nu o întrebe lumea care e numele ei adevărat şi că, de fapt, îi era frică de orice şi de asta trebuie să aibă mare grijă de ea. Aşa că hotărâră ca, cel puţin la început, să nu o sperie pe Pipsan cu lucruri pe care nu le mai văzuse niciodată. Când sosi, fata era îmbrăcată cu haine nepotrivite şi pantofi cu talpă din piele. Era manierată şi foarte tăcută şi avea un păr atât de frumos că rămâneai fără grai.

— Nu-i aşa că-i frumos? şopti Sophia. Ondulat natural!

— Foarte frumos! întări bunica.

Se uitară una la cealaltă şi dădură din cap admirativ. Sophia oftă adânc şi spuse:

— Trebuie s-o apăr pe Pipsan! Ce-ar fi să facem o societate secretă care s-o apere? Păcat că Pipsan nu prea sună aristocratic...

Bunica veni atunci cu ideea să-i zicem Berenice – doar în societatea secretă, firește. Berenice fusese o regină faimoasă pentru părul ei și era, de asemenea, și o constelație.

Înconjurată de acest limbaj secret și subiect al multor discuții foarte serioase, Pipsan cutreiera insula – o copilă neobișnuit de mică și sperioasă, care nu putea fi lăsată de capul ei. Așa că Sophia era întotdeauna grăbită. Nu îndrăznea să-și lase musafira singură mai mult de câteva minute în șir.

Bunica era întinsă în pat, în camera de oaspeți din spatele casei. O auzi pe Sophia gâfâind pe scări. Dădu buzna în odaie, se așeză pe marginea patului și șopti:

— Berenice mă scoate din sărite! Nu vrea să-nvețe să vâslească, fiindcă-i e frică să se urce în barcă! Și apa i se pare rece! Ce ne facem cu ea!?

Avură o scurtă ședință în legătură cu situația, fără a lua vreo hotărâre, apoi Sophia o zbughi iar afară.

Camera de oaspeți fusese construită mult mai târziu decât restul casei, de aceea avea o formă aparte. O făcuseră direct pe zidul din spate al casei, așa că odaia avea un perete interior dat cu gudron, de care erau atârnate plase de pescuit, bolțuri, frânghii și alte lucruri ce puteau fi folositoare și care atârnaseră întotdeauna acolo, în dosul casei. Acoperișul era foarte înclinat, o continuare a acoperișului casei, iar odaia fusese ridicată pe stâlpi, căci stânca pe care era clădită casa se termina brusc în fosta mlaștină, ce se aflase între casă și stiva de lemne. Și, din cauza pinului din

spatele casei, odaia nu era cu mult mai lată decât un pat. Cu alte cuvinte, era un soi de coridor scurt, spoit cu var albastru, cu uşa şi lada cu cuie la un capăt şi o fereastră mult prea mare la celălalt. Puseseră o fereastră rămasă de când făcuseră casa, de asta era prea mare, iar în colţul din stânga era şi un pic strâmbă, din cauza acoperişului. Patul era alb, cu ornamente pictate în albastru şi auriu. Sub camera de oaspeţi depozitaseră cherestea, canistre cu catran, benzină şi ulei pentru tratat lemnul, lăzi goale, lopeţi şi drugi, precum şi juvelnice vechi, care încă arătau prea bine ca să fie aruncate. Una peste alta, era o odaie plăcută, izolată de restul casei, detaliile nu-şi mai au rostul. Bunica îşi văzu mai departe de citit, după ce plecă Sophia, şi nu se mai gândi la Berenice. De la sud-vest bătea un vânt molcom de vară, ce susura somnoros pe lângă casă şi peste insulă. Din casă se auzea buletinul meteo la radio. O rază de soare se întindea pe pervazul ferestrei.

Sophia izbi uşa de perete şi intră.

— Plânge! zise ea. Îi e frică de furnici! I se pare că sunt peste tot! Ridică picioarele, uite-aşa, şi bate cu ele-n pământ, plânge şi nu stă locului! Ce ne facem cu ea!?

Hotărâră să o ducă pe Berenice cu barca, unde nu erau furnici, şi astfel să o momească de la frica aia mai mare spre una mai mică. Apoi bunica se întoarse din nou la cartea ei.

Pe peretele din faţa patului se afla un tablou frumos, cu un pustnic. Era o reproducere color, pe hârtie lucioasă, decupată dintr-o carte. Imaginea înfăţişa un

peisaj deşertic în lumina unui apus adânc, doar cerul şi pământul uscat. În mijloc, pustnicul citea întins în pat, care se afla într-un soi de cort deschis. Lângă pat avea o noptieră şi o lampă cu gaz. Spaţiul ocupat de cort, pat şi cercul de lumină aruncat de lampă şi noptieră era aproape la fel de mic ca şi pustnicul însuşi. Puţin mai departe, în penumbră, se întrezărea silueta vagă a unui leu, care se odihnea. Sophiei i se părea periculos leul, dar bunica zicea că mai degrabă-i acolo ca să-l apere pe pustnic.*

Când vântul bate de la sud-vest, zilele se scurg uşor, una după cealaltă, fără mari schimbări sau întâmplări. Aceeaşi adiere blândă şi ziua şi noaptea. Tata lucrează la biroul lui. Năvoadele se aruncă şi se strâng. Fiecare îşi vede de ale lui pe insulă, iar preocupările sunt atât de firești, de la sine înţelese, încât nimeni n-are nevoie să vorbească despre ele, nu le trebuie nici laude, nici înţelegere. Aceeaşi vară lungă, ca întotdeauna, şi totul creşte într-un ritm propriu. Faptul că Berenice – să-i zicem acum pe numele ei secret – venise pe insulă însemna complicaţii pe care nimeni nu le prevăzuse. Nu realizaseră până atunci că traiul lor tihnit acolo era, de fapt, un bloc indivizibil. Modul lor distrat de a trăi, în ritmul domol al verii, nu avusese vreodată un spectator şi nu pricepeau că Berenice era mai speriată de ei decât de mare, furnici sau vântul ce foşnea noaptea în copaci.

* Sfântul Ieronim, reprezentat cel mai adesea alături de un leu e care se zice că l-a salvat extrăgându-i un spin din labă. (N. red.)

În a treia zi, Sophia veni în camera de oaspeţi şi spuse:

— Nu se mai poate! E imposibilă! Am făcut-o eu să se scalde, dar la ce bun?!

— Chiar s-a băgat în apă? întrebă bunica.

— Da! I-am dat un brânci şi s-a băgat!

— Aha... zise bunica. Şi pe urmă?

— Sarea nu-i face bine la păr. Arată groaznic! Şi mie asta-mi plăcea la ea, părul!

Bunica aruncă pătura la o parte, se ridică şi îşi luă bastonul.

— Unde-i? întrebă ea.

— La ţarina cu cartofi, răspunse Sophia.

Bunica plecă singură spre ţarina cu cartofi, aflată pe partea cealaltă a insulei. Era aproape de ţărm, între stânci, într-un loc ferit, unde avea parte de soare toată ziua. Puneau întotdeauna cartofi de sămânţă, dintr-un soi timpuriu, într-un pat de nisip, şi îi acopereau cu un strat de iarbă de mare. Îi udau cu apă de mare şi ieşeau nişte cartofi mici, curaţi şi ovali, rozalii şi lucioşi. Copila era în spatele celei mai mari stânci, pe jumătate ascunsă de crengile unui pin. Bunica se aşeză şi ea puţin mai încolo şi începu să scoată cartofi cu săpăliga. Cartofii erau încă prea mici, dar scoase vreo zece, totuşi.

— Uite, aşa se face! îi spuse ea lui Berenice. Îngropi un cartof mare şi ies o grămadă mici. Şi, dac-aştepţi oleacă, se fac toţi mari.

Berenice îi aruncă o căutătură grăbită, printre şuviţele-i încâlcite, apoi întoarse privirea. Nu-i păsa de cartofi, de nimeni şi de nimic.

„De-ar fi fost un pic mai mare... Mult mai mare, de fapt... I-aș fi zis că-nțeleg cât de greu trebuie să-i fie. Vine omul cu sufletul la gură și se trezește într-un grup de oameni inseparabili, care au trăit întotdeauna împreună, care se mișcă la unison pe o insulă pe care o stăpânesc, o cunosc, o înțeleg. Și orice amenință să le strice tabieturile îi face și mai închiși, și mai stăpâni pe sine. O insulă poate fi înfricoșătoare pentru cei ce vin din afară. Totul e finit și fiecare își are locul bine stabilit, sigur și autosuficient. Între țărmurile ei, totul funcționează după ritualuri bine împământenite prin repetiție și, în același timp, totul e atât de capricios și la întâmplare, de parcă lumea se sfârșește la orizont."

Cufundată în gânduri, bunica uitase și de cartofi și de Berenice. Se uită lung la țărmul de dincolo de țarină, la valurile ce măturau malurile de-o parte și de cealaltă a insulei și apoi se uneau din nou și porneau spre continent – un lung șirag albastru de spinări de val ce piereau în depărtare, lăsând în urmă o dâră de apă lină. O barcă de pescari, cu mustăți de spumă mari și albe, traversa golful.

— Hmmm! spuse bunica. O barcă!

Se uită după Berenice, dar copila se ascunsese de-a binelea sub crengile pinului.

— Hmmm! repetă bunica. Vin niște oameni răi! Trebuie să ne-ascundem!

Cu chiu, cu vai, bunica se băgă sub crengile pinului și șopti:

— Îi vezi? Uite-acolo! Vin încoace! Hai cu mine, ne-ascundem într-un loc mai bun!

Bunica traversă stânca târâș, cu Berenice după ea, gonind în patru labe. Ocoliră micul smârc cu mirt și ajunseră la priporul cu răchită. Pământul era ud, dar ce să facă?

— Așa... zise bunica. Acum suntem cât de cât la adăpost.

Apoi, văzând fața copilei, adăugă repede:

— Adică suntem la adăpost! Nu ne găsesc aici în veci!

— De ce sunt răi? întrebă Berenice.

— Fiindcă ne deranjează! răspunse bunica. Noi suntem locuitori ai insulei și oricine vine din afară ar face bine să se țină departe de noi!

Barca de pescari se îndepărtă. Sophia le căuta peste tot. De vreo jumătate de oră le căuta. Când în sfârșit le găsi, ocupate să zgândăre niște mormoloci, copila era deja furioasă.

— Unde-ați fost? țipă ea. V-am căutat peste tot!

— Ne-am ascuns, o lămuri bunica.

— Ne-am ascuns, repetă Berenice. N-are voie nimeni aici!

Fetița se apropie și mai mult de bunica și o țintui pe Sophia cu privirea.

Sophia nu zise nimic. Se răsuci brusc pe călcâie și o luă la fugă.

Insula se micșorase, devenise strâmtă. Oriîncotro fugea, nu le putea pierde urma bunicii și lui Berenice. Voia să stea departe de ele, dar, în clipa în care

dispăreau în depărtare, era nevoită să le caute iar, ca să le întoarcă din nou spatele.

După o vreme, bunica obosi și urcă treptele odăii de oaspeți.

— Mă duc să citesc un pic, spuse ea. Mergi și joacă-te cu Sophia!

— Nu! zise Berenice.

— Joacă-te singură, atunci!

— Nu! spuse Berenice, din nou înfricoșată.

Bunica aduse un bloc de desen și un creion cu cărbune și le așeză pe trepte.

— Desenează ceva! o îndemnă ea.

— Nu știu să desenez, răspunse copila.

— Desenează ceva urât, spuse bunica, de-acum foarte obosită. Desenează cel mai urât lucru la care te poți gândi și nu te grăbi sub nicio formă.

Apoi bunica închise ușa și puse ivărul, se întinse în pat și își trase pătura peste cap. Vântul de sud-vest susura lin peste țărmuri și învăluia inima insulei – odaia de oaspeți și stiva de lemne.

Sophia aduse juvelnicul în fața ferestrei, se urcă pe el și bătu în geam de trei ori lung și de trei ori scurt în geam. Când bunica ieși de sub pături și crăpă un pic fereastra, Sophia o anunță că a ieșit din societatea secretă.

— Pipsan asta! izbucni ea. Nu mă interesează Pipsan! Ce face?

— Desenează. Desenează cel mai urât lucru care-i trece prin cap.

— Nu ştie să deseneze! şopti Sophia vehement. I-ai dat blocul meu de desen? De ce să deseneze?

Fereastra se închise cu o bufnitură şi bunica se întinse din nou în pat. Sophia se întoarse de trei ori, de fiecare dată cu câte o operă îngrozitoare, pe care o lipi pe geam, cu faţa spre interiorul odăii. Primul desen înfăţişa o fetiţă cu păr încâlcit care urla, în timp ce furnici uriaşe se suiau pe ea. Al doilea – aceeaşi fetiţă, lovită în cap de o piatră. În al treilea era zugrăvit un naufragiu, în linii mari, de unde bunica trase concluzia că mânia Sophiei se domolise. Când deschise cartea şi în sfârşit găsi pagina unde rămăsese, o foaie de hârtie se strecură în odaie, pe sub pragul uşii.

Desenul lui Berenice nu era rău deloc. Fusese făcut cu un soi de furie sârguincioasă şi înfăţişa o făptură ce avea o gaură neagră în loc de chip. Creatura era în mişcare, cu capul între umeri. Braţele îi erau două aripi crestate, ca de liliac, care începeau lângă gât şi se terminau în pământ – sprijin sau, poate, piedică pentru trupul vag, fără oase, al creaturii. Era o imagine atât de înfiorătoare şi expresivă, încât bunica, cuprinsă de admiraţie, deschise uşa şi strigă:

— E bun! E foarte bun desenul!

Nu se uită la copilă, ci doar la desen, iar tonul ei nu era nici prietenos, nici încurajator.

Berenice nu se ridică de pe trepte şi nici nu se întoarse spre bunica. Luă o pietricică, o aruncă în aer, apoi se ridică şi, cu mişcări încete, studiate, porni spre plajă. Sophia stătea pe stiva de lemne şi aştepta.

— Ce face? întrebă bunica.

— S-a dus pe plajă. Aruncă pietre în apă, zise Sophia.

— E bine, spuse bunica. Vino să-ţi arăt ce-a desenat. Ce zici?

— Mda... mormăi Sophia.

Bunica prinse desenul pe perete cu două piuneze şi spuse:

— Ce idee... Ei, acum s-o lăsăm în pace.

— Da' *ştie* să deseneze? întrebă Sophia bosumflată.

— Nu, nu cred, răspunse bunica. Pesemne că-i una dintre aceia care fac un lucru bun o dată şi gata.

Pajiștea

Sophia o întrebase pe bunica cum arată raiul, iar bunica îi spusese că s-ar putea să semene cu pajiștea pe lângă care treceau chiar atunci, în drum spre sat. Se opriră să privească. Era foarte cald, drumul de țară era alb și crăpat și toate buruienile din șanț aveau frunzele încărcate de praf. Intrară pe pajiște și se așezară pe iarba înaltă, dar deloc prăfuită, plină de clopoței, talpa-mâței și untișor.

— Da' în rai sunt furnici? întrebă Sophia.

— Nu, răspunse bunica.

Se întinse cu grijă pe spate, își trase pălăria peste ochi și încercă să tragă un pui de somn. Undeva, în depărtare, se auzea huruitul neobosit și pașnic al unui utilaj de la fermă. Dacă ignorai mașinăria – și nu era greu – și ascultai doar insectele, puteai auzi milioane de gâze, înălțându-se și coborând în valuri, umplând văzduhul de vară cu zumzetele lor euforice. Sophia culese câteva flori și le strânse în pumn până când tulpinile deveniră fierbinți și lipicioase. Atunci

le puse pe bunica şi o întrebă cum de poate Dumnezeu să ţină socoteala tuturor oamenilor care se roagă în acelaşi timp.

— Fiindcă-i înţelept, înţelept tare, murmură bunica somnoroasă, de sub pălărie.

— Răspunde ca lumea! zise Sophia. Cum de poate?

— Are secretară...

— Şi cum reuşeşte să facă la timp ce-l roagă lumea? Dacă n-apucă să vorbească întâi cu secretara şi e prea târziu?

Bunica se prefăcea că doarme, dar ştia că Sophia n-o crede, aşa că, în cele din urmă, răspunse că are El grijă să nu se întâmple nimic rău din clipa în care cineva se roagă şi până când află pentru ce s-a rugat fiecare. Atunci nepoata vru să ştie ce se întâmplă dacă, de pildă, te rogi în timp ce cazi dintr-un pin, când eşti fix în aer, adică.

— Ha, ha, râse bunica şi se învioră. Atunci te lasă agăţat de-o creangă.

— Mda, înţelept, admise Sophia. Acuma întreabă tu! Da' să fie despre rai!

— Crezi că toţi îngerii au rochii, ca să nu se ştie de ce fel sunt?

— Ce prostii întrebi şi tu! Parcă n-ai şti că toţi au rochii. Ascultă aici! Dacă vreunul vrea să ştie ce-i altul, atunci zboară pe sub el şi se uită dacă are pantaloni.

— Aha, se dumiri bunica. E bine de ştiut! E rândul tău!

— Îngerii au voie să zboare în iad?

— Sigur. Trebuie că au o mulţime de prieteni şi vecini pe-acolo.

— Te-am prins! strigă Sophia. Ieri mi-ai zis că nu există iad!

Enervată, bunica se ridică şi spuse:

— Şi-aşa zic şi azi! Ăsta-i doar un joc!

— Ba nu-i niciun joc! Când vorbim despre Dumnezeu suntem serioşi!

— N-ar face El aşa o prostie cum e iadul!

— Ba a făcut!

— Ba nu!

— Ba da! Iadul mare şi uriaş!

Pentru că era nervoasă, bunica se ridicase prea repede. Pajiştea începu să se învârtească odată cu ea şi bunica aproape că-şi pierdu echilibrul. Aşteptă un pic să-i treacă ameţeala şi spuse:

— Sophia, ăsta nu-i motiv de ceartă. Vezi şi tu că viaţa-i grea, asta ne-ar mai lipsi, să fim pedepsiţi şi după! Moartea-i alinarea, asta-i ideea!

— Ba nu-i grea deloc! ţipă Sophia. Şi cu diavolul ce faci? Că doar *locuieşte* în iad!

Bunica se gândi să-i spună că nici diavolul nu există, dar nu voia să fie răutăcioasă. Maşinăria agricolă făcea acum un zgomot îngrozitor. Bunica porni spre drumul de ţară şi călcă direct într-o balegă. Nepoata rămăsese pe loc.

— Sophia, zise bunica ameninţător, am zis că-ţi iau suc la prăvălie.

— Suc! repetă Sophia cu dispreţ. Cui îi pasă de suc când e vorba de Dumnezeu şi diavol?

Bunica își curăță balega de pe pantof cu bastonul și spuse:

— Copilă dragă, la vârsta mea, cu toată bunăvoința din lume, nu pot să-ncep să cred în diavol! N-ai decât să crezi ce vrei tu, dar trebuie să-nveți să fii tolerantă!

— Asta ce mai e? întrebă fata ursuză.

— Înseamnă să respecți părerile altora!

— Și ce-nseamnă *să respecți*? țipă Sophia și bătu cu piciorul în pământ.

— Să-i lași pe alții să creadă ce vor ei! strigă bunica. Eu te las să crezi în dracu' și tu mă lași în pace!

— Ai înjurat! șopti Sophia.

— Ba nu!

— Ba da, ai zis *dracu'*!

Nu se mai uitau una la cealaltă. Pe drum veneau trei vaci, dând agale din cozi și coarne. Trecură placide pe lângă bunică și nepoată, înconjurate de un nor de muște, cu pielea de pe spate încrețindu-se și tresărind la fiecare mișcare și se îndreptară spre sat. Și duse fură, iar în urma lor rămase doar tăcerea.

Într-un târziu, bunica zise:

— Eu știu un cântec pe care tu nu-l știi.

Așteptă o clipă, apoi începu să cânte, cât se poate de fals, căci avea corzile vocale deformate:

Tra-la-la, tra-la-la,
Nu da cu caca de vacă!
Tra-la-la, tra-la-la
C-arunc și eu pe dată!

— Ce-ai zis?! şopti Sophia, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

Ş-atunci bunica mai cântă o dată cântecul de-a dreptul îngrozitor.

Sophia sări peste şanţ şi o luă spre sat.

— Tata n-ar spune *caca* în viaţa lui! zise Sophia peste umăr. Unde-ai învăţat asta?

— Nu-ţi spun! spuse bunica.

La grajdul de la Nybondas, săriră pârleazul, traversară curtea şi, până să ajungă la prăvălia de la umbra copacilor, Sophia învăţase cântecul şi îl fredona la fel de fals ca bunica.

Joaca de-a Veneţia

Într-o sâmbătă, poştaşul aduse ceva pentru Sophia. Era o vedere de la Veneţia şi întregul ei nume era scris la destinatar, cu „Domnişoarei" în faţă. Imaginea de pe partea lucioasă a vederii era cea mai frumoasă pe care o văzuseră vreodată – un şir de palate rozalii şi aurite, ce se ridicau dintr-un canal cu apă întunecată, în oglinda căreia se răsfrângea lumina lămpilor aprinse pe gondole zvelte. Luna plină strălucea pe cerul albastru închis şi, pe micul pod, femeia frumoasă şi singură îşi ţinea mâna streaşină la ochi. Ici şi colo, pe unde era cazul, ilustrata era imprimată cu aur adevărat. O puseră pe perete, sub barometru.

Sophia întrebă de ce erau toate casele în apă, iar bunica îi spuse totul despre Veneţia care se scufundă încet-încet în mare, căci fusese acolo o dată. Amintirea călătoriei în Italia o însufleţi şi nu mai contenea cu povestitul. Încercă să-i vorbească şi despre alte locuri, dar Sophia nu voia să audă decât de Veneţia, mai ales de canalele întunecate, ce miroseau a mucegai şi putreziciune şi care, an de an, trăgeau oraşul spre

adâncuri mlăştinoase, pline de nămol moale şi negru, în care zăceau îngropate talere de aur. E, totuşi, o chestie de stil să arunci farfuriile pe fereastră după cină şi să locuieşti într-o casă ce se scufundă încet spre propria-i pieire! „Uite, mamă, spune micuţa şi frumoasa veneţiană, bucătăria e sub apă!“ „N-are nimic! răspunde mama. Ne-a rămas salonul!“ Coboară cu liftul, se urcă într-o gondolă şi pleacă plutind printre străzi. În oraş nu mai sunt maşini, s-au scufundat de mult în mâl, tot ce se aude sunt paşii trecătorilor răsunând pe poduri întreaga noapte. Uneori se aude muzică, alteori câte un pârâit, când vreun palat se mişcă din încheieturi şi se scufundă încă un pic. Iar duhoarea de mâl domneşte pretutindeni.

Sophia se duse lângă mlaştina neagră-maronie şi lucioasă de sub arini. Săpă un canal prin muşchiul de turbă şi tufele de mirt. Inelul era din aur şi avea un rubin roşu. „Mamă, mi-a căzut inelul în canal.“ „Copilă dragă, n-are nimic, salonul e plin de aur şi pietre preţioase!“

Sophia se duse la bunica şi îi spuse:

— Zi-mi *copila mea dragă* şi eu o să-ţi zic *mamă*.

— Bine, da' sunt bunica ta, spuse bunica.

— Te rog, mamă, e doar un joc! zise Sophia. Cum să ne prefacem că eşti bunica mea?! Eu sunt iubita ta copilă din Veneţia şi am făcut un canal.

Bunica se ridică şi spuse:

— Ştiu eu un joc mai bun. Să zicem că suntem veneţieni bătrâni şi construim o nouă Veneţie!

Începură să construiască în mlaştină. Piaţa San Marco o înălţară pe piloni făcuţi din multe astupuşuri mici din lemn, pe care aşezaseră pietre netede. Făcură mai multe canale şi poduri. Furnicile negre traversau podurile înainte şi înapoi, iar pe sub poduri alunecau gondole în lumina lunii. Sophia culegea bucăţi de marmură albă de pe mal.

— Uite, mama, am găsit alt palat! ţipă ea.

— Copilă dragă, eu sunt mamă doar pentru taică-tu! spuse bunica îngrijorată.

— Nu zău! ţipă Sophia. Şi de ce să aibă doar el voie să zică *mama*?

Fata aruncă palatul în canal şi plecă.

Bunica se aşeză pe verandă să facă Palatul Dogilor din lemn de balsa. Când fu gata, îl pictă cu acuarele şi auriu. Sophia veni să se uite.

— În palatul ăsta, zise bunica, locuiesc o mamă şi un tată cu fiica lor. Uite, aici, unde-i fereastra asta. Copila tocmai a aruncat pe fereastră farfuriile de la cină şi s-au spart pe caldarâm, că erau din porţelan. Mă-ntreb ce-o fi zis mama!

— Ştiu eu ce-a zis mama! sări Sophia. A zis: *Copilă dragă, crezi că farfuriile mele sunt fără număr?!*

— Şi copila ce-a zis?

— A zis: *Iartă-mă, mamă! Promit ca, de-acum înainte, s-arunc pe fereastră doar farfuriile de aur!*

Aşezară palatul în piaţă, iar mama, tata şi copila continuară să locuiască acolo. Bunica meşteri şi alte palate. Multe familii se mutară în Veneţia şi oamenii

se strigau unii pe alţii peste canale: „Cât s-a scufundat palatul vostru azi?“, „Ei, nu prea mult! Mama zice că doar vreo treizeci de centimetri.“, „Ce găteşte maică-ta pentru cină? A mea fierbe nişte bibani.“ Noaptea dormeau toţi buştean, unii lângă alţii, şi nu se auzeau decât paşii furnicilor pe poduri.

Bunica se lăsă prinsă de joc. Mai construi un hotel, un birt şi o clopotniţă cu un mic leu în vârf. Îşi aminti numele străzilor, căci trecuse multă vreme de când locuise în Veneţia şi memoria ei era acum bună doar la lucruri ce se întâmplaseră demult. Într-o zi, o salamandră verde blocase Canal Grande, aşa că traficul fu nevoit să facă un ocol mare.

În aceeaşi seară începu să plouă şi vântul bătea spre sud-est. La radio spuseseră presiune atmosferică scăzută şi viteza vântului de până la cincizeci de kilometri pe oră, dar nimeni nu dăduse prea multă atenţie. Noaptea, însă, când bunica se trezi, ca de obicei, şi auzi răpăitul rafalelor de ploaie, îşi aminti de oraşul ce se scufunda şi se îngrijoră. Vântul sufla tare, iar între mlaştină şi mare nu era decât o fâşie de plajă cu verdeaţă. Bunica aţipi şi se trezi de câteva ori şi se gândi la Veneţia şi la Sophia şi de fiecare dată auzi ploaia şi valurile. Când începu să se lumineze de ziuă, se ridică din pat, îşi puse un impermeabil peste cămaşa de noapte, o pălărie de ploaie pe cap şi ieşi.

Nu mai ploua aşa de tare, dar pământul întunecat mustea de apă. „Or să crească frumos toate...“, îşi zise bunica distrată. Apucă strâns bastonul şi porni

împleticindu-se, cu vântul în faţă. Răsăritul cenuşiu era frumos, cu nori de ploaie lungi, paraleli mărşăluind pe cer, iar marea era de un verde întunecat, cu pete albe de spumă. Văzu de îndată că fâşia de plajă era inundată. Apoi o văzu pe Sophia coborând în fugă stânca.

— S-a scufundat! ţipă copila. S-a dus!

Uşa căbănuţei era deschisă şi se bălăngănea izbită de vânt.

— Du-te înapoi în pat! spuse bunica. Dă-ţi jos cămaşa, că-i fleaşcă, închide uşa şi culcă-te! Găsesc eu palatul. Îţi promit!

Sophia plângea cu gura deschisă. N-o asculta. Până la urmă, bunica se duse cu ea în casă, să fie sigură că se culcă.

— O să găsesc palatul, repetă ea. Lasă smiorcăiala şi culcă-te!

Închise uşa în urma ei şi plecă din nou spre plajă. Când ajunse, văzu că mlaştina era acum un golf. Valurile urcau până la tufele de iarbă-neagră, apoi se retrăgeau din nou în mare, iar arinii erau pe jumătate în apă. Veneţia se scufundase.

Bunica se uită îndelung o vreme, apoi se întoarse şi plecă spre casă. Aprinse lampa, îşi luă uneltele şi o bucată potrivită de lemn de balsa şi îşi puse ochelarii.

Palatul Dogilor fu gata la ora şapte, chiar când Sophia bătu la uşă.

— Stai aşa, că-i ivărul pus!

— Ai găsit-o? strigă Sophia. Mai era acolo?

— Da, da, răspunse bunica. Toţi erau.

Construcţia arăta mult prea nouă, nu ca una trecută printr-o furtună. Iute, bunica luă paharul cu apă şi îl vărsă peste Palatul Dogilor. Apoi răsturnă scrumiera în palmă şi frecă bine cupolele şi faţada, în timp ce Sophia trăgea de clanţă şi striga că vrea înăuntru. În cele din urmă, bunica deschise uşa şi zise:

— Am avut noroc!

Sophia studie palatul cu mare atenţie. Apoi îl aşeză pe noptieră şi rămase tăcută.

— Ce-i, nu-i bine? întrebă bunica îngrijorată.

— Şşş! şopti Sophia. Vreau să văd dacă mai e!

Ascultară îndelung. Apoi Sophia spuse:

— Stai liniştită! Maică-sa zice c-a fost furtună mare şi că acum face curăţenie şi-i tare obosită!

— Fără îndoială! zise bunica.

Acalmie

Rar se întâmplă ca marea să fie atât de calmă, încât o bărcuţă cu motor să se aventureze până la Gorganul, ultima insulă din Golful Finlandei. Călătoria durează ore întregi şi trebuie să ai cu tine merinde pentru o zi întreagă. Gorganul e alungită şi, de la distanţă, ai impresia că sunt două insule – două spinări netede, una cu o baliză, cealaltă cu un mic far. Nu-i niciun gorgan pe insulă. Când te apropii, îţi dai seama că spinările de piatră sunt netede ca nişte foci. Între ele, o limbă de pământ plină cu bolovani perfect rotunzi.

Marea era lucioasă ca uleiul şi atât de palidă, că nici nu mai părea albastră. Bunica şedea în mijlocul bărcii, sub o umbrelă de soare violetă. Ura violetul, dar nu găsise altceva. Şi, de fapt, era o culoare frumoasă, limpede şi deschisă, precum marea. Din cauza parasolului, arătau ca nişte vizitatori de vară, ceea ce nu erau, de bună seamă. Când ajunseră la Gorganul, traseră la mal unde se nimeri, căci, pe mare aşa de lină, nu conta dacă ancorau sub vânt au ba. Îşi cărară lucrurile sus pe stânci şi puseră untul la umbră.

Roca era fierbinte sub tălpi. Tata înfipse mânerul umbrelei într-o crăpătură – bunica avea să şadă în tihnă, la umbră, pe o saltea gonflabilă. Se uită după ei cum se îndepărtează, fiecare în altă direcţie. Insula era mare şi, peste puţin timp, se mai zăreau doar ca două puncte ce se mişcau pe plajă. Atunci bunica ieşi de sub parasol, îşi luă bastonul şi porni şi ea, într-o a treia direcţie, având grijă să aranjeze un morman de pulovăre şi halate de baie pe saltea, ca să pară că doarme cineva acolo.

Bunica găsi un loc interesant pe plajă, unde o mică ravenă îşi săpase drum în stâncile frumoase. Deşi era miezul zilei, ravena era în umbră şi cobora spre mare, apoi continua în larg ca o dâră de întuneric. Se aşeză şi începu să coboare cu grijă, puţin câte puţin şi, buf., gata, ajunse pe fundul ravenei, singură şi nestingherită. Îşi aprinse o ţigară şi privi marea aproape neclintită. Încet-încet, barca apăru de după capul insulei – tata dădea o tură în jurul recifului, să pună năvoadele.

— Ha, aici erai! zise Sophia. M-am scăldat!

— E rece apa? întrebă bunica.

De jos, de pe fundul ravenei, copila era o umbră îngustă în strălucirea soarelui, ca un beţişor.

— Al naibii de rece! spuse Sophia şi sări în ravenă.

Era plin de pietre peste tot, unele mari cât un cap, altele mici cât bilele de şah chinezesc. Găsiră un loc unde peretele stâncii era încrustat cu acele foarte mici granate finlandeze pe care le poţi găsi uneori.

Încercară să le scoată cu briceagul. Nu mergea. Nu reușeau niciodată. Mâncară pesmeți crocanți și se uitară după barcă. Năvoadele fuseseră puse și acum barca se întorcea. Dispăru după promontoriu.

— Știi, uneori mi se pare al naibii de plicticos când totu-i bine, spuse Sophia.

— Zău? se miră bunica și mai aprinse o țigară.

Era doar a doua pe ziua aceea. Încerca întotdeauna să fumeze pe furiș când își aducea aminte.

— Nu *se-ntâmplă* niciodată nimic! îi explică nepoata. Am vrut să mă urc pe baliză, da' nu m-a lăsat tata.

— Păcat..., zise bunica.

— Nu, nu-i *păcat*, spuse Sophia. E al naibii de păcat!

— De unde l-ai scos pe *al naibii* ăsta? Îl spui încontinuu!

— Nu știu, da' sună bine.

— Violet e o culoare ca naiba! zise bunica. Odată am găsit ceva de-a dreptul dat naibii. O carcasă de porc. Am fiert picioarele vreo săptămână. Duhnea îngrozitor. Taică-tu voia scheletul pentru școală. Pentru zoologie, știi?

— Nu, spuse Sophia suspicioasă. Ce vrei să spui? Care școală?

— Când era taică-tu mic.

— Cum adică mic? Ce porc? Sau cum ai spus că-i zice?

— Ei, lasă, spuse bunica. Mai demult, când era taică-tu de vârsta ta.

— Da' tata-i mare! zise copila şi se apucă să-şi scuture nisipul dintre degetele de la picioare.

Se cufundară fiecare în tăcerea ei. După o vreme, bunica spuse:

— Taică-tu crede că dorm sub umbrela aia.

— Şi tu fumezi aici pe furiş, zise Sophia.

Aleseră câteva pietre, care nu erau complet rotunde şi le aruncară în mare, ca să se rotunjească de-a binelea. Soarele îşi văzu de drum, barca se ivi din nou din spatele promontoriului, năvoadele fură ridicate şi aruncate din nou imediat.

— Al naibii de greu cu peştele azi, spuse bunica.

— Auzi, zise Sophia, nu mai am timp să stau cu tine, că nu m-am scăldat decât de două ori azi. Nu te superi, nu?

— Vreau şi eu la scăldat! spuse bunica.

Sophia se gândi puţin şi zise:

— Bine, da' te bagi unde-ţi zic eu!

Se ajutară una pe cealaltă să iasă din ravenă şi dădură ocol stâncii, ca să nu fie văzute. Chiar în spatele balizei, era un soi de baltă mare, adâncă.

— E bine aici? întrebă Sophia.

— E bine, răspunse bunica.

Îşi ridică poalele rochiei şi îşi băgă picioarele în apă. Era caldă şi plăcută. Un noroi uşor, maroniu şi o grămadă de mormoloci se ridicară la suprafaţă, apoi se liniştiră. Îşi răşchiră degetele şi îşi băgă picioarele şi mai adânc. Acolo unde balta se îngusta, creştea un pâlc de dreţe, iar din crăpăturile în stânci se iţea

șoaldina. Ceva mai încolo, tata făcuse focul și fumul se ridica drept.

— Nu cred... Nu cred să fi fost vreun an, din toți în care am cutreierat insulele astea, în care marea să fie așa de liniștită. Mereu bătea vântul. Nici nu ieșea cu barca-n larg, dacă nu era furtună. Aveam velă pătrată. El cârmea, eu – cu ochii pe marcaje. Abia apucam să zic „Marcaj nord!", că trebuia să strig „Marcaj vest!". Așa de repede mergeam! Și-odată s-a desprins cârma și...

— Și-ai reparat-o cu o agrafă, spuse Sophia.

Bunica își bălăci mai departe picioarele în apă și nu zise nimic.

— Sau era un ac de siguranță? continuă Sophia. Uneori nu-mi aduc aminte. Da' cine-i *el*?

— Bunicul tău, cine să fie? spuse bunica. Soțul meu.

— Tu ești măritată?! strigă Sophia uluită.

— Găgăuță... murmură bunica, apoi adăugă cu voce tare: Să-l întrebi pe taică-tu cum e cu generațiile. Să-ți deseneze pe hârtie. Dacă ai chef...

— Nu prea cred. Sunt puțin cam ocupată acum, răspunse Sophia politicoasă.

Baliza de marcaj era foarte înaltă, vopsită în alb și cu un triunghi roșu la mijloc. Spațiul dintre scânduri era atât de mare, încât Sophia abia ajungea cu picioarele și, după fiecare treaptă, genunchii îi tremurau – nu mult, ci cât să fie nevoită să aștepte până îi trece, ca să poată urca mai departe. Încă o treaptă. Când o

văzu bunica, fata ajunsese aproape până în vârf.. Bunica își dădu seama de îndată că nu avea voie să țipe. Trebuia să aștepte până cobora. Nu era periculos, copiii sunt ca maimuțele la cățărat și, de obicei, nu cad dacă nu-i sperii.

Sophia urca încet, cu pauze lungi între fiecare treaptă, și bunica pricepu că îi era frică. Se ridică prea repede și bastonul se rostogoli în baltă. Stânca deveni pe dată un teren nesigur și dușmănos ce se încovoia și arcuia înaintea ei. Sophia mai urcă un pas.

— Te descurci bine! strigă bunica. Hai că mai ai un pic și ești în vârf!

Sophia urcă mai departe. Când atinse cu mâinile ultima scândură, rămase nemișcată.

— Acum coboară! o îndemnă bunica.

Copila însă nu se mișcă. Era înăbușitor de cald, iar baliza tremura și se unduia înaintea ochilor bunicii.

— Sophia! zise bunica. Mi-a căzut bastonul în baltă și de-abia mă țin pe picioare!

Așteptă un pic, apoi strigă din nou:

— E al naibii de rău, n-auzi?! E al naibii de rău cu echilibrul azi și-mi trebuie bastonul!

Sophia începu să coboare, încet, dar sigur, treaptă cu treaptă.

„Copilă împielițată! își zise bunica. Afurisiții ăștia de copii! Asta se-ntâmplă când ăia care, cică, au vârsta potrivită, le interzic tot ce-i distractiv!“

Sophia coborâse. Intră în baltă, scoase bastonul și i-l întinse bunicii, fără să se uite la ea.

— Eşti bună la căţărat! spuse bunica severă. Şi curajoasă, deşi am văzut că ţi-era teamă. Să-i spun de isprava asta sau rămâne între noi?

Sophia ridică un umăr şi o privi pe bunica în ochi.

— Mai bine să ştii doar tu, zise ea. Da' poţi să-i povesteşti când oi fi pe patul de moarte, să nu zic că m-am suit degeaba.

— O idee al naibii de bună! spuse bunica.

Apoi traversă stânca şi se aşeză lângă salteaua de cauciuc, în soarele neumbrit de parasolul violet.

Schimb de pisici

Când venise, era mititel, nu putea să mănânce decât lapte cu biberonul. Din fericire, găsiseră tetina veche a Sophiei undeva prin pod. La început, se cuibărea în manşonul pentru cafetieră, la căldură, dar, când se putuse ridica pe lăbuţe, îl lăsaseră să doarmă în căbănuţa Sophiei, în pat. Avea perna lui, lângă a fetei.

Era pisica unui pescar şi creştea repede. Şi, într-o bună zi, plecă din căbănuţă şi se mută în casa mare, unde îşi găsi culcuş sub pat, în lada pentru veselă murdară – avea, încă de pe-atunci, ideile lui. Sophia îl duse înapoi în căbănuţă şi nu mai ştia cum să-i intre în graţii, dar, cu cât îl iubea mai mult, cu atât motanul fugea mai repede înapoi în lada cu farfurii. Când lada se umplea, începea să miaune jalnic şi atunci cineva trebuia să spele vasele. Îl chema Ma Petite şi i se zicea Mappe.

— Ciudată mai e şi dragostea asta! zise Sophia. Cu cât iubeşti pe cineva mai mult, cu atât te iubeşte mai puţin!

— Aşa-i! întări bunica. Şi-atunci, ce facem?

— Iubim mai departe! răspunse Sophia amenințător. Iubim tot mai rău și mai rău!

Bunica suspină și nu zise nimic.

Mappe fu dus în toate locurile unde i-ar putea plăcea unei pisici, dar în zadar. Se uita scurt în jur, apoi își vedea de ale lui. Mappe era sufocat în îmbrățișări, pe care le suporta politicos, pe urmă se întorcea în lada cu vase de spălat. Lui Mappe i se încredințau secrete mari, dar își întorcea mereu plictisit privirea aurie. Nimic nu părea să îl intereseze pe lume, în afară de a mânca și a dormi.

— Știi ceva, zise Sophia, uneori mi se pare că-l urăsc pe Mappe. Nu mai suport să-l iubesc! Mă gândesc la el tot timpul!

Sophia sâcâi motanul săptămâni în șir. Îi vorbea blând și îl mângâia tandru. Nu-și pierdu răbdarea decât de vreo două ori, când urlă la el și îl trase de coadă. Atunci Mappe scuipă și o zbughi sub casă și pe urmă pofta de mâncare îi crescu și dormi încă și mai mult, înfășurat în pufoșenia-i de neatins, acoperindu-și grațios nasul cu o lăbuță.

Sophia încetă să se mai joace și începu să aibă coșmaruri. Nu se mai gândea la nimic altceva decât la pisica încăpățânată, care nu voia să se lase îmblânzită. Între timp, Mappe crescuse și devenise un motan slăbănog și sălbatic. Și, într-o noapte de iunie, nu se mai întoarse la lada cu farfurii. Veni acasă dimineață, intră și începu să se întindă – mai întâi labele din față, ridicând fundul, apoi labele din spate.

Închise ochii şi începu să-şi ascută ghearele pe balansoar. Apoi sări în pat şi se culcă, radiind tot de o superioritate calmă.

„A început să vâneze", îşi zise bunica.

Avea dreptate. A doua zi, pisica lăsă pe prag o pasăre galben-cenuşie. Avea gâtul frânt cu dibăcie, dintr-o singură muşcătură zdravănă, şi câteva picături roşii de sânge se odihneau pe veşmântul din pene lucioase. Sophia se albi la faţă şi rămase cu ochii aţintiţi asupra păsării moarte. Trecu pe lângă Mappe, ucigaşul, cu paşi laterali, ţepeni, se întoarse şi ieşi în fugă.

După o vreme, bunica băgă de seamă că, în mod curios, animalele sălbatice – felinele, de pildă – nu văd diferenţa dintre un şobolan şi o pasăre.

— Atunci sunt proaste! zise Sophia scurt. Şobolanii sunt foarte urâţi, păsările sunt drăguţe. Nu mai vorbesc cu Mappe trei zile!

Zis şi făcut!

În fiecare seară, pisica pleca în pădure la vânat. În fiecare dimineaţă, se întorcea cu prada ucisă şi o aducea în casă, să fie admirată. În fiecare dimineaţă, pasărea moartă era aruncată în mare. Puţin mai târziu, Sophia apărea la fereastră şi striga:

— Pot să intru? Aţi aruncat mortăciunea?

Sophia îl pedepsea pe Mappe, dar propria-i asprime nu făcea decât să-i înteţească chinurile dragostei.

— Aţi şters sângele? ţipa ea uneori.

Sau:

— Azi câte-a omorât? întreba alteori.

Iar micul dejun nu mai era ce fusese odată.

Mare le fu uşurarea când Mappe în sfârşit învăţă să-şi ascundă crimele. Una e să vezi băltoaca de sânge şi alta e doar să ştii de ea. Pesemne că Mappe se săturase de atâtea ţipete şi certuri sau poate credea că familia îi mânca păsările. Într-o dimineaţă, când bunica îşi fuma prima ţigară pe verandă, scăpă portţigaretul, care se rostogoli într-o crăpătură din podea. Ridică scândura cu pricina şi, atunci, văzu ce făcuse Mappe – o grămadă de schelete de păsări mici, bine curăţate de carne. Ştia, bineînţeles, că motanul vâna în continuare, că doar n-avea cum să se fi lăsat dintr-o dată. Când Mappe veni să se frece de picioarele ei, se feri şi şopti:

— Drac împeliţat!

Bolul cu mâncare al lui Mappe de pe trepte era mereu neatins şi plin de muşte.

— Ştii ceva? zise Sophia. Mai bine nu se năştea Mappe! Sau mai bine nu mă năşteam eu! Mult mai bine!

— Tot nu vorbeşti cu el?

— Nici gând! Nu ştiu ce să mă mai fac! Şi, dacă-l iert, la ce bun, de-aia nu mai poate el!

Bunica nu mai ştia ce să zică.

Mappe se sălbăticise de tot şi venea rar acasă. Avea aceeaşi culoare ca insula, un galben-cenuşiu deschis, cu dungi ca de granit şi pete ca oglindirile soarelui pe fundul de nisip al mării. Când se strecura prin iarba pajiştii, mişcările lui erau ca adierea de vânt. Stătea la pândă ore în şir în desiş, o siluetă încremenită

în nemişcare, două urechi ciulite ce se conturau în lumina apusului, apoi dispăreau brusc... Un ciripit scurt, ca un ţipăt. Se strecura pe sub molizii pitici, cu crengi până-n pământ, ud leoarcă şi slab ca un ţâr, iar dimineaţa se spăla tacticos când răsărea soarele. Era un motan fericit, dar nu-şi împărţea bucuriile cu nimeni. În zilele călduroase se întindea la soare pe stâncile netede şi uneori mânca iarbă şi vomita păr, aşa cum fac pisicile. Greu de zis ce făcea în toate celelalte zile.

Într-o sâmbătă, familia Övergårds veni la cafea. Sophia se duse să se uite la barca lor. Era mare şi plină de plase, canistre, coşuri şi, într-unul dintre coşuri, mieuna o pisică. Sophia ridică un pic capacul şi pisica îi linse mâna. Era mare şi albă, cu o faţă lată. Torcea frumos şi nu se opri când Sophia o luă din barcă şi o cără pe uscat.

— Ahaaa, ai găsit mâţa! spuse Anna Övergårds. E blajină, da' nu prinde şoareci defel şi ne gândeam s-o dăm.

Sophia se aşeză pe marginea patului, cu pisica grea în braţe. Torcea fără încetare. Era moale, caldă şi supusă.

Tocmeala fu uşoară şi bătură palma pe-o sticlă de rom. Mappe fu prins şi nu pricepu despre ce era vorba decât când barca familiei Övergårds era deja în larg, în drum spre sat.

Pe noul motan îl chema Svante. Îi plăcea peştele şi îi plăcea să fie dezmierdat. Se instală în căbănuţa

Sophiei şi dormea în braţele ei în fiecare noapte, iar dimineaţa venea în casă la micul dejun, apoi se culca în patul de lângă sobă. Dacă era soare, ieşea şi se întindea pe stâncile calde.

— Nu acolo! strigă Sophia. Ăla-i locul lui Mappe!

Fata luă motanul şi îl mută puţin mai încolo. Svante o linse pe nas şi se întinse ascultător acolo unde îi poruncise.

Vara era tot mai frumoasă – un lung şir de zile senine. Svante dormea noapte de noapte lipit de obrazul Sophiei.

— Ciudată mai sunt şi eu! zise Sophia. Mi se pare plicticos cu atâta vreme bună.

— Nu mai spune! zise bunica. Eşti ca bunică-tu. Şi lui îi plăceau furtunile.

Dar, înainte să apuce să mai povestească despre bunicul, Sophia plecase deja.

Încet-încet, începură vânturile, mai întâi noaptea, uşurel, apoi într-o dimineaţă se treziră cu o frumuseţe de vânt de sud-vest ce arunca spuma mării peste stânci.

— Trezeşte-te! şopti Sophia. Scoală-te, iubitule, e furtună!

Svante începu să toarcă şi îşi întinse lăbuţele calde în toate direcţiile. Cearşaful era plin de păr de pisică.

— Sus! E furtună! ţipă Sophia.

Cotoiul se întoarse leneş pe burta lui mare. Atunci fata odată se înfurie, dădu uşa de perete şi aruncă pisica afară. Văzându-l cum i se pleoştesc urechile, ţipă iar la el:

— Zât! La vânătoare! Fă ceva, poartă-te ca o pisică!

Apoi începu să plângă, se duse în fugă la odaia de oaspeţi şi începu să bată cu pumnii în uşă.

— Acum ce mai e? întrebă bunica.

— Îl vreau pe Mappe înapoi! ţipă Sophia.

— Bine, da' ştii că-i..., zise bunica.

— E un nesuferit! zise Sophia serioasă. Da' eu pe Mappe îl iubesc!

Şi, uite-aşa, făcură iar schimb de pisici.

Grota

Pe insula cea mai mare din arhipelag, în capul golfului, iarba creştea direct în nisip, scurtă şi foarte verde. Rădăcinile puternice se răsuceau şi se înnodau între ele în ghemuri încâlcite, ce făceau faţă oricăror vâltori. Valurile învolburate se rostogoleau nestingherite spre ţărmurile nisipoase unde, întâlnind iarba cu rădăcinile ei neînduplecate, se retrăgeau neputincioase. Săpau în nisip şi îl luau cu ele înapoi în mare, asta puteau face, însă coasta înverzită nu păţea nimic. Noi viroage şi movile se ridicau, altele se scufundau. Puteai merge mult spre larg şi încă simţi iarbă sub picioare. La mal, firele răsăreau direct dintre alge, iar mai sus, pe coastă, iarba se împletea cu spirea, urzici, măzăriche şi alte asemenea plante iubitoare de sare, formând o adevărată junglă, foarte deasă şi înaltă, ce îşi trăgea seva din alge moarte şi peşte putrezit. Hăţişul se înălţa cât de mult putea şi, acolo unde se oprea, se întâlnea cu sălcii, scoruşi şi arini, ce îşi întindeau crengile în jos din răsputeri. Şi te puteai plimba printre copaci cu braţele întinse – ca şi cum ai înota.

Mălinii, dar mai ales scorușii, miros a pipi de pisică atunci când înfloresc.

Sophia făcuse o potecă prin junglă, cu o foarfecă mare. Croise drumeagul cu răbdare, când avusese chef, și nu știa nimeni de el. Cărarea dădea mai întâi roată tufei de trandafiri, mare și faimoasă. Rosa Rugosa se numea. Când înflorea, oamenii din sat veneau să o admire. Făcea niște trandafiri uriași și simpli, ce țineau piept furtunilor și își scuturau petalele doar când pofteau. Rădăcinile erau ieșite din pământ, spălate de valuri, iar crengile pline de alge. O dată la șapte ani, Rosa Rugosa murea, din cauza apei sărate și a vitregiilor vremii, însă copiii ei răsăreau din nisip, de jur împrejur, și-apoi totul era ca înainte, doar că tufa se muta un pic mai încolo sau mai încoace. Cărarea continua, pe urmă, printr-o fâșie de urzici dușmănoase, apoi prin spirea, tufele de pomușoară, prin dreptele de sub arini și până la mălinul cel mare de la marginea pădurii. În ziua potrivită, cu vântul potrivit, dacă te întinzi sub mălin, toate florile se scutură deodată. Atâta că trebuie să fii atent la păduchii de frunze.

După mălin urmează molizi, mușchi și coasta urcă, apoi grota îți iese deodată în cale, de fiecare dată surprinzătoare. Bruscă. E îngustă și miroase a mucegai, pereții sunt negri și umezi și, în fundul peșterii, e un altar acoperit cu mușchi verde, des și moale ca plușul.

— Tu nu știi ce știu eu! spuse Sophia.

Bunica puse deoparte romanul polițist și așteptă.

— Zi, știi ce știu? întrebă Sophia cu asprime.

— Nu, răspunse bunica.

Luară luntrea și vâsliră spre insula mare. Legară barca de un bolovan. Apoi se târâră pe brânci pe lângă tufa de trandafiri. Era o zi bună pentru cărarea tainică – bunica zicea că-i ameţită de cap și că-i mai bine să meargă de-a buşilea decât în picioare.

— Sunt urzici, spuse ea.

— Ți-am zis doar! Hai, mai repede, mai e puţin! o zori copila.

Când ajunseră la spirea, dreţe și mălin, Sophia se întoarse și îi zise bunicii:

— Acum poţi să te odihnești și să tragi o ţigară.

Dar bunica uitase chibriturile acasă. Se întinseră sub mălin și cugetară o vreme. Sophia întrebă ce se pune pe altar.

— Ceva frumos și neobișnuit, răspunse bunica.

— Adică?

— Ei, tot felul de lucruri...

— Păi, zi, ce?

— Nu-mi dă prin cap acum, răspunse bunica.

Nu se simţea bine.

— Poate... o grămadă de aur? sugeră Sophia. Deși nu-i așa de neobișnuit...

Se târâră mai departe printre copaci și, când ajunseră la grotă, bunica vomită în mușchi.

— Se mai întâmplă, spuse copila. Ți-ai luat pastilele azi?

Bunica se întinse cât era de lungă și nu spuse nimic.

După o vreme, Sophia şopti:

— Azi am timp de tine, să ştii...

Era bine şi răcoare sub molizi şi n-aveau nicio grabă, aşa că aţipiră. Când se treziră, se târâră mai departe până la grotă, dar bunica era prea grasă ca să poată intra.

— Îmi zici tu cum e, spuse ea.

— E verde peste tot, zise Sophia. Şi miroase a putregai, da-i foarte frumos! Şi-acolo, în fund, e un loc sfânt, că acolo trăieşte Dumnezeu, într-o cutiuţă, cred.

— I-auzi! se miră bunica şi băgă capul pe gura grotei, să se uite. Şi alea ce sunt?

— Ciuperci rele, răspunse Sophia.

Dar bunica zise că erau cât se poate de bune şi, scoţându-şi pălăria, o trimise pe nepoată să le culeagă. Pălăria se umplu.

— Într-o cutiuţă ziceai? întrebă ea şi scoase sfânta cutie de Lupatro, medicamentul ei, căci era goală.

Sophia se strecură în grotă şi aşeză cutiuţa pe altar.

Urmară cărarea înapoi la Rosa Rugosa şi dezgropară un puiet, ca să îl planteze lângă scara ce ducea la camera de oaspeţi. Ca niciodată, rădăcinile ieşiră uşor, cu mult pământ pe ele. Aşezară puietul cu grijă într-o ladă de gin Gordon's, pe care o găsiră în alge. Puţin mai încolo, găsiră şi o căciulă rusească veche, aşa că puseră ciupercile în ea şi bunica îşi putu lua înapoi pălăria de soare.

— Ia uite cum ne ies toate! spuse Sophia. Ne mai trebuie ceva? Zi, orice-ţi trece prin cap!

Bunica spuse că-i era sete.

— Bine, zise Sophia. Aşteaptă-mă aici.

Copila merse de-a lungul malului până găsi o sticlă care zăcea pe fundul apei. Nu avea etichetă. Scoaseră capsula şi sticla fâsâi – nu era apă de Vichy„ ci citronadă, ceea ce bunicii îi plăcea mult mai mult.

— Ai văzut?! strigă Sophia. Se rezolvă! Mă duc să-ţi găsesc şi o stropitoare nouă!

Dar bunica spuse că-i place mai mult cea veche. Şi, în plus, simţea că nu era bine să-ţi încerci prea mult norocul. Porniră spre insula lor, cu pupa înainte – e mai plăcut şi mai liniştit să navighezi aşa şi nici nu ţi se face rău de la stomac. Era trecut de patru când ajunseră acasă şi ciupercile fură de ajuns pentru toată familia.

Şoseaua

Era un buldozer, o maşinărie uriaşă, infernală, de un galben turbat, care, tunând şi mugind, îşi croia drum prin pădure, clămpănind din fălci. Iar oamenii din sat, călare pe maşinărie sau forfotind în jurul ei ca nişte furnici isterice, încercau să o strunească în direcţia bună.

— Ce naiba?! ţipă Sophia, fără să-şi audă ţipătul.

Se refugie în spatele unei pietre, cu sticla pentru lapte în mână şi se uită cum maşinăria dezgroapă bolovani uriaşi, ce zăcuseră mii de ani sub muşchi, iar acum erau pur şi simplu scoşi şi azvârliţi la o parte. Pârâituri şi trosnituri straşnice răsunară când pinii fură smulşi din rădăcini.

— Sfinte Isuse Cristoase, s-a zis cu pădurea!

Sophia tropăia pe muşchi şi se cutremura din cap până-n picioare, deopotrivă îngrozită şi încântată. Se duse şi mălinul! Tăcut, se prăbuşi ca un suspin, împrăştiind în jur pământ negru şi lucios. Buldozerul îşi luă avânt şi hurui mai departe. Bărbaţii ţipau nervoşi unul la celălalt. Nu era de mirare, căci

buldozerul era închiriat şi costa peste o sută de mărci pe oră, inclusiv drumul de la oraş şi înapoi. Maşinăria o luă spre mare. Se îndrepta spre primul golf, fără doar şi poate. De cărare nici că se sinchisi, ci o zdrobi sub şenilele-i ca o hoardă de lemingi înfometaţi, căci avea de făcut o şosea spre mare.

„Nu-i prea bine să fii furnică acum!", se gândi Sophia. „O maşinărie ca asta poate face orice!"

Se duse să ia laptele şi scrisorile din cutia poştală, dar, la întoarcere, nu mai veni pe cărarea de altădată, ci pe ditamai drumul lat, ce dintr-o dată amuţise. De o parte şi de cealaltă a şoselei domnea haosul – ca şi cum nişte mâini uriaşe s-ar fi lăsat cu toată puterea asupra pădurii, îndoind-o şi bătătorind-o ca pe-o iarbă moale, ce nu avea să se mai ridice niciodată. Din trunchiurile albe, despicate, ale copacilor curgea răşină. Ceva mai încolo – o masă verde şi inertă. Nicio creangă, nicio frunză nu se mişca în vânt.

Era ca şi cum ai merge între pereţi de cremene. Pietrele se uscau, iar pământul rămas printre ele se făcuse cenuşiu. Pete mari de ţărână cenuşie erau şi pe noul drum. Rădăcini retezate se iţeau peste tot. Unele erau pline de bulgăraşi de pământ, ce se zvântau în soare, tremurând pe invizibile fire, ca o broderie fină. Era un peisaj schimbat, lipsit de viaţă, ca tăcerea de după o explozie sau după un ţipăt. Sophia cuprinse totul cu privirea şi merse mai departe pe noul drum, ce părea mult mai lung decât cel vechi. Pădurea era tăcută. Când ajunse jos, la golf, văzu buldozerul conturat

pe fundalul mării, butucănos și diform. Ajunsese până la fâșia cu iarbă de pe plajă și acolo se împotmolise și se răsturnase într-o groapă, aruncând în jur o grămadă de nisip. Malul înverzit cedase fără împotrivire, viclean – de neînțeles cum de se putuse așa ceva – iar monstrul mâncător de păduri zăcea acum tăcut, într-o poziție nefirească, imagine grăitoare a forței înfrânte. Lângă mașinărie, Emil Ehrström fuma o țigară.

— Unde-s ceilalți? întrebă Sophia.

— S-au întors să ia ce mai trebuie, răspunse Emil.

— Ce? vru să știe Sophia.

— Parcă dacă-ți spun, știi ce-s alea! spuse Emil.

Sophia traversă pajiștea, covorul de iarbă ce ținea piept oricăror furtuni – doar se pleca puțin, apoi se ridica din nou și își împletea strâns rădăcinile mici și tari. Bunica o aștepta lângă barcă. „Ce mai mașinărie! se gândi Sophia. Ce-o să se mai mire bunica! E ca atunci când Dumnezeu a pedepsit Gomora! O să fie groaznic de distractiv să mergem cu mașina în loc s-o luăm pe jos."

De Sânziene

Familia avea un prieten care nu se apropia niciodată prea mult – Eriksson. Uneori trecea pe lângă insulă cu barca, alteori se gândea să vină în vizită, dar nu reușea să ajungă. Erau chiar și veri când Eriksson nici nu se apropia, nici nu se gândea la insulă.

Eriksson era mic de statură și puternic și avea aceeași culoare ca și peisajul, iar ochii îi erau albaștri. Când vorbeau despre el, oamenii ridicau de obicei privirea și se uitau spre mare. Avea adesea ghinion – ba vreme rea, ba probleme cu motorul. Năvoadele i se prindeau sau i se rupeau în elice, iar peștele și păsările nu erau unde se aștepta el să le găsească. Când avea noroc la pescuit, prețurile scădeau, așa că era totuna! Dar, dincolo de necazurile de zi cu zi, ce pot strica buna dispoziție a oricui, Eriksson vedea și lucruri și posibilități nebănuite.

Pricepuseră de mult, fără să vorbească despre asta, că lui Eriksson nu prea îi plăceau nici vânătoarea, nici pescuitul și nici motoarele. Ce-i plăcea lui cu adevărat era greu de explicat, dar ușor de înțeles. Dispoziția și

toanele lui de moment pluteau încolo și încoace peste ape, ca briza mării și Eriksson trăia într-o neîncetată stare de entuziasm mocnit. Pe mare se întâmplă mereu ceva neobișnuit – lucruri care plutesc, se scufundă sau își schimbă direcția noaptea, când se întoarce vântul. Și toate astea cer pricepere, fantezie și necontenită băgare de seamă. Trebuie să ai *nas* fin, cu alte cuvinte.

Lucrurile mari se întâmplă întotdeauna în larg și, de multe ori, totul e o chestiune de timp. Pe insule se întâmplă doar lucruri mici, dar trebuie să ai grijă și de astea – treburi care, de obicei, au de a face cu ideile locuitorilor de peste vară. Unul vrea să-și pună un catarg pe acoperiș, altuia îi trebuie o piatră de vreo jumătate de tonă, dar să fie rotundă. Se găsesc de toate, dacă ai timp să cauți, de fapt dacă îți permiți să cauți. Și, în timpul căutării, ești liber și poți să găsești lucruri neașteptate. Uneori, oamenii sunt previzibili și vor, de pildă, un pisoi în iunie și pe cineva să înece pisica în septembrie. Se rezolvă! Dar, uneori, oamenii au vise și vor ceva care să dureze.

Eriksson era cel care împlinea astfel de vise. Nimeni nu știa ce anume găsea pentru el însuși în căutările astea, probabil mult mai puțin decât credea lumea. Dar nu renunța, poate doar de dragul căutării în sine.

Ceea ce atrăgea și intriga la Eriksson era faptul că nu vorbea despre el. Nu părea să aibă chef vreodată. De fapt, nu vorbea nici despre alții, nu îl interesau. Rarele lui vizite puteau fi la orice oră din zi

şi din noapte şi nu stătea niciodată prea mult. Bea o cafea, lua o îmbucătură sau bea un pahar de ceva, de politeţe, pe urmă devenea tăcut şi stânjenit, asculta o vreme şi pleca. Dar, atât cât stătea, avea atenţia tuturor. Nimeni nu mai făcea nimic altceva, nimeni nu mai avea ochi decât pentru Eriksson. Îi sorbeau cuvintele şi, după ce pleca, fără să fi spus mare lucru, gândurile tuturor mai zăboveau o vreme asupra a ceea ce Eriksson lăsase nespus.

Eriksson arunca uneori cadouri pe mal, când trecea cu barca în zori – cod sau vreun somon mic, un rug de trandafir sălbatic cu tot cu rădăcini şi pământ, pus într-o cutie de carton, o plăcuţă pe care scria „Cabina Căpitanului", o frumoasă cutiuţă gravată sau o pereche de flotoare vechi, cu blazon. Multe dintre aceste daruri erau apoi banal răsplătite cu mici sume de bani, căci, pentru familie, era singura posibilitate de a pune preţ pe vise. Şi pentru că visele consumă multă motorină.

Sophia îl adora pe Eriksson. Nu o întreba niciodată ce mai face sau câţi ani are, ci o saluta la fel de serios ca şi pe ceilalţi, şi la venire şi la plecare, cu o mică plecăciune şi fără să zâmbească. Îl conduceau întotdeauna până la barcă. Era mare, veche şi greu de pornit, dar odată ce se urnea, apoi mergea! Eriksson nu prea o îngrijea. În apa de santină pluteau tot felul de pete de unsoare şi copastiile erau crăpate. Dar echipamentul era în stare bună. Peştele îl prăjea pe motorul fierbinte şi noaptea se culca într-un sac de dormit din

piele de focă, făcut de străbunicul lui. Era mereu plin de țărână, alge și solzi de pește. La pupa ținea plasele de pescuit, momeala și pușca și Dumnezeu știe ce era în lăzile și sacii înghesuiți la prora. Eriksson trăgea barbeta la bord și pornea la drum. Elicea lovea veselă de câteva ori fundul bărcii – era obișnuită și rezista la aproape orice – și Eriksson pleca fără să le facă semn cu mâna. Barca lui nu avea nume.

Chiar înainte de Sânziene, Eriksson se opri pe insulă și aduse pe uscat o ladă.

— Niște artificii. Le-am primit pe degeaba la o învoială. Dacă nu deranjez, trec pe-aici de Sânziene, să vedem dacă-s bune.

Motorul îl lăsase pornit, așa că sări înapoi în barcă și dus a fost. Puseră lada lângă sobă, căci era cam udă.

Ziua de Sânziene căpătă și mai multă importanță decât de obicei. Bunica frecă soba cu praf de înnegrit și îi vopsi ușile în argintiu. Spălară toate geamurile, ba chiar și draperiile. Bineînțeles, nimeni nu credea că Eriksson avea să bage de seamă toate lucrurile astea. Nu se uita niciodată în jur când era în casă. Dar, curat, de dragul lui făcură. Cu o zi înainte, se duseră să ia mesteacăn, scoruș și lăcrămioare. Erau groaznic de mulți țânțari pe insulele mari. Pe plajă, scuturară frunzele de păduchi și furnici și se întoarseră pe insula lor. Preschimbară casa într-un adevărat umbrar verde, și pe afară și pe dinăuntru. Puseră fiecare creangă de mesteacăn într-un borcan cu apă. În iunie, aproape toate florile sunt albe.

Bunica se întrebă dacă era bine să invite rudele de Sânziene, dar nimeni nu credea că era potrivit, nu când îl aveau musafir pe Eriksson, fiindcă el obișnuia să vină de unul singur și așa stătea până când hotăra că era vremea să plece.

În dimineața de Sânziene, bătea un vânt puternic de la miazănoapte. Pe la prânz începu să plouă și tata întinse o prelată peste grămada de lemne pentru focul de tabără, pe care o pregătise pe plajă, la capul insulei. Vântul aruncă prelata în mare – întotdeauna păţeau asta –, așa că tata aduse și o canistră cu gaz și o puse în spatele unui copac. Ar fi fost o rușine să nu aibă foc de tabără de Sânziene. Ziua se scurgea lent, iar vântul nu se domolea. Tata lucra la birou. Pe verandă montase platforma de aprindere pentru artificiile lui Eriksson, cu lansatorii îndreptaţi ușor în sus.

Puseră masa pentru patru persoane. Eriksson avea să primească hering și friptură de porc, cartofi și două feluri de legume la cină. Pe urmă, compot de pere la desert.

— Da' el nu mănâncă desert, spuse Sophia neliniștită. Nici legume, zice că-s iarbă. Doar știi bine!

— Da, da, știu, zise bunica. Da' arată bine pe farfurie.

Rachiu aveau în mica pivniță de sub podea și cumpăraseră și lapte. Eriksson nu bea niciodată mai mult de un șnaps, două, de dragul ocaziei, însă laptele îi plăcea tare mult.

— Ia șervetele! spuse Sophia. Arată prostesc!

Bunica luă şervetele.

Vântul bătu la fel de furios toată ziua, dar nu se înteţi. Câte o aversă de ploaie din când în când. Rândunicile de mare ţipau pe promontoriu şi se însera.

„Când eram tânără, în Suedia, altfel era vremea de Sânziene. Nicio pală de vânt, nici măcar o briză... Grădina înflorită, prăjina împodobită cu ghirlande până sus, la micul fanion din vârf.. Păcat că nu flutura niciodată că nu bătea vântul... Şi nu făceam foc de tabără. De ce oare?“ se gândi bunica. Întinsă în pat, se uita la frunzişul verde de mesteacăn. După o vreme, adormi.

Deodată, cineva ţipă şi uşa se trânti. Era cam întuneric în cameră, căci, de Sânziene, n-ai voie să aprinzi lampa. Bunica se ridică – pricepu că venise Eriksson.

— Haide odată! ţipă Sophia. Nu vrea să mănânce! Ieşim afară şi ne-apucăm de treabă! Trebuie să ne punem haine groase şi-i grabă mare!

Bunica se dădu jos din pat şi, împleticindu-se, îşi luă pulovărul, pantalonii groşi, bastonul şi, în ultima clipă, vârî şi cutia de Lupatro în buzunar.. Ceilalţi alergau încolo şi încoace. Auzi motorul lui Eriksson, jos, la ţărm. Afară era mai multă lumină decât în casă. Vântul bătea acum de la apus şi adusese o ploaie mocnită. Bunica se trezi de-a binelea. Coborî singură pe plajă şi se sui în barcă. Eriksson nu o salută. Scruta largul mării şi, când porni barca, nimeni nu scoase un cuvânt. Bunica se aşezase pe jos. Peste parapet, vedea marea în frânturi, sus, jos. La nord, de-a lungul

coastei, se zăreau primele focuri de tabără. Nu erau multe şi abia se deslușeau în ploaie şi ceaţă.

Eriksson viră spre sud, spre Ytterskär. Alte bărci îl urmară, din ce în mai multe, umbre desprinse din semiîntuneric. Pe întinderea cenuşie de ape pluteau lăzi din lemn, pline cu minunate sticle rotunjoare – doar capacul se iţea negru dintre valuri. Negre erau şi bărcile ce se apropiau cu viteză, încetineau ca să suie lăzi la bord, apoi plecau mai departe în trombă. Operaţiunea de salvare a lăzilor era ca un dans perfect sincronizat. Oamenii din gărzile de coastă, în bărcile lor cu motoare puternice, luau şi ei cât de multe lăzi puteau, prefăcându-se că nu-i văd pe ceilalţi.

Toţi cei care aveau barcă ieşiseră pe mare şi toată lumea ignora pe toată lumea. Eriksson cârmea, iar tatăl Sophiei, atârnat peste parapet, aburca lăzile la bord. Iuţeau ritmul, scurtând fiecare mişcare, ca să nu piardă secunde preţioase şi, în cele din urmă, se sincronizau atât de bine cu barca ce înainta, încât era o plăcere să te uiţi la ei. Bunica îi privea, se bucura şi îşi amintea. Iar binecuvântările nopţii Sfântului Ioan Botezătorul săltau în continuare pe valuri în Golful Finlandei, părând că nu se mai termină. Departe, pe continent, se vedeau câteva artificii slabe, ca nişte săgeţi de lumină ale visătorilor, lansate pe cerul mohorât de Sânziene. Sophia adormise.

Toate lăzile fuseseră salvate. Unele încăpuseră pe mâini bune, altele – mai puţin bune, important era că nu se duseseră pe pustii. Spre dimineaţă, flota de ocazie

se risipi, bărcile plecară aproape deodată, fiecare spre casa ei. La răsărit, marea era pustie. Vântul se oprise. Ploaia încetase. Dimineaţa de Sânziene, limpede şi frumoasă, îşi aranja culorile pe cer. Era foarte frig. Când Eriksson trase la mal, pe insula lor, rândunicile de mare începură să ţipe. Lăsă motorul pornit şi plecă de îndată ce familia se dădu jos din barcă.

Tata se gândi o clipă că ar fi putut împărţi prada, dar nu fu decât un gând fugar, se duse repede. Făcu sandvişuri pentru toată lumea şi aduse pe verandă lada cu artificii a lui Eriksson. Montă rachetele în sistemul de aprindere. Prima nu luă foc. Nici a doua. Nici măcar una, erau ude toate. De-abia ultima se aprinse şi ţâşni spre răsărit într-o ploaie de stele albastre. Rândunicile ţipară din nou şi uite-aşa se terminară Sânzienele.

Eriksson plecase înapoi spre sud, să nu cumva să-i fi scăpat ceva.

Cortul

Bunica fusese șefă la cercetași când era tânără. De fapt, era meritul ei că fetițele începuseră să fie primite în club pe vremea aceea. Nu uitaseră niciodată cât de bine se simțiseră la cercetași și îi scriau adesea bunicii să-i amintească vreo întâmplare sau vreun vers dintr-un cântec pe care îl cântaseră la lumina focului de tabără. Bunicii i se păreau învechite toate astea și zicea că fetele, bătrâne de-acum, erau doar sentimentale. Dar se gândea la ele cu căldură când primea epistolele. Și se mai gândea cum organizația cercetașilor devenise, în timp, prea mare și impersonală. Pe urmă uita de toată treaba asta. Copiii bunicii nu fuseseră cercetași, nu avuseseră timp și nu se pusese problema niciodată.

Într-o vară, tatăl Sophiei cumpără un cort și îl montă în ravenă, ca să se poată ascunde acolo dacă venea prea multă lume. Era un cort mic, nu puteai intra decât în patru labe. Era loc pentru două persoane, dacă se întindeau una lângă cealaltă, dar nu aveai voie să aprinzi lampa sau lanterna înăuntru.

— Ăsta-i cort de cercetași? întrebă Sophia.

Bunica pufni:

— La cercetaşi ne coseam singure corturile! zise ea.

Îşi amintea cum arătau, mari, solide, gri-maronii. Ăsta era doar o jucărie de un galben aprins, bună pentru oaspeţii verandei, nimic serios.

— Nu-i cort de cercetaşi? repetă Sophia neliniştită.

Atunci bunica spuse că poate era, însă unul foarte modern. Se băgară înăuntru şi se întinseră.

— Vezi să n-adormi! zise Sophia. Trebuie să-mi povesteşti cum era la cercetaşi şi tot ce făceaţi.

Cu mult timp în urmă, bunica ar fi povestit cu dragă inimă tot ce făceau la clubul cercetaşilor, dar atunci nu se sinchisea nimeni să o întrebe. Iar acum nu mai avea niciun chef.

— Făceam focuri de tabără, răspunse ea scurt şi se simţi, dintr-o dată, melancolică.

— Şi, pe urmă?

— Pe urmă puneam pe foc un buştean gros, care ardea mult timp. Stăteam în jurul focului. Era frig. Şi mâncam supă.

„Ce ciudat! îşi zise bunica. Nu mai pot să descriu, nu-mi găsesc cuvintele. Sau poate nu mă străduiesc destul. A trecut atâta timp de-atunci... Nimeni de aici n-are nicio legătură cu vremurile alea. Dacă nu povestesc cu tragere de inimă, e ca şi cum nu s-ar fi întâmplat, totul se închide în sine şi se pierde."

Bunica se îndreptă de spate şi spuse:

— Unele zile nu mi le amintesc prea bine. Da' ar trebui să încerci şi tu cândva să dormi o noapte întreagă în cort!

Sophia își duse așternuturile de pat în cort. Închisese ușa căbănuței și își luase rămas-bun. Plecase singură, singurică, spre ravena care, în seara aceea, devenise un loc foarte îndepărtat, uitat de Dumnezeu, oameni și cercetași, un pustiu cu noaptea înainte. Trase fermoarul cortului și se întinse cu pătura trasă până la bărbie. Cortul galben strălucea în lumina apusului și Sophiei i se păru, dintr-o dată, foarte mic și prietenos. Nimeni nu se putea uita înăuntru și nimeni nu vedea ce era afară. Se odihni o vreme în coconul de lumină și tăcere. Când soarele apuse, cortul se făcu roșu și Sophia adormi.

Nopțile deveniseră deja lungi și, când se trezi, Sophia nu văzu nimic decât întuneric. O pasăre zbură peste ravenă țipând, o dată aproape de cort, apoi undeva în depărtare. Era o noapte liniștită și, totuși, se auzea marea. Nu era nimeni în ravenă și, totuși, pietrișul scrâșnea ca sub greutatea unor pași. Cortul protector lăsase noaptea să intre și Sophia o simțea acum atât de aproape, de parcă ar fi dormit sub cerul liber. Alte păsări strigară, în alt grai, și întunericul era plin de zgomote și freamăte străine, din acelea care nu știi nici de unde vin, nici ce sunt. Și nici să le descrii nu poți.

— Doamne Dumnezeule, șopti Sophia, nu mă lăsa pradă fricii!

Se gândi la cum ar fi să i se facă frică.

— Doamne Dumnezeule, nu-i lăsa să râdă de mine dacă mi se face frică!

Pentru prima oară în viaţă, Sophia ascultă cu adevărat. Şi, pentru întâia oară, când ieşi din ravenă, simţi pământul sub tălpi şi degete, o ţărână rece, tare, grunjoasă şi nemaipomenit de complicată, ce se preschimba sub paşii ei. Pietriş, iarbă udă şi pietre netede. Când şi când, ierburi înalte cât tufişurile îi mângâiau picioarele. Pământul era negru, însă cerul şi marea căpătaseră o strălucire slabă, cenuşie. Insula se micşorase şi plutea pe mare ca o frunză, dar ferestrele odăii de oaspeţi erau luminate. Sophia bătu încetişor la uşă, căci toate sunetele deveniseră mult prea puternice.

— Cum merge? întrebă bunica.

— Bine, răspunse Sophia.

Se aşeză pe marginea patului şi se uită la veioză, la plasele de pescuit şi la impermeabilele atârnate pe perete. Dinţii încetară să-i mai clănţăne şi copila zise:

— Nu mai bate vântul.

— Nu, zise bunica. S-a potolit de tot.

Bunica avea două pături. Dacă puneai una pe covor şi îţi luai o pernă, îţi făceai pat. Nu era ca şi cum s-ar fi întors în căsuţa ei... Era aproape ca şi cum ar fi fost afară. Ba nu, tot înăuntru era. Ei, mă rog, chiar dacă nu singură în cort, se cheamă, totuşi, că dormise *afară* din casă.

— Ce de păsări în noaptea asta! spuse bunica.

Ar mai fi fost o posibilitate, să ia o pătură şi să se culce pe verandă – şi singură, şi afară, cum ar veni... „O, Doamne Dumnezeule!“

— Nu puteam să dorm şi m-au luat gândurile negre, zise bunica.

Se ridică în capul oaselor şi se întinse după ţigări. Din obişnuinţă, Sophia îi întinse chibriturile, dar gândurile îi erau în altă parte.

— Ai două pături? întrebă ea.

— Adică totul parcă se împuţinează şi se scurge, spuse bunica. Şi tot ce era distractiv odinioară nu mai înseamnă nimic. Mă simt sărăcită, nerecunoscătoare cumva. Măcar de-aş putea vorbi despre toate astea...

Sophiei i se făcu din nou frig. O lăsaseră să se culce în cort, deşi era prea mică să doarmă. Parcă ştiau ei cum era acolo... O lăsaseră pur şi simplu singură în ravenă!

— Ce tot zici? se supără Sophia. Cum adică nu mai e distractiv?

— Ei, răspunse bunica, ziceam doar că, atunci când eşti bătrână ca mine şi sunt atâtea lucruri pe care nu le mai poţi face...

— Ba nu-i adevărat! Poţi să faci orice! Tot ce fac şi eu!

— Stai aşa! se oţărî bunica. N-am terminat ce aveam de zis! Ştiu că pot. Şi pot de îngrozitor de multă vreme, am trăit din răsputeri şi a fost nemaipomenit, îţi zic! Da' acum totul se risipeşte şi nu-mi amintesc şi nu-mi mai pasă şi, cu toate astea, abia acum mi-ar fi de folos să-mi aduc aminte!

— Ce să-ţi aduci aminte? întrebă Sophia neliniştită.

— Cum era dormitul în cort! strigă bunica.

Stinse ţigara, se întinse din nou în pat şi rămase cu privirea aţintită în tavan.

— În Suedia, ţara mea, zise ea încetişor, fetele n-aveau voie să doarmă-n cort. Eu am schimbat asta şi n-a fost deloc uşor. Era minunat şi-acum nu pot să-ţi povestesc cum a fost!

Păsările începură din nou să ţipe – un cârd întreg zbura pe aproape, ţipând necontenit. Lumina lămpii făcea fereastra să pară mai neagră decât noaptea.

— Hai să-ţi zic eu cum e, spuse Sophia. Totul se aude mult mai tare şi cortu-i atât de mic!

Se gândi o clipă, apoi continuă:

— Da' nu ţi-e frică. Şi e plăcut s-auzi totul!

— Da, spuse bunica, se aude totul de-afară.

Sophia îşi dădu seama că-i era foame. Trase lada cu mâncare de sub pat. Mâncară pesmeţi crocanţi, brânză şi zahăr.

— Mi-e cam somn, spuse Sophia, cred că mă duc înapoi.

— Bine, zise bunica.

Închise lampa şi, după primele secunde de beznă, camera se lumină puţin şi se vedea destul de bine în jur. Sophia ieşi şi închise uşa după ea. După ce plecă, bunica se înfăşură în pătură şi încercă să-şi aducă aminte cum era. Îşi amintea ceva mai bine acum. De fapt, mult mai bine. Noi şi noi imagini regăsite. Era frig la răsărit, dar bunica adormi frumos, învăluită în propria-i căldură.

Vecinul

Un afacerist își făcuse vilă pe insula Pescarul-Mare. La început, nimeni nu vorbea despre asta – își făcuseră de-a lungul anilor un obicei al lor, să nu vorbească despre lucrurile stânjenitoare, ca să le facă mai puțin penibile. Dar știau prea bine că răsărise o casă acolo.

Orice om care trăiește pe o insulă își lasă, când și când, privirea să cuprindă orizontul. Vede liniile și curbele arhipelagului atât de familiar, reperele costiere ce se aflau acolo dintotdeauna și se simte împăcat că orizontul e limpede și toate sunt la locul lor. Dar, de când cu casa, privirea nu mai aluneca nestingherită, ci se oprea în vila pătrățoasă și mare, un reper nou și amenințător, o știrbitură adâncă în contemplarea orizontului ce fusese doar al lor atâta vreme. Stâncile anonime, pragul arhipelagului către mare, căpătaseră acum un nume străin și își închiseseră lagunele. Și, ceea ce era cel mai rău, acum nu mai erau ei familia ce locuia în capătul cel mai îndepărtat al arhipelagului.

Era mai puţin de o milă marină între ei şi noul lor vecin. Şi, foarte probabil, omul era sociabil, îi plăceau vizitele şi avea o familie mare care strica muşchiul de pe stânci, dădea radioul tare şi pălăvrăgea mult. Vedeau asta tot mai des în arhipelag, tot mai departe de continent.

Într-o dimineaţă, se puse acoperişul de tablă – mare, furios, strălucitor – sub un nor de pescăruşi şi rândunici de mare ţipând. Vila era gata şi muncitorii plecară. Nu mai rămânea decât să se mute noii proprietari. Zilele treceau, dar nici urmă de afacerist.

La sfârşitul săptămânii, bunica şi Sophia luară luntrea şi ieşiră în larg, la o plimbare. Când ajunseră la bancurile de bibani, hotărâră să continue până la Knektskär, să caute alge. Pe urmă, de la lagună, mai era doar o aruncătură de băţ până la Pescarul-Mare. Port nu era acolo, doar un dâmb înalt, din pietriş. Iar pe dâmb trona o pancartă mare, pe care scria cu litere negre: *PROPRIETATE PRIVATĂ. Accesul interzis.*

— Tragem la ţărm! spuse bunica.

Se mâniase tare. Sophia părea speriată.

— Trebuie să faci diferenţa dintre două lucruri! o lămuri bunica. Niciun om de bun-simţ nu se duce pe insula altuia când nu-i nimeni acasă. Da' dacă pune aşa o placardă, atunci musai să ne ducem, asta-i mojicie pe faţă!

— Bineînţeles... zise Sophia, înţelegând dintr-o dată multe despre mersul lumii.

Acostară lângă pancartă.

— Ce facem noi acum este ceva demonstrativ. Arătăm că nu ne place treaba asta. Pricepi?

— Demonstrativ, repetă copila, apoi adăugă, ţinându-i isonul bunicii: aici n-or să facă în veci port ca lumea!

— Nu! întări bunica. Şi au pus uşa pe partea greşită. N-or s-o poată deschide când bate vântul de la sud-vest. Ia uite şi butoaiele pentru apă! Ha, ha! Plastic, la ce să te aştepţi!

— Ha, ha! repetă Sophia. Plastic, la ce să te aştepţi!

Se apropiară de vilă şi văzură că insula era schimbată. Nu mai era sălbatică. Era mai joasă, mai plată, arăta ordinară şi ruşinată. Vegetaţia, însă, nu era distrusă, dimpotrivă. Directorul construise podeţe late peste tufele de iarbă-neagră şi mirt de mlaştină, avusese grijă să nu strice peisajul. Nici tufele cenuşii de ienupăr nu fuseseră tăiate. Cu toate astea, insula tot plată părea, căci nu se potrivea deloc cu casa. De aproape, casa era destul de joasă. De-ar fi văzut-o într-un desen, ar fi zis că-i frumoasă. De fapt, ar fi fost frumoasă oriunde, mai puţin pe insulă.

Urcară pe terasă. Sub streaşină, individul atârnase o plăcuţă cu numele casei – VILA PESCARUL-MARE. Literele erau frumos gravate şi semănau cu denumirile geografice scrise ondulat pe hărţile vechi. Deasupra uşii atârnau două felinare de corabie şi o ancoră cu gheară de pisică. Pe un perete era un colac de salvare roşu, proaspăt vopsit, iar pe un altul atârnau flotoare decorative din sticlă, aranjate artistic.

— Aşa-i la început întotdeauna, spuse bunica. Da' poate o să-nveţe...

— Ce? întrebă Sophia.

Bunica se gândi o clipă, apoi repetă.

— O să-nveţe...

Se duse la ferestre, care acopereau aproape tot peretele, şi încercă să se uite înăuntru. Obloanele aveau lacăt, iar uşa era şi ea zăvorâtă. Bunica scoase briceagul – avea şi şurubelniţă. Lacătul avea şuruburi de alamă, care ieşiră cu uşurinţă.

— Asta nu se cheamă spargere? şopti Sophia.

— Ba bine că nu! răspunse bunica. Firește, de regulă nu-i voie să faci aşa ceva.

Reuşi să deschidă un oblon şi se uită înăuntru. Era o încăpere mare, cu şemineu. În faţa căminului erau aşezate fotolii joase, din ratan, cu o mulţime de perne. Masa era acoperită cu sticlă groasă şi sub ea se vedeau nişte etichete colorate. Sophiei i se păru foarte frumoasă camera, dar nu avu curaj să zică nimic.

— Velier cu trei catarge în furtună, ramă din aur..., spuse bunica. Hărţi, binocluri, sextante. Machete de bărci, anemometre. Un adevărat muzeu maritim!

— Ce tablou mare! spuse Sophia nesigură.

— Da, foarte mare! Totu-i mare aici!

Se aşezară pe terasă, cu spatele la casă. De acolo, insula lunguiaţă părea din nou singuratică şi sălbatică.

— Da' nu ştie cum se scufundă gunoiul! Nu ştie că trebuie să umpli borcanele şi sticlele cu nisip înainte să

le arunci. Şi toate mizeriile lui or s-ajungă la noi pe plajă şi-n năvoade! Şi tot ce-i în casa asta e mare, prea mare!

Auziră motorul, dar, o bună bucată de vreme, nu-l luară în seamă. Zgomotul însă se apropie şi se transformă într-un huruit, apoi într-un soi de tors, apoi se opri. O tăcere grea şi înfricoşătoare. Bunica se ridică repede şi spuse:

— Du-te şi aruncă un ochi, da' ai grijă să nu te vadă!

Sophia se târî pe sub plopi să se uite. Când se întoarse era albă la faţă.

— El e! Proprietarul! şopti ea înfrigurată.

Bunica se holbă în toate părţile, făcu câţiva paşi, se întoarse. Nu mai ştia de ea de spaimă.

— Să nu te vadă! repetă ea. Uită-te ce face, da' să nu te vadă!

Sophia se lăsă din nou pe brânci. Omul se pregătea să tragă la mal. Avea o barcă din mahon, cu antenă pe cabină. Pe punte se zăreau un câine şi un băiat slăbănog, îmbrăcat în alb. Săriră pe ţărm deodată.

— Au găsit barca noastră! şuieră Sophia. Vin încoace!

Bunica porni spre inima insulei, cu paşi mărunţi şi grăbiţi. Bastonul lovea pământul, răscolind muşchi şi pietriş. Era ţeapănă ca un băţ şi nu scotea o vorbă. Fuga era ruşinoasă, dar sănătoasă, şi ceva mai bun nu-i dăduse prin cap! Sophia era mai în faţă şi, din când în când, se întorcea şi alerga în cerc în jurul bunicii. Să fii prins pe insula altcuiva era lucru de mare ruşine. Se coborâseră la asemenea josnicii!

Ajunseră la hăţişul de la marginea insulei. Sophia se strecură pe sub molizii târâtori şi dispăru.

— Mai repede! ţipă ea disperată. Mai repede! Pe brânci!

Şi bunica se târî orbeşte după ea, fără să stea pe gânduri. Ameţise şi o durea capul. Nu-i făcea bine să se grăbească aşa.

— Asta-i de-a dreptul ridicol! zise ea.

— N-avem ce face! şopti Sophia. Când se întunecă, ne furişăm în barcă şi ne întoarcem acasă!

Bunica nu spuse nimic. Se feri de o creangă răutăcioasă care i se prinsese în păr. Auziră lătrat de câine.

— E dulăul lor, îi şuieră Sophia bunicii în ureche. Nu ţi-am zis că au un câine cu ei?

— Nu, nu mi-ai zis! se mânie bunica. Şi nu-mi mai sufla-n ureche, asta-mi mai lipsea!

Lătratul era tot mai aproape. Când le văzu câinele, lătratul se transformă într-un schelălăit. Era un căţel mic, cu blana neagră şi pe cât de fioros, pe atât de înfricoşat – lătra şi tremura din tot trupul de atâta nesiguranţă.

— Cuţu, cuţu! zise bunica duios. Taci odată, nemernic mic!

Găsi un cub de zahăr în buzunar şi i-l aruncă. Căţelul deveni de-a dreptul isteric.

— Hei, voi de colo! le strigă proprietarul.

Omul se lăsă pe brânci şi se uită pe sub desiş.

— Nu muşcă! strigă el din nou. Eu sunt Malander. El e băiatul meu, Christoffer! Toffe îi zicem!

Bunica se târî afară din hăţiş şi spuse:

— Nepoata mea, Sophia.

Foarte demnă, bunica îşi culese acele de molid din păr cât de discret putu. Câinele încercă să muşte bastonul. Domnul director Malander o lămuri că o chema Delila şi că nu voia decât să se joace. Adică Delila aştepta ca bunica să arunce bastonul şi ea să i-l aducă înapoi.

— Zău? Nu mai spune! se miră bunica.

Fiul directorului avea un gât subţirel şi părul lung şi făcea eforturi supraomeneşti să pară stăpân pe sine. Sophia îl privi cu răceală. Galant, directorul îi oferi bunicii braţul şi porniră încet prin hăţiş, înapoi spre casă. Domnul Malander îi povesti bunicii că vila era decorată simplu, în stilul caselor din arhipelag, căci aşa dorise dânsul şi că omul e mai în armonie cu sine în mijlocul naturii şi că acum erau vecini, nu-i aşa, că domniile sale locuiau pe insula alăturată? Sophia ridică privirea – pe chipul bunicii nu se citea nimic când răspunse că da, locuiau pe insulă de patruzeci şi şapte de ani. Malander fu foarte impresionat şi, cu voce brusc schimbată, începu să spună ceva despre mare, de care era atât de legat şi care rămâne mereu ea însăşi, pe urmă tăcu stânjenit. Fiul directorului începu să fluiere şi driblă un con de pin până la terasa casei. Lacătul rămăsese pe bancă, înconjurat de şuruburi.

— Ha, ha! râse băiatul. Borfaşi. Tipic...

Pe chipul tatălui se citea îngrijorare. Directorul întoarse lacătul pe toate părţile şi zise mirat că, uite, la

asta chiar nu se aştepta de la oamenii din arhipelag, că întotdeauna îi admirase...

— Doar puţin curioşi, pesemne, zise bunica repede. Vedeţi dumneavoastră, lumea începe să se întrebe, devine curioasă, când vede totul încuiat aşa. Nu aşa se face. Mai bine să lăsaţi totul deschis şi cheia într-un cui, de pildă...

Bunica se fâstâci, iar Sophia se înroşi ca racul.

Intrară în casă să bea un păhărel, aşa, ca între buni vecini.

— Bine aţi venit în casa noastră! zise Toffe Malander. *After you*!

Salonul mare fu scăldat în lumină, pe măsură ce deschideau oblon după oblon. Directorul zise că erau ferestrele cu cea mai bună privelişte şi le invită să ia loc şi să se relaxeze până aducea ceva de băut.

Bunica se aşeză într-unul dintre fotoliile de ratan, iar Sophia se sprijini de spetează, aruncând priviri furişe în jur, pe sub breton.

— Nu te mai încrunta atâta! şopti bunica. Asta înseamnă să socializezi, trebuie să te-nveţi!

Malander se întoarse cu câteva sticle şi pahare şi le puse pe masă.

— Coniac. Whisky. Dar poate că preferaţi limonadă?

— Îmi place coniacul. Unul mic, vă rog, fără apă. Sophia, tu ce vrei?

— Cealaltă! îi şuieră Sophia în ureche.

— Sophia preferă limonada, zise bunica.

„Trebuie s-o învăţăm ceva maniere pe copilă. Am greşit, musai să întâlnească şi oameni care nu-i plac, până nu-i prea târziu!“

Dădură noroc şi Malander întrebă:

— Muşcă pe vremea asta?

Bunica răspunse că doar la năvod şi numai cod, biban şi, din când în când, câte un morun, când veneau aproape de mal. Malander zise că lui, de fapt, nu-i plăcea pescuitul, ci natura primitivă, neatinsă, sălbăticia şi singurătatea, în general. Stânjenit, fiul îşi băgă cât mai adânc mâinile în buzunarele pantalonilor strâmţi.

— Singurătatea, da... zise bunica. Ce lux!

— Înălţător, nu-i aşa? spuse Malander.

Bunica încuviinţă, dar adăugă că te puteai bucura de singurătate şi împreună cu alţii, dar era mai greu, de bună seamă.

— Da, da, bineînţeles! întări Malander repede, dar fără convingere.

— Zahăr! şopti Sophia. E acră!

— Nepoata mea ar dori puţin zahăr în limonadă, spuse bunica, apoi se întoarse spre Sophia: Nu-mi mai sufla în ceafă tot timpul! Stai jos! Şi nici în ureche nu-mi mai sufla!

Toffe Malander îi anunţă că se duce să dea la peşte. Luă undiţa cu mulinetă din cui şi plecă.

— Şi mie-mi plac insulele singuratice, spuse bunica tare.

— Are doar şaisprezece ani... zise Malander.

Bunica îl întrebă câţi erau în familie şi directorul spuse că cinci, plus prieteni, ajutoare în casă şi aşa mai departe. Apoi omul se posomorî dintr-o dată şi o îndemnă să mai ciocnească un păhărel.

— Nu, mulţumesc! zise bunica. Cred că trebuie să pornim spre casă. Foarte bun coniacul!

Înainte să iasă, se opri şi se uită la scoicile de pe pervaz.

— Le-am adunat pentru copii, zise directorul.

— Şi eu adun scoici, spuse bunica.

Căţeaua aştepta afară. Se repezi iar la baston şi se prefăcu a muşca.

— Sophia, zise bunica, aruncă-i ceva!

Fata aruncă un băţ şi căţeaua îl aduse numaidecât.

— Bravo, Delila!

„Poate copila învaţă măcar să-şi aducă aminte cum îi cheamă pe oameni, face şi asta parte din arta socializării!“

Jos, la ţărm, Malander le zise că o să construiască şi un debarcader cândva. Bunica îl povăţui să pună mai bine nişte scripeţi, că debarcaderul se rupe când dă îngheţul, sau o barcă de cauciuc şi un ponton. Apoi îşi zise: „Iar mi-am băgat nasul unde nu-mi fierbe oala. Mă trezesc vorbind aiurea când sunt obosită. Firește c-o să-şi facă debarcader, toată lumea-şi face! Doar şi noi ne-am făcut.“ Vâslele fuseseră lăsate anapoda în barcă şi se încurcaseră în barbetă, aşa că ieşiră în larg cu zgâlţâieli, ca nişte amatoare. Malander merse de-a lungul ţărmului după ele, până la capul insulei, de unde îşi flutură batista în semn de rămas-bun.

Când se îndepărtară puţin, Sophia zise:

— Măi, măi, măi!

— Ce măi, măi, măi? întrebă bunica. Vrea să fie lăsat în pace, doar că nu ştie încă.

— Cum adică?

— Şi debarcaderul ăla tot o să-l facă.

— De unde ştii?

— Drăguţă, zise bunica pierzându-şi răbdarea, orice om are dreptul la propriile greşeli.

Era foarte obosită şi nu voia decât să ajungă acasă. Iar vizita o întristase cumva. Malander ăsta avea el o idee, dar o să-i ia ceva timp s-o priceapă... Uneori oamenii înţeleg lucruri când e prea târziu şi nu mai au putere s-o ia de capăt. Alteori îşi uită ideea pe drum şi nici nu-şi dau seama. În timp ce bunica vâslea spre casă, se uita la casa cea mare ce frângea linia orizontului şi i se păru că arată aproape ca un reper costier, un marcaj clar că acolo trebuia să schimbi cursul.

De câte ori se pornea furtuna îşi aminteau de Malander şi se gândeau cum i-ar putea salva barca. Directorul nu le-a întors niciodată vizita şi, de aceea, casa lui rămase, în timp, un soi de fascinantă piatră de hotar la care să reflecteze.

Halatul

Tatăl Sophiei avea un halat la care ţinea foarte mult. Îi ajungea până la călcâie şi era făcut dintr-o stofă groasă şi ţeapănă, care devenise încă şi mai ţeapănă din cauza apei sărate, a prafului şi a timpului. Halatul era, probabil, din Germania şi fusese cândva verde. Pe partea din faţă încă mai avea rămăşiţele unui complicat sistem de şireturi şi doi nasturi uriaşi, chihlimbarii. Şi, dacă îl întindeai, era mare cât un cort.

Mai de mult, când era tânăr, obişnuia să se ducă pe promontoriu îmbrăcat în halat şi să se uite la valuri când era furtună. Mai târziu, îi prindea bine când lucra, ori îi era frig, sau, pur şi simplu, când voia să se ascundă.

Halatul supravieţuise multor încercări. E de ajuns să ne amintim, de pildă, când nişte rude bine intenţionate veniseră şi făcuseră curat pe insulă, ca să-i facă tatei o surpriză. Aruncaseră multe lucruri la care familia ţinea, dar cel mai rău fusese că aruncaseră halatul în mare. Pe urmă au zis că din cauză că prinsese miros. Aşa era, dar asta era parte din farmecul lui.

Mirosul e important, liniştitor, îţi aminteşte de toate prin câte ai trecut, e ca un sipet cu amintiri. Halatul mirosea şi a plajă şi fum, dar poate că rudele nu băgaseră de seamă. În orice caz, halatul se întorsese la mal. Vântul bătuse, când dintr-o parte, când din cealaltă şi, într-o bună zi, valurile ce izbeau furioase ţărmurile aduseră halatul acasă. Mirosea a iarbă de mare şi, în vara aceea, tata nici că a mai purtat alte haine. Pe urmă a fost vara în care o familie de şoareci îşi făcuse casă în halat. Gulerul era tivit cu un material moale, pufos, pe care şoarecii îl făcuseră bucăţi şi îl folosiseră drept aşternuturi, împreună cu vreo două batiste roase bine. Şi, altă dată, halatul se pârlise un pic, când tata adormise prea aproape de sobă.

Când tata mai îmbătrâni niţel, duse halatul în pod. Uneori urca acolo să cugete, iar ceilalţi credeau că stă şi se gândeşte îmbrăcat în halat. Avea locul lui, sub ferestruica de la miazăzi a podului, lungă, întunecată şi misterioasă.

Vara aceea, în care Sophia trecea printr-o nouă vârstă rebelă, fusese ploioasă şi rece. Copilei îi era destul de greu să stea îmbufnată pe-afară, aşa că îşi căuta singurătatea în pod. Se aşeza pe o cutie de carton şi, cu privirea aţintită asupra halatului, îi arunca vorbe grele, zdrobitoare, iar halatul nici că se putea împotrivi.

Când nu era supărată, jucau cărţi. Şi Sophia şi bunica trişau fără ruşine şi după-amiezile în care jucau se terminau de fiecare dată cu ceartă. Asta nu se mai întâmplase înainte. Bunica încercă să-şi aducă aminte

de propriile-i rebeliuni, ca să înţeleagă, dar tot ce-şi amintea era că fusese un copil neobişnuit de cuminte. Înţeleaptă cum era, bunica îşi dădu seama că vârsta rebelă poate fi întârziată până la optzeci şi cinci de ani, aşa că se hotărî să ia aminte. Ploua neîncetat şi tata lucra de dimineaţa până seara, cu spatele la ele. Nu-şi puteau da seama dacă asculta ce vorbeau, au ba.

— Isuse Hristoase! zise Sophia. Stai acolo cu popa-n mână şi nu zici nimic?!

— Nu lua numele Domnului în deşert! spuse bunica.

— N-am zis Dumnezeu, am zis Isus!

— E la fel de important ca şi Dumnezeu!

— Ba nu-i!

— Ba da!

Sophia azvârli cărţile de joc pe jos şi strigă:

— De-aia nu mai pot eu de familia Lui! Sau de vreo altă familie!

Sui scările podului şi trânti trapa după ea.

Tavanul podului era atât de jos, încât trebuia să meargă de-a buşilea, cu atenţie, ca să nu dea cu capul de căpriori. Podul era şi foarte îngust – un coridor strâmt trecea printre toate câte se adunaseră, păstraseră şi uitaseră acolo, toate câte fuseseră acolo dintotdeauna şi pe care nici măcar rudele nu le găsiseră. Coridorul ducea de la o streaşină la cealaltă, iar tavanul era văruit în albastru. Era întuneric şi Sophia nu avea lanterna cu ea. În lumina lunii, coridorul arăta ca o străduţă pustie, nesfârşit de lungă, mărginită de case ascuţite. La capătul străduţei era fereastra,

cu cerul albit de lună, iar sub fereastră era întins halatul, o grămăjoară de cute înţepenite, neagră ca tăciunele, ascunsă în propria-i umbră. Sophia trântise uşa podului cu atâta hotărâre, că nu putea da înapoi. Aşa că se târî mai departe în patru labe şi se aşeză pe cutia de carton. Halatul zăcea cu o mânecă aruncată peste deschizătura din dreptul gâtului. În timp ce Sophia se uita la halat, mâneca se ridică, doar puţin, şi ceva se mişcă pe sub stofă, spre poale. Cutele se unduiră şi ele, aproape imperceptibil, apoi halatul rămase, din nou, nemişcat. Dar copila văzuse. Era ceva viu, acolo, în halat. Sau, poate, halatul era viu, pur şi simplu! Sophia recurse atunci la cea mai simplă scăpare din faţa ameninţării şi a groazei – adormi. Nu se trezi nici când o întinseră pe patul ei, dar, dimineaţă, îşi aduse aminte că primejdia sălăşluia în halat. Nu trebuia să afle nimeni. Ţinu secret teribilul adevăr şi, preţ de câteva zile după aceea, fu de-a dreptul entuziasmată. Ploaia se oprise. Desenă umbre ascuţite, iar luna o făcu foarte mică, uitată pe un cer uriaş şi întunecat, şi nu arătă nimănui desenele. Primejdia sălăşluia într-o cută, bine ascunsă. Uneori ieşea, apoi se strecura înapoi, în adâncurile cutelor. Când se speria, îşi arăta colţii şi era mai periculoasă decât însăşi moartea.

În fiecare seară, la apus, Sophia urca scările spre pod, deschidea trapa, îşi băga nasul înăuntru şi arunca o privire. Dacă îşi întindea gâtul, putea chiar să vadă un colţ al halatului.

— Ce faci? întrebă bunica.

— Curioşii mor repede! ţipă Sophia cu o voce piţigăiată. Ţţţ, ţţţ!

— Trage chepengul după tine, că-i curent! spuse bunica. Du-te afară, găseşte-ţi ceva de făcut!

Se întoarse cu faţa la perete şi continuă să citească. Deveniseră imposibile amândouă şi nu era chip să se mai înţeleagă. Se certau din te miri ce tot timpul! Zilele erau mohorâte, cu vânt potrivnic, iar tata stătea fără încetare la birou şi lucra.

Sophia se gândea tot mai mult la halat. Orice ar fi sălăşluit în el era iute ca săgeata, dar putea şi să stea ascuns la pândă zile în şir, fără să se mişte. Şi putea să se facă mic şi să se strecoare prin vreo crăpătură a uşii, apoi să se rostogolească sub pat, neauzit ca o umbră. Nu mânca, nu dormea niciodată şi ura pe toată lumea, mai ales propria-i familie. Nici Sophia nu mânca nimic. Mă rog, nimic în afară de sandviciuri. Nu-i limpede dacă din cauza ei se terminaseră pâinea şi untul, dar, în orice caz, într-o zi, tata trebui să plece să facă aprovizionarea. Puse în barcă bidonul pentru apă, canistrele pentru benzină şi pentru gaz de lampă, luă lista de cumpărături de pe perete şi plecă. Vântul bătea de la sud-vest când pornise la drum şi, în vreo două ore, se înteţise atât de mult, încât marea înghiţise capul insulei. Bunica încercă să prindă starea vremii la radio, dar nu nimerea butonul potrivit. Se străduí să nu se mai ducă întruna la fereastra de la miazănoapte să se uite după el. Nu mai pricepea nimic din ce citea.

Sophia se duse pe plajă, apoi se întoarse şi se aşeză la masă.

— Ce tot citeşti atâta! zise ea şi, ridicând vocea, începu să ţipe: Atâta ştii, citeşti, citeşti, citeşti!

Îşi puse capul pe masă şi începu să plângă.

Bunica se ridică în capul oaselor şi spuse:

— O să fie bine...

Nu se simţea prea bine. Se întinse spre pervaz, să-şi ia medicamentul de după perdea. Sophia continua să plângă, dar se uita pe furiş la bunica pe sub braţul pe care îşi odihnea capul.

— Şi mie mi-e rău! ţipă ea.

Se ridică deodată şi vomită pe covor. Palidă, amuţi şi se aşeză pe marginea patului.

— Întinde-te! o îndemnă bunica.

Copila o ascultă. Se întinseră amândouă, ascultând vântul care lovea în rafale furioase.

— În sat, îi ia mult timp la magazin, că-i mereu coadă şi n-are nimeni nicio grabă. Pe urmă, trebuie să trimită băiatul la doc, să umple canistrele cu gaz şi benzină. Apoi se duce să vadă dac-a venit ceva poştă pentru noi. Dacă-s bani, trebuie să intre să ia ştampilă şi-asta înseamnă că stă preţ de-o cafea. Şi, pe urmă, se duce să plătească arenda. Da, da, poate să-i ia mult timp...

— Şi, pe urmă? întrebă Sophia.

— Pe urmă trebuie să ducă totul până la barcă, continuă bunica. Să-nvelească, s-acopere bine, să nu se ude. Şi-n drum spre port, o să-şi aducă aminte că

n-a luat flori. Şi că trebuie să-i dea niţică pâine calului. Şi pâinea-i pe fundul sacoşei...

— Am mâncat prea multe sandviciuri! strigă Sophia şi începu din nou să plângă. Mi-e frig! Bunica încercă să o acopere cu pătura, dar copila începu să dea din picioare şi să ţipe că-i urăşte pe toţi.

— Şşşt! se oţărî bunica. Şşşt! Ia vezi să nu vomit eu pe tine!

Sophia amuţi o clipă. Apoi spuse:

— Vreau halatul!

— E-n pod! zise bunica.

— Îl vreau! repetă nepoata.

Atunci bunica se sui în pod. Prea greu nu-i fu. Se duse pe brânci până la ferestruică, luă halatul şi îl târî după ea înapoi până la trapă. Îi dădu drumul de sus, apoi se aşeză şi se odihni un pic pe marginea gurii podului, cu picioarele atârnând în afară. Nu mai fusese acolo de multă vreme. Citi ce scria pe lăzi: FIR. UNDIŢE. BORCANE. Ce vrei şi ce nu vrei... Cârpe şi pantaloni vechi. Chiar ea scrisese. Zugrăviseră tavanul în albastru, dar deja se cojea. Puseseră prea puţin aracet în var...

— Ce faci, ţi-e rău? întrebă Sophia.

— Nu, răspunse bunica prin gura chepengului. Mi-e mai bine.

Cu mare băgare de seamă, puse un picior pe prima treaptă. Apoi se întoarse pe burtă şi puse şi celălalt picior pe scară.

— Coboară încet! strigă Sophia de jos.

Copila văzu picioarele înţepenite ale bunicii coborând treaptă cu treaptă şi atingând, în cele din urmă, podeaua.

Bunica ridică halatul de pe jos şi se apropie de pat.

— Trebuie să-l scuturi mai întâi! zise Sophia. Să iasă!

Bunica nu pricepu nimic, dar scutură totuşi halatul. Ieşi pe o mânecă şi dispăru pe sub uşă. Halatul avea acelaşi miros dintotdeauna. Era foarte greu, o grotă caldă şi întunecoasă. Sophia adormi pe dată, iar bunica se aşeză la fereastra de la miazănoapte şi aşteptă. Vântul bătea cu putere şi soarele stătea să apună. Bunica vedea mai bine la distanţă decât de aproape, aşa că zări barca – două mustăţi de spumă albă, ce apăreau şi dispăreau în valuri – cu o jumătate de oră înainte să ajungă la mal.

Când barca trase la mal, se întinse şi închise ochii. Într-un târziu, tatăl Sophiei intră. Era ud leoarcă. Lăsă jos coşurile şi îşi aprinse pipa. Apoi luă lampa şi ieşi să o umple cu gaz.

Marele maţ din plastic

Sophia ştia că insulele foarte mici din largul mării au turbă, nu sol. În turba dintre stânci, amestecată cu alge, nisip şi nepreţuitul rahat de pasăre, totul creştea atât de bine. În fiecare an, timp de câteva săptămâni, fiecare crăpătură în piatră înflorea, în culori mai minunate decât oriunde altundeva în ţară. Bieţii oameni care locuiesc pe înverzitele insule de lângă coastă sunt nevoiţi să se mulţumească, aşadar, cu grădini mic-burgheze, în care îşi pun copiii să plivească buruienile şi pentru care trebuie să aducă apă până se cocoşează. O insuliţă, însă, îşi poartă singură de grijă. Bea apa zăpezilor, apoi pe a ploilor de primăvară şi, în cele din urmă, bea roua dimineţii. Şi, dacă dă seceta, nu înfloreşte, aşteaptă până în vara următoare. „Florile sunt obişnuite, aşteaptă cuminţi în rădăcinile lor. Nu trebuie să-ţi fie milă de ele", îi spusese bunica.

Prima care înflorea era lingureaua, înaltă de doar câţiva centimetri, dar vitală pentru marinarii care, pe corăbii, se hrăneau doar cu pesmeţi. Vreo zece zile mai târziu, la adăpostul balizei, ieşea a doua floare,

trei-fraţi-pătaţi îi zice. Sophia şi bunica se duceau an de an să o admire. Uneori înflorea la sfârşitul lui mai, alteori la începutul lui iunie. Şi trebuia admirată îndelung. Sophia întrebă de ce era atât de importantă, iar bunica răspunse:

— Fiindcă-i prima!

— Ba nu-i! E a doua! zise Sophia.

— Dar înfloreşte mereu în acelaşi loc, zis bunica.

Nepoata îşi zise că toate înfloreau mai mult sau mai puţin în acelaşi loc, ca şi cu un an înainte, dar tăcu.

Bunica dădea roată insulei în fiecare zi, să vadă ce flori mai ieşiseră. Dacă găsea vreun petic de muşchi smuls, îl punea frumos la loc. Căpătase îndemânare să le aşeze cu bastonul, căci, dacă se întâmpla să se aplece, îi era greu să se îndrepte de spate. Cum mergea ea anevoios pe picioarele-i ţepene, arăta ca un nisipar uriaş ce se oprea din loc în loc, se uita în toate părţile şi apoi pornea mai departe.

Nu tot ce spunea bunica avea cap şi coadă. Cu toate că ştia că insulele mici îşi poartă singure de grijă, o apuca neliniştea ori de câte ori dădea vreo secetă. Îşi făcuse un obicei ca, la asfinţit, să se ducă până la mlaştină, unde ascunsese o stropitoare sub arini. Scotea cu o ceaşcă ultimele rămăşiţe de apă de pe fundul bălţii şi umplea stropitoarea. Apoi uda un pic florile care îi plăceau cel mai mult şi ascundea din nou stropitoarea. Toamna aduna seminţe în cutii de chibrituri vechi şi, în ultima zi pe care o petreceau pe insulă, le sădea – nimeni nu ştia pe unde.

Marea schimbare venise cu cataloagele de flori, pe care tatăl Sophiei începuse să le primească odată cu poşta. O vreme, nu mai citise nimic decât acele cataloage. În cele din urmă, trimisese o scrisoare în Olanda şi, de acolo, primise o ladă plină cu pungi. În fiecare pungă era o ceapă alb-maronie, aşezată cu grijă pe un strat protector de puf. Tata le-a scris pentru încă o ladă şi, de data asta, i-au trimis tot felul de daruri speciale din Amsterdam: un sabot din porţelan, care era, de fapt, o vază, şi bulbi de firmă, Houet van Moujk sau ceva de genul ăsta, aşa se numeau. Toamna târziu, tata plecase singur pe insulă şi plantase bulbii. Şi toată iarna citise despre plante, arbuşti şi copaci, ca să înveţe cât mai multe despre ele. Erau foarte delicate şi trebuiau îngrijite cu bună ştiinţă şi mare grijă. Nu puteau creşte fără sol adevărat şi apă la vremea potrivită. Trebuiau acoperite iarna, ca să nu îngheţe şi dezvelite primăvara, ca să nu putrezească. Trebuiau protejate de şoarecii de câmp, de furtuni, de caniculă şi brumă. Şi, bineînţeles, de apa mării. Tata ştia toate acestea – poate că de asta şi era interesat.

Când reveniră pe insulă, aveau două bărci după ei. Baloţi uriaşi cu pământ adevărat de pe uscat fură descărcaţi şi zăceau răspândiţi pe toată plaja, ca nişte elefanţi adormiţi. Lăzi şi plase, coşuri pline cu plante învelite în plastic negru fură aduse pe verandă. Arbuşti şi copaci întregi, cu rădăcinile în saci şi sute de ghivece cu lăstari sensibili, ce trebuiau ţinuţi în casă până se încălzea vremea.

Primăvara se lăsa aşteptată, era lapoviţă şi furtună în fiecare zi. Băgau lemne pe foc până duduia soba şi atârnară pături la toate ferestrele. Înşirară valizele pe lângă pereţi şi făcură alei înguste printre ghivecele cu plante, aşezate unele lângă altele ca să-şi ţină de cald. Uneori bunica se dezechilibra şi cădea pe vreo floare, dar cele mai multe îşi reveneau. Puseră lemnele de foc lângă sobă, să se usuce, iar hainele le atârnară de bârnele tavanului. Lăsară plopul, cimentul şi arbuştii pe verandă, sub învelitoarea din plastic. Furtuna continuă, dar, încet-încet, lapoviţa dădu în ploaie.

Tatăl Sophiei se trezea în fiecare dimineaţă la ora şase. Făcea focul, pregătea ceai şi sandviciuri pentru toată familia, apoi ieşea afară. Se apucase să smulgă turba, care se desprindea în fâşii mari, şi să cureţe terenul stâncos. Săpase gropi adânci în pădure şi le umpluse cu pământ negru, adevărat. Rostogolise pietre mari şi făcu ziduri, astfel încât grădina să fie adăpostită de vânt. Pusese spaliere pe casă şi copaci pentru plantele căţărătoare şi săpă mlaştina, ca să o îndiguiască de jur împrejur cu ciment.

Bunica urmărea totul de la fereastră.

— Apa mlaştinii o să se ridice cu vreo douăzeci de centimetri. Asta n-o să-i placă ienupărului!

— O s-avem crini de apă tărcaţi şi nuferi roşii, cui îi pasă ce-i place ienupărului?

Bunica nu zise nimic. Dar, se hotărî ca, într-o bună zi, să salveze turba smulsă, să o aşeze la loc, căci ştia că-i plină de margarete.

Seara, tata își aprindea pipa și cugeta asupra compoziției chimice a solului. Pe masă și pe pat erau împrăștiate cataloagele și ilustrațiile frumoase străluceau în lumina lămpii. Sophia și bunica învățaseră toate denumirile. Se ascultau una pe cealaltă ca la școală și făceau etichete pentru fiecare plantă în parte.

— *Fritillaria imperialis*, zise Sophia. *Forsythia spectabilis*. Sună mult mai frumos decât trei-frați-pătați!

— Ei, nu știu ce să zic, spuse bunica. Dacă vrei să știi, numele adevărat al lui trei-frați-pătați e *Viola tricolor*. Și-apoi, numele respectabile n-au nevoie să stea pe vreo plăcuță.

— Da' noi avem plăcuță pe ușă la casa din oraș, zise Sophia.

Continuară să facă etichete.

Într-o seară, vântul încetă și se opri și ploaia. Tăcerea o trezi pe bunica. „Acum se apucă să planteze", își zise ea.

Răsăritul inundă casa în lumină. Nu mai era nici urmă de nor pe cer și aburi se ridicau din mare și uscat. Tata se îmbrăcă și ieși neauzit afară. Luă acoperitoarea din plastic de pe plop și îl duse acolo unde pregătise locul de plantat, deasupra pajiștii de pe plajă. Copacul avea trei metri și jumătate. Acoperi rădăcinile cu pământ și fixă bine tulpina cu frânghii în toate direcțiile. Apoi duse rugii de trandafir în pădure, îi sădi printre tufele de iarbă neagră și își aprinse pipa.

După ce totul fu plantat, urmă o lungă perioadă de aşteptare. Fiecare zi era la fel de liniştită şi caldă. Bulbii olandezi îşi scoaseră capetele din coaja maronie şi începură să crească. În mlaştina îndiguită, rădăcini albe începuseră să se mişte în mâl, prinse într-o plasă fină de metal, ancorată cu pietre pe fundul mlaştinii. Pretutindeni pe insulă, noi plante căutau să prindă rădăcini şi toate trunchiurile şi tulpinile se umpluseră de sevă.

Într-o dimineaţă, uşa se dădu de perete şi Sophia ţipă:

— A ieşit Gudoshnik!

Bunica ieşi cât de repede putu şi îşi puse ochelarii. Un lăstar subţirel şi verde ieşise, într-adevăr, din pământ – era, de bună seamă, un început de lalea. Îl priviră îndelung.

— S-ar putea să fie dr. Plesman... zise bunica (de fapt, era Mrs. John T.. Scheepers).

Primăvara răsplăti strădania tatei cu mare îngăduinţă şi, în afară de plop, totul începu să crească. Mugurii se umflară şi plesniră, dezvelind frunze fragede şi mototolite care se întinseră şi se măriră cu repeziciune. Numai plopul rămăsese golaş, între frânghiile cu care era proptit, şi arăta exact ca atunci când îl aduseseră. Vremea frumoasă continuă până târziu în iunie şi nu mai plouă.

Pe toată insula se întindea un sistem de furtunuri din plastic, deja îngropate pe jumătate în muşchi. Se îmbinau între ele cu garnituri din alamă şi erau toate conectate la o mică pompă, aşezată într-o cutie, aflată

lângă cel mai mare bazin colector pentru apă de ploaie de pe insulă. Bazinul era acoperit cu o copertină din plastic, pentru a împiedica evaporarea apei – totul era foarte bine gândit. Tata pornea pompa de două ori pe săptămână, iar apa maronie și caldă gonea prin furtunuri și țâșnea prin aspersoare, ca o ploaie fină sau în jet puternic, în funcție de fiecare plantă și nevoile ei. Pe unele le uda doar vreun minut, pe altele trei sau cinci, până când ceasul de bucătărie suna și tata oprea prețioasa apă. Bineînțeles că nu-i mai rămânea nimic pentru restul insulei, care, încet-încet, se îngălbeni de secetă. Mușchiul ce creștea în crăpăturile dintre stânci se uscă și marginile uscate se răsfrânseră ca niște coji de cârnat învechite. Câțiva molizi muriră. Dar vremea rămânea nemilos de frumoasă, zi de zi. Pe continent se perindau furtuni, una după alta, dar n-aveau putere să iasă în larg, spre arhipelag. Apa din bazin scădea văzând cu ochii. Sophia se rugă la Dumnezeu, dar în zadar. Și, într-o seară, când tata uda florile, se auzi un gâlgâit jalnic și furtunul se înmuie, vlăguit. Bazinul era complet gol și copertina de plastic se lipise de fund, făcând sute de cute.

Tata se plimbă înainte și-napoi o zi întreagă, cugetând. Făcu măsurători, calcule, schițe, apoi luă barca și se duse la magazin să dea un telefon. Zăpușeala se lăsă peste insula tot mai obosită. Tata se mai duse o dată la magazin să sune. Până la urmă luă autobuzul și plecă în oraș, iar Sophia și bunica înțeleseră că situația devenise catastrofală.

Când se întoarse, tata aduse cu el marele maţ din plastic. Avea culoarea portocalelor învechite şi încolăciturile lui grele ocupau jumătate de barcă. Fusese făcut pe comandă. Nu era vreme de pierdut, aşa că pompa şi un furtun fură încărcate în barcă şi plecară de îndată.

Marea era lucioasă şi nepăsătoare sub vălul de căldură, iar peste coastă apăruse obişnuitul linţoliu de nori înşelători. Pescăruşii abia dacă se urneau când treceau pe lângă ei. Era o expediţie foarte importantă. Când ajunseră la Kärrskär, barca se încinsese atât de tare, încât se topise smoala de pe ea, iar maţul din plastic puţea îngrozitor. Tata duse pompa la mlaştină – o mlaştină mare, adâncă, plină cu rogoz târâtor şi bumbăcariţă. Cuplă furtunul la pompă, împinse maţul în apa puţin adâncă de la mal şi porni pompa. Maţul se umplu cu apă, se întinse peste pietre şi, încet-încet, începu să crească. Totul mergea ca uns, dar nimeni n-avea curaj să zică nimic, să nu cumva să fie piază rea. Maţul se prefăcu într-un balon mare şi strălucitor, un nor portocaliu ce stătea să plesnească, cu sute de litri de apă în burtă.

— Dă, Doamne, să nu crape! se rugă Sophia.

Şi nu crăpă. Tata închise pompa şi o cără înapoi la barcă. Apoi sui furtunul la bord. Amară maţul din plastic la pupa, cu parâme rezistente, le puse pe Sophia şi pe bunica să se aşeze pe scândura din mijloc şi, când totul fu gata, porni motorul. Motorul hurui, parâmele se întinseră, dar maţul nu se urni. Atunci tata se dădu jos şi încercă să îl împingă, dar în zadar.

— Doamne Dumnezeule, ocrotitor al copiilor, şopti Sophia, fă, Doamne, să meargă!

Tata încercă încă o dată. Nimic. Atunci îşi luă avânt şi se aruncă pe maţ care, alunecând pe algele băloase, aterizâ în mare, bâldâbâc, cu tot cu tata. Sophia începu să ţipe.

— Să nu cumva să dai vina pe Dumnezeu! spuse bunica, foarte interesată să vadă cum se termină tărăşenia.

Tata se urcă în barcă. Reporni motorul dintr-o smucitură. Barca se avântă înainte, iar bunica şi Sophia căzură în fund. Marele maţ din plastic intră încet în valuri, întinzând parâmele. Atârnat peste pupa, tata încerca să vadă ce se întâmplă. Maţul alunecă uşor printre alge şi, când ajunseră în larg, dispăru în valuri, trăgând motorul după el. Atingând apa, motorul pufni şi sfârâi. Se mutară cu toţii la prova, ca să contrabalanseze. Între copastii şi mare mai erau doar vreo zece centimetri.

— Eu nu-L mai rog încă o dată! se înfurie Sophia.

— Ştie şi fără să-L rogi tu! spuse bunica, întinsă pe spate la prova.

Îşi zise că Dumnezeu te ajută, fără îndoială, dar trebuie să te străduieşti şi tu niţel.

Maţul din plastic înainta în adâncurile verzi, acolo unde începe umbra mării. Era ca o bulă enormă de apă vie. Toată lumea ştie că apa de ploaie e mai uşoară decât apa sărată, dar pompa trăsese în maţ şi o grămadă de mâl şi nisip. Era foarte cald în barcă şi

mirosea a benzină. Motorul duduia nebunește. Bunica adormi. Marea era la fel de strălucitoare, iar norii se buluciseră sus, peste coastă. Marele maț din plastic săltă leneș peste un banc de nisip și, buf., se cufundă din nou. Motorul trăgea din răsputeri, barca prinse un pic de viteză, apoi fu, din nou, smucită și luă apă la pupa. Merse mai departe, dar mult mai încet. Bunica începu să sforăie. Un bubuit de tunet, puternic și uscat, răsună între insule și rafale negre de vânt izbucniră deodată peste ape și dispărură la fel de brusc cum apăruseră. Când barca trecu de capul insulei, o a doua bubuitură se auzi, exact când maţul sălta peste un alt banc de nisip. Bunica se trezi. Văzu un val scurt, strălucitor abătându-se asupra bărcii la pupa și își dădu seama că era udă leoarcă. Aerul se mai răcorise. Petice de nori răzleţe alergau pe cer, iar apa din barcă era caldă și plăcută. Peisajul se întunecase, bancurile de nisip galben-aurii străluceau și mirosea a ploaie. Se apropiau încet de insulă, în timp ce furtuna își întindea umbra adâncă peste ape. Stăteau tăcuți toți trei, cuprinși de acea neliniște căreia rareori poți să-i zici aventură. Spre mal apa era puțin adâncă și, de câte ori maţul din plastic atingea fundul mării, barca mai lua un pic de apă, până când ajunse să curgă nestingherită peste copastii. Și, chiar atunci, se porni și furtuna.

Tata scoase motorul sfârâind și își croi anevoie drum spre ţărm. După el venea Sophia cu furtunul. Cu mare băgare de seamă, bunica încălecă parapetele bărcii și se lăsă în apă. O luă spre mal, dând din când

în când din braţe, doar ca să-şi aducă aminte cum era să înoate. Apoi se aşează pe stânci şi îşi scoase apa din pantofi. Golful era plin de valuri mici şi furioase, iar maţul din plastic, împotmolit în nisip, strălucea ca o portocală căzută din rai. Tata trase şi împinse, şi maţul îşi ridică leneş spre cer burta portocalie, cu buricul de alamă. Cuplă furtunul, porni pompa şi un purcoi de mâl şi nisip împroşcă în aer! Apoi un jet de apă ţâşni spre stânci şi din muşchiul încins se înălţară aburi.

— Apă! Apă! ţipă Sophia.

Udă până la piele şi aproape isterică, îmbrăţişă maţul şi simţi cum pulsează, pompând apă spre Clematis, Nelly Moser şi Freesia, Fritillaria, Othello şi Madame Droutschki, spre Rhododendron şi *Forsythia Spectabilis*. Jetul puternic descrise apoi un arc peste insulă şi se opri în bazinul secat.

— Apă! urlă din nou Sophia.

Alergă la plop şi văzu ceva ce aştepta de mult – un lăstar verde. În clipa aceea se abătu peste ei ploaia, caldă şi tumultuoasă. Insula fu de două ori binecuvântată în ziua aceea.

De nevoie, bunica fusese strângătoare toată viaţa şi acum avea o slăbiciune pentru extravaganţe. Văzu cum mlaştina, butoaiele şi cea mai mică crăpătură din stâncă se umplu cu apă până dau pe afară. Se uită la saltelele ce fuseseră scoase la aerisit şi rămăseseră în ploaie şi la vasele care se spălau singure. Suspină fericită şi, cufundată în gânduri, umplu o ceaşcă de cafea cu apă de băut şi udă o margaretă.

Corabia nemernicilor

Într-o noapte liniştită şi caldă de august, un sunet grav de trompetă, venind dinspre mare, sparse tăcerea. Ziceai că se trâmbiţa Judecata de Apoi. O dâră dublă de lumină aluneca leneş spre insulă – un iaht uriaş, ce torcea cum numai bărcile foarte scumpe şi rapide torc, luminând în toate culorile, de la albastru-închis la roşu ca focul şi alb. Marea îşi ţinu răsuflarea. Sophia şi bunica ieşiseră pe stânci în cămăşi de noapte şi se uitau. Ambarcaţiunea necunoscută se apropia, cu motorul la ralanti, iar luminile se răsfrângeau pe ape, dansând ca nişte şerpi de foc. Apoi dispăru după promontoriu. Tatăl Sophiei îşi puse pantalonii şi alergă să-i întâmpine. O lungă bucată de vreme fu linişte deplină, apoi acorduri slabe plutiră până la ei, din cealaltă parte a insulei.

— Fac petrecere! şopti Sophia. Hai şi noi! Ne-mbrăcăm şi mergem! Acum!

Dar bunica zise:

— Stai un pic! Lasă să vină să ne ia!

Se întinseră în pat şi, aşteptând, adormiră curând. Dimineaţă, iahtul nu mai era, îşi văzuse de drum.

Sophia se aruncă pe stânci şi începu să plângă.

— Putea să vină să ne ia! strigă ea. Ne-a lăsat să dormim, în loc să ne cheme la petrecere! N-o să-l iert în vecii vecilor!

— Da, urât din partea lui, zise bunica severă. Lasă că-i zic eu vreo două când se trezeşte!

Imaginea uriaşei bărci misterioase o copleşi pe Sophia şi începu să hohotească.

— Hai, suflă-ţi nasul! o îndemnă bunica. Dezamăgirea-i mare, nu zic, dar, totuşi, suflă-ţi nasul! Arăţi ca naiba!

Aşteptă o clipă, apoi adăugă:

— Şi pun pariu că erau nişte nemernici! Pesemne c-au moştenit măgăoaia şi n-au habar despre bărci. Da' decoraţiile interioare le-au făcut ei, mai zise ea cu duşmănie, oribile culori!

— Crezi? gemu Sophia, ridicând privirea.

— Oribile! întări bunica. Perdele lucioase, de mătase, maro cu galben şi bej, lampadare de podea şi farfurii de plastic şi pirogravuri – din alea umoristice, mai rău nici că se poate...

— Bine, bine, o întrerupse Sophia, pierzându-şi răbdarea. Şi?

— Şi, dacă n-au moştenit cumva barca, sigur au furat-o!

— De la cine?

— De la vreun biet contrabandist. Şi i-au furat şi toată marfa, tot, tot! Da' ei beau doar suc. Marfa au furat-o pentru bani! continuă bunica, dând frâu liber imaginaţiei. Şi-au pornit la drum fără hartă şi vâsle!

— Da' ce-au căutat la noi pe insulă?

— Ca s-ascundă marfa în ravenă! Și-or să vină altă dată s-o ia!

— Tu chiar crezi tot ce-ndrugi acolo?

— Aproape... zise bunica prevăzătoare.

Sophia se ridică și își suflă nasul.

— Ia să-ți zic *eu* ce s-a întâmplat azi-noapte! începu ea. Stai jos și-ascultă! Când s-a dus tata la ei, i-au zis să cumpere o sticlă de tărie de nouășșase, din aia scumpă rău. Acuma tu ești tata! Spune cum le-a zis!

— Le-a zis, foarte mândru, că-i sub demnitatea lui să cumpere de la ei. „Dacă-mi trebuie tărie, îmi găsesc singur pe mare, de-ar fi să plătesc cu prețul vieții! Așa că țineți-vă poșirca, ha! Și, dacă vreți să știți, familia mea zice că are gust rău!" Hai, acuma-i rândul tău!

— „Aha, carevasăzică ai familie, domnul meu? Și unde-i familia dumitale, mă rog?"

— „Nu-i aici!"

Sophia țipă:

— Ba aici eram! De ce-a zis că nu eram aici?!

— Ca să ne salveze!

— De la ce? De ce trebuie să fim salvate când se-ntâmplă ceva? Astea-s gogoși! Nu-i nevoie să ne salveze nimeni de la muzică de dans!

— Era radioul, zise bunica. Doar radioul. Așteptau s-audă starea vremii și știrile, ca să vadă dacă poliția era pe urmele lor!

— Minți! strigă Sophia. Nu sunt știri la unu noaptea! Petreceau și se distrau și noi n-am fost acolo!

— Cum zici tu! spuse bunica enervându-se. Ei, şi, au petrecut şi s-au distrat! Da' noi nu petrecem cu te miri cine!

— Ba, eu, da! i-o întoarse Sophia ameninţător. Eu pot să petrec cu oricine, numai să dansez! Şi tata la fel!

— N-ai decât! zise bunica şi porni de-a lungul plajei. Petrece cu nemernicii dacă asta-ţi trebuie! Important e să te ţină picioarele, restul nu mai contează!

Petrecăreţii din barcă aruncaseră gunoiul peste bord – gunoi scump, se vedea limpede ce aduseseră cu ei. Totul fusese adus de valuri pe plajă, bineînţeles.

— Portocale şi caramele! Şi raci! zise Sophia apăsat.

— Da, se ştie că ticăloşilor le plac racii, spuse bunica. Nu ştiai?

Discuţia o obosise şi simţea că ar fi trebuit să o folosească în scopuri mai educative. Şi de ce n-ar avea ticăloşii voie să mănânce raci, la urma urmelor?

— Te-nşeli, nu despre asta-i vorba! zise Sophia. Gândeşte-te şi tu! Eu ziceam că tata a mâncat raci cu nemernicii şi-a uitat de noi! Aşa a-nceput totul, nu?

— Da, da, da, spuse bunica. N-ai decât să născoceşti singură, dacă nu-ţi place povestea mea!

O sticlă goală de Old Smuggler se lovea uşor de stânci. Se prea poate că nu uitase de ele, ci doar voise să fie singur. Nici nu era de mirare...

— Ha, ştiu! izbucni Sophia. I-au dat somnifere! Când să plece după noi, i-au pus somnifer în pahar! De aia doarme atâta acum!

— Nembutal, zise bătrâna, căreia îi plăcea tare mult să doarmă.

Sophia făcu ochii mari.

— Nu mai zice așa! Dacă nu se mai trezește?

Îi întoarse spatele bunicii și o luă la fugă înspăimântată. Plângea în hohote, alerga și sărea și, deodată, pe o stâncă, zări cutia cu bomboane din ciocolată, ancorată cu o piatră. Era o cutie mare, cu verde și roz, legată cu panglică argintie. Culorile vii făceau insula să pară mai cenușie decât de obicei. Nu încăpea îndoială că era un cadou. Sub funda panglicii era un bilețel. Bunica își puse ochelarii și citi: *Salutări călduroase celor prea tineri sau prea bătrâni ca să petreacă!*

— Câtă lipsă de tact! murmură bunica.

— Ce scrie? Ce scrie? strigă Sophia.

— Scrie uite-așa, zise bunica: *Ne-am purtat foarte urât și e numai vina noastră! Iertați-ne dacă puteți!*

— Și, putem?

— Nu! zise bunica.

— Ba da, ar trebui să-i iertăm! Nemernicii trebuie întotdeauna iertați. Ce bine c-au fost ei și nu altcineva! Crezi că-s otrăvite bomboanele?

— Nu, nu cred. Și praful ăla de somn probabil a fost foarte slab.

— Săracul tata! suspină Sophia. Abia a scăpat cu viață!

Așa și era. Îl duru capul toată ziua și nu putu nici mânca, nici dormi.

Vizita

Tatăl Sophiei vărsă zaţul din cafetieră şi duse ghivecele cu flori pe verandă.

— De ce le scoate? întrebă bunica.

Sophia îi răspunse că era mai bine pentru flori să stea afară, câtă vreme tata era plecat.

— Plecat? Unde? întrebă bunica.

— O săptămână întreagă, zise Sophia. Şi până se-ntoarce o să stăm la cineva, pe-o altă insulă.

— Nu ştiam, spuse bunica. Nu mi-a zis nimeni.

Bunica se duse în camera de oaspeţi şi încercă să citească. Ghivecele trebuie mutate unde le e mai bine, de bună seamă. O săptămână pe verandă rezistă ele. Dacă lipseşti mai multă vreme, trebuie să le dai cuiva care poate să le ude. Bătaie de cap... Uite că până şi ghivecelor trebuie să le porţi de grijă – ca oricărui alt lucru ce nu poate hotărî singur.

— Hai la masă! strigă Sophia de dincolo de uşă.

— Nu mi-e foame! spuse bunica.

— Ţi-e rău?

— Nu!

Vântul bătea neobosit, ba dintr-o parte, ba din alta. Așa bătea pe insula lor – un sanctuar pentru cel ce avea mult de lucru, o grădină sălbatică pentru cel ce creștea. Altfel, doar zile ce se înșirau una după alta, timp ce se scurgea.

— Ești supărată? întrebă Sophia, dar bunica nu răspunse.

Övergårds aduse corespondența și tata află că, până la urmă, nu era nevoie să se ducă în oraș.

— Ce bine! se bucură Sophia, dar bunica nu scoase o vorbă.

Devenise foarte tăcută de la o vreme și nici bărci din scoarță de mesteacăn nu mai făcea. Și părea că nu-i mai place nici să spele vasele sau să curețe peștele. Iar în diminețile frumoase nu se mai așeza pe stiva de lemne să se pieptene, încet și cu fața spre soare. Tot ce făcea era să citească, fără să-i mai pese măcar cum se termina cartea.

— Știi să faci zmeie? întrebă Sophia.

Bunica răspunse că nu. Zilele treceau și se înstrăinaseră una de cealaltă, cu o timiditate aproape ostilă.

— E-adevărat că te-ai născut la o mie opt sute? strigă Sophia prin fereastră cu neobrăzare.

— O mie opt sute optzeci și doi, răspunse bunica răspicat. Dacă-ți spune ceva...

— Nu! țipă Sophia și o zbughi.

Insula fu binecuvântată cu ploi blânde, nocturne. Adunară o grămadă de bușteni aduși de ape. Nimeni nu venea în vizită și nici poșta nu mai sosea. O orhidee

înflori. Totul era bine, însă umbrit de o adâncă melancolie. Era un august cu vreme ba frumoasă, ba furtunoasă, dar, pentru bunica, toate zilele erau la fel, totul era zădărnicie şi vânare de vânt. Iar tata nu făcea nimic altceva decât să lucreze la birou.

Într-o seară, Sophia compuse singură o scrisoare şi i-o strecură bunicii pe sub uşă. Suna cam aşa: *Te urăsc. Calde salutări, Sophia.*

Scrisoarea era corect caligrafiată cap-coadă.

Sophia îşi făcu un zmeu. Găsise modelul în pod, într-un ziar, dar, cu toate că urmase schiţa întocmai, nu-i ieşise prea bine. Beţele nu voiau să stea unul într-altul, hârtia de mătase plesnise şi fata mânjise cu lipici pe unde nu trebuia. Când fu gata, zmeul nici că voi să se înalţe, ci se izbea imediat de pământ, de parcă ar fi vrut să se distrugă. În cele din urmă, ateriză în mlaştină. Sophia îl lăsă pe pragul bunicii şi plecă.

„Înţeleaptă copilă! îşi zise bunica. Un zmeu – un simbol potrivit... Ştie că, până la urmă, o să-i fac eu unul care zboară, dar n-ajută la nimic... Tot supărată-i!“

Într-o zi liniştită, o bărcuţă albă, cu motor la pupa, se apropie de insulă.

— E Verner, spuse bunica. Iar vine cu sticla lui de sherry.

Îi dădu prin cap să spună că nu se simte bine, dar se răzgândi şi se duse să îl întâmpine.

Verner arăta dichisit şi avea pălărie de in. Barca era limpede una de distanţe mici, dar îngrijită. Avea

carenă arcuită. Verner refuză orice ajutor cu acostatul. Veni spre bunica cu braţele deschise, strigând:

— Dragă prietenă, mai trăieşti?

— După cum vezi, răspunse bunica sec.

Îi mulţumi pentru sticla cu băutură, iar el zise:

— Vezi că-mi amintesc! E acelaşi pe care ţi l-am adus prin 1910.

„Ce prostie! îşi zise bunica. Nu puteam să-i spun că nu-mi place sherry-ul? Şi-acum e prea târziu..." Era, într-adevăr, păcat, mai ales acum, când ajunsese la vârsta la care putea să spună adevărul despre lucruri mici, fără să-i pese.

Scoaseră bibanii din juvelnic şi mâncară ceva mai devreme decât de obicei.

— Noroc! spuse Verner şi se întoarse spre bunica. Pentru frumoasa privelişte a venerabilei noastre vârste în această vară târzie! Ce moment înălţător! Tăcerea se lasă în jur, plecăm fiecare pe drumul nostru şi ne reîntâlnim apoi la mare, într-un liniştit apus de soare!

Băură puţin sherry.

Bunica spuse:

— Aşa o fi... Deşi la radio au zis că-i vânt în seara asta. Câţi cai putere are motorul?

— Trei! ghici Sophia.

— Patru jumătate, spuse Verner scurt, apoi luă o bucăţică de brânză şi se uită pe fereastră.

Bunica îşi dădu seama că se simţea jignit, aşa că încercă să fie cât mai amabilă până la cafea, apoi îl invită

să iasă la o plimbare doar ei doi. O luară pe poteca ce ducea la ţarina cu cartofi şi bunica se sprijini prevăzătoare de braţul lui de câte ori dădea de vreo movilă. Era cald şi nu se făcea simţită nici măcar o adiere.

— Cum mai stai cu picioarele? întrebă Verner.

— Rău! răspunse ea cu năduf. Da' în unele zile mă poartă cu nădejde.

Pe urmă îl întrebă ea ce mai făcuse.

— Ei, una-alta, răspunse el.

Încă se simţea ofensat. Apoi izbucni deodată:

— Şi Bakmansson s-a dus!

— Unde s-a dus?

— Nu mai e printre noi! îi explică Verner enervat.

— Aaa, a murit! se dumiri bunica.

Se gândi la toate eufemismele pentru moarte şi la toate tabuurile anxioase legate de ea. Întotdeauna o interesaseră. Păcat că nu avea cu cine purta o discuţie inteligentă pe tema asta. Unii erau prea tineri, alţii prea bătrâni, iar unii pur şi simplu nu aveau timp de aşa ceva.

Verner vorbea acum despre altcineva care murise şi despre vânzătorul de la magazin, care fusese nepoliticos. Peste tot se construiau case urâte şi lumea trăgea la mal pe insule fără să ceară voie. Dar, mă rog, se chema că trebuie să îngădui progresul.

— Ei, toate astea-s nişte prostii, zise bunica.

Se opri şi se întoarse spre el.

— Tot mai mulţi oameni fac aceleaşi greşeli prosteşti, continuă ea, n-are rost să ne batem capul!

Progresul e cu totul altceva, ştii şi tu doar! Schimbări. Schimbări majore!

— Prietenă dragă, spuse Verner repede, ştiu prea bine ce vrei să zici! Iertare că te-ntrerup, dar sigur o să mă întrebi dacă citesc vreodată ziarele!

— Ba deloc! exclamă bunica jignită. Te întreb doar: nu eşti curios? Sau indignat de ce se-ntâmplă? Sau de-a dreptul terifiat?

— Nu, chiar nu! răspunse Verner cu onestitate. Indignat poate c-am fost, cu vârf şi îndesat.

Privirea lui era neliniştită.

— Greu să-ţi intre omul în voie! De ce arunci vorbe atât de grele? Ziceam şi eu ce se mai întâmplă.

Trecură pe lângă ţarina cu cartofi şi ajunseră la pajiştea dinspre plajă.

— Ăsta-i un plop adevărat! zise bunica, schimbând subiectul. Uite, prinde rădăcini! Ne-a adus un prieten nişte rahat de lebădă din Laponia şi se pare că i-a priit.

— Prinde rădăcini... repetă Verner.

Tăcu o vreme, apoi continuă:

— Trebuie că-i mare alinare să locuieşti cu nepoata ta.

— Termină! spuse bunica. Gata cu vorbitul în simboluri! Eu vorbesc de rădăcini şi tu îi dai cu nepoţii! De ce trebuie să răstălmăceşti totul, ce, ţi-e frică?

— Vai, draga mea prietenă... zise Verner cu mare mâhnire.

— Iartă-mă! se scuză bunica. De fapt, încerc să fiu politicoasă, să-ţi arăt că te iau în serios.

— În mod cert e foarte solicitant! zise Verner blând. Ar trebui să fii mai atentă cu complimentele.

— Ai dreptate, încuviinţă bunica.

Merseră mai departe într-o tăcere paşnică. Într-un târziu, Verner spuse:

— Înainte nu vorbeai de cai-putere şi îngrăşăminte.

— Nu ştiam că pot fi interesante. Lucrurile obişnuite pot fi fascinante.

— Dar despre tine, despre lucruri personale, nu vorbeşti, observă el.

— Poate că nu despre lucrurile importante... zise bunica şi cugetă o clipă. Da, vorbesc despre ale mele mai puţin decât înainte. Poate că, la vârsta asta, am spus aproape tot. Şi am văzut că nu merită... Sau că n-aveam dreptul să zic ce-am zis.

Verner nu spuse nimic.

— Ai chibrituri? întrebă ea.

Verner îi aprinse bunicii ţigara şi plecară spre casă. Încă nu începuse să bată vântul.

— Barca aia... nu-i a mea, spuse el.

— Mă gândeam eu. Cu carenă arcuită... Ai împrumutat-o?

— Am luat-o, pur şi simplu, răspunse Verner. Am luat-o şi am plecat. E foarte neplăcut să-i aud cum îşi fac mereu griji pentru mine.

— Bine, dar ai doar şaptezeci şi cinci de ani! se miră bunica. Ar trebui să poţi să faci ce vrei!

— Nu-i aşa de simplu, răspunse Verner. Trebuie să ţin cont şi de sentimentele lor. Că doar îmi poartă de grijă. Iar eu, la urma urmelor, doar îi încurc...

Bunica se opri. Întoarse o bucată de muşchi cu bastonul şi o puse la loc. Apoi merse înainte.

— Uneori sunt foarte deprimat, zise Verner. Tu nu vorbeşti despre lucrurile care contează pentru tine, dar uite că eu o fac. Azi parcă numai prostii zic...

Marea era aurie în lumina asfinţitului şi perfect calmă.

— Te deranjează dacă fumez? întrebă el.

— Nicidecum, dragă prietene! răspunse ea.

Verner îşi aprinse o ţigară mică, de foi.

— Tot timpul vorbesc despre hobby-uri. Ştii, un hobby... zise el.

— Da, zise bunica. Cică trebuie s-avem unul.

— Să colecţionez ceva, continuă Verner. Asta-i o prostie! Mi-ar plăcea să fac ceva, cu mâinile, ştii, dar nu sunt deloc o persoană practică.

— Ai putea planta, nu?

— Exact! strigă Verner. Aşa zic şi ei: „De ce nu-ţi faci grădină? Să te uiţi cum cresc plantele!" Poate că-mi venea singur ideea, dacă tăceau din gură!

— Aici ai perfectă dreptate, zise bunica. E adevărat. Trebuie să hotărăşti singur ce vrei.

Verner îşi luă coşul şi pulovărul, apoi îşi luară cu toţii rămas-bun. Bunica îi mai oferi un păhărel, dar Verner spuse că lui, de fapt, nu-i plăcea sherry-ul, dar îl aprecia de dragul amintirilor care-i legau şi care îi erau foarte dragi.

— Şi mie îmi sunt tare dragi! spuse bunica sinceră. Ia-o pe lângă Pietrele Calului, e adâncă apa tot drumul. Şi vezi cum faci să-i păcăleşti.

— O să mă gândesc, spuse Verner. Promit!

Poni motorul și se îndreptă spre casă.

— Pe cine să păcălească? vru să știe Sophia.

— Rudele, zise bunica. Rudele băgăcioase. Îi zic ce să facă fără să-l întrebe ce vrea și, uite, de-aia n-are chef de nimic!

— Ce urât! strigă Sophia. La noi nu s-ar întâmpla așa ceva niciodată!

— Nu, niciodată! zise bunica.

Despre râme şi alte cele

Într-o vară, dintr-o dată, Sophiei i se făcu frică de animalele mici. Cu cât mai mici, cu atât mai înfricoşătoare. Era ceva nou. Încă din ziua în care reuşise să prindă un păianjen într-o cutie de chibrituri şi încercase să îl domesticească, verile Sophiei fuseseră pline de omizi, mormoloci, râme, viespi de nisip şi alte animale care numai de companie nu erau. Sophia le dăduse tot ce îşi puteau dori de la viaţă, inclusiv libertatea, în cele din urmă. Acum, însă, totul se schimbase. Copila mergea cu paşi prevăzători şi anxioşi, cu ochii mereu în pământ, atentă la tot ce mişuna şi se târa pe jos. Tufişurile erau periculoase, algele erau periculoase, apa de ploaie la fel. Creaturile erau peste tot, le găsea până şi între copertele vreunei cărţi, moarte şi aplatizate, căci aşa-i cu vietăţile astea – ne însoţesc pretutindeni în viaţă, de la început până la sfârşit. Bunica încercă să o liniştească, dar în zadar. Frica iraţională e atât de greu de stăpânit.

Într-o dimineaţă găsiră un bulb ciudat pe plajă, adus de ape. Hotărâră să îl planteze în faţa camerei

de oaspeţi. Sophia împlântă lopata în pământ, să facă o gaură. Unealta tăie o râmă în două şi copila văzu cele două jumătăţi zvârcolindu-se în ţărâna neagră. Aruncă lopata, se lipi de peretele casei şi începu să ţipe.

— Nu-i nimic, cresc la loc! spuse bunica. Chiar da! Cresc la loc, crede-mă! N-are nimic!

Continuă să vorbească despre râme, în timp ce planta bulbul. Sophia se liniştise, dar era în continuare albă ca varul. Şedea tăcută pe treptele verandei, cu genunchii aduşi la gură.

— Eu cred că râmele ar merita mai multă atenţie, zise bunica. Dacă şi-ar da cineva interesul, ar putea să scrie o carte despre ele.

Seara, Sophia o întrebă dacă „unii" se scrie cu un i sau doi.

— Cu doi, răspunse bunica.

— N-o scot la capăt cu cartea asta! răbufni Sophia furioasă. Nu pot să gândesc dacă trebuie să-mi bat capul tot timpul şi cu ortografia! Uit ce voiam să scriu şi iese o porcărie!

Cartea era făcută din multe foi de hârtie, cusute la cotor. Sophia dădu cu ea de pământ.

— Cum se cheamă? întrebă bunica.

— *Tratat despre râmele rupte*, da' n-o s-o scriu în veci!

— Stai jos şi dictează-mi! zise bunica. Tu-mi spui ce şi eu scriu. Avem timp berechet! Ia să vedem, unde-mi sunt ochelarii?

Era o seară numai bună pentru început o carte. Lumina asfinţitului, ce pătrundea în odaie, era suficientă. Bunica deschise cartea la prima pagină, pe care era deja o ilustraţie cu o râmă ruptă în două. Odaia de oaspeţi era răcoroasă şi, dincolo de perete, tata lucra la birou.

— Ce bine e când lucrează! spuse Sophia. Că atunci ştiu că-i aici. Ia citeşte ce-am scris!

— *Capitolul Unu*, citi bunica. *Unii oameni folosesc râme la pescuit.*

— Pune spaţiu şi scrie mai departe: *Pe aceştia nu îi voi numi aici, dar nu e tata. Dacă luăm, de exemplu, o râmă speriată, aceasta se strânge cam...* Cam cât se strânge o râmă?

— Vreo şeptime din lungimea sa.

— *...vreo şeptime din lungimea sa şi se face mică şi grasă şi e mai uşor să o pui pe cârlig, dar la asta nu s-a gândit râma. O râmă deşteaptă, însă, se va lungi cât de mult poate şi atunci pescarul degeaba înfige cârligul în ea, că se rupe. Ştiinţific vorbind, nu se poate spune dacă râma se rupe, pur şi simplu, sau o face din isteţime, căci nu se poate şti, dar...*

— O clipă! o întrerupse bunica. Pot să scriu: *dacă se rupe pentru că nu ţine sau o face dinadins*?

— Zi cum vrei! se burzului Sophia, pierzându-şi răbdarea. Numai să se înţeleagă! Şi nu mă mai întrerupe! Scrie acolo: *Râma ştie prea bine că, dacă se rupe, cele două jumătăţi încep să crească singure.* Spaţiu. *Dar nu ştim dacă doare. Şi nu ştim nici dacă*

râmei îi e frică să nu o doară. În orice caz, simte când ceva ascuțit vine aproape, tot mai aproape. Din instinct. Și pot să vă spun că nu e drept să zicem că e mică sau că are doar un canal digestiv și că de asta nu o doare. Sigur o doare, dar poate doar o clipă, nu mai mult. Dacă ne întoarcem la râma deșteaptă, de pildă, care s-a întins și s-a rupt în două – se poate să fi fost ca și cum ai scoate un dinte, dar fără durere. Și, după ce și-a calmat nervii, râma a simțit imediat că e mai scurtă și pe urmă și-a văzut cealaltă jumătate alături. Ca să înțelegeți mai bine: ambele jumătăți au căzut la pământ și persoana cu cârligul de pescuit a plecat. De lipit nu se pot lipi la loc, pentru că sunt foarte supărate și pentru că nici nu s-au gândit, de bună seamă. Dar știu amândouă că, încet-încet, o să crească la loc. Cred că s-au uitat una la alta, și-au zis că arată îngrozitor și s-au târât cât de departe au putut una de cealaltă. Pe urmă, s-au oprit și s-au gândit. Au înțeles că, de-atunci înainte, viața avea să fie cu totul altfel, dar nu își puteau da seama cum, în ce fel.

Sophia se întinse în pat, cu privirea în tavan și se gândi. Se întuneca. Bunica se ridică să aprindă lampa.

— N-o aprinde! spuse Sophia. Ia lanterna! Auzi, *se presupune* e corect?

— Da, răspunse bunica.

Aprinse lanterna și o puse pe masă.

— *Se poate presupune că tot ce au trăit după aceea a fost pe jumătate, dar, în același timp, și un fel de*

uşurare, pentru că, orice ar fi făcut, nu mai era vina vreuneia dintre ele. Dădeau vina una pe alta sau ziceau că, după înjumătăţire, nu mai erau ele însele. Mai e ceva care face lucrurile şi mai complicate, şi anume diferenţa mare dintre cap şi coadă. Râma nu merge niciodată de-a-ndăratelea şi, de aceea, are doar un cap. Dar, dacă Dumnezeu a făcut râmele în aşa fel încât să se poată rupe şi creşte la loc, atunci trebuie să fie vreun nerv secret în bucata cu coada, care o ajută să gândească. Altfel nu s-ar descurca de una singură. Dar coada are un creier foarte mic, care probabil îşi aminteşte de cealaltă jumătate, cea care hotăra în toate. Şi acum, continuă Sophia, ridicându-se în capul oaselor, *bucata cu coada îşi zice: „Încotro să cresc? Să-mi fac coadă nouă sau cap nou? Să ascult, ca până acum, fără să fiu nevoită vreodată să iau decizii importante, sau să fiu eu cea care hotărăşte până mă rup iar în două? Ar fi palpitant!" Dar, poate că, obişnuită de-atâta timp să fie coadă, lasă lucrurile aşa cum sunt orânduite.* Ai scris tot ce-am zis?

— Fiecare cuvinţel! zise bunica.

— Şi-acum, sfârşitul capitolului: *Bucata cu capul se gândeşte că, poate, e bine că nu mai trebuie să tragă coada după ea, dar nu se ştie, greu de zis. Nimic nu e uşor, când eşti o vietate din astea, gata să se frângă în două în orice clipă. În orice caz, oricum ai pune problema, pescuitul cu râme ar trebui interzis.*

— Aha, zise bunica. Studiul s-a încheiat şi hârtia s-a terminat.

— Ba n-am terminat, spuse Sophia. Urmează capitolul al doilea, da' mă gândesc mâine la asta. Cum ţi se pare?

— Foarte convingător!

— Aşa zic şi eu, zise Sophia. Poate oamenii învaţă ceva din tot ce-am scris acolo.

Continuară a doua seară, sub titlul „Alte animale demne de milă".

— *Animalele mici sunt foarte dificile. Bine ar fi fost ca Dumnezeu să nu fi creat niciodată animalele mici sau, măcar, să le fi făcut vorbitoare, ori să le fi făcut chipuri mai clare.* Spaţiu. *Fluturii de noapte, de pildă. Se apropie de lampă, se ard, şi iar se întorc. Nu poate fi din instinct, căci instinctul nu funcţionează aşa. Nu înţeleg ce li se întâmplă şi continuă să facă acelaşi lucru la nesfârşit. Pe urmă se întind pe spate şi dau din picioare şi, gata, au murit.* Ai terminat de scris? Sună bine?

— Nemaipomenit! zise bunica.

Sophia se ridică şi strigă:

— Şi mai scrie că urăsc tot ce moare încet! Pune acolo că *urăsc tot ce moare încet şi nu te lasă să îi ajuţi*! Ai scris cum trebuie?

— Da, am scris.

— Aşa, acum despre ţânţăroi. *Mă gândesc adesea la ţânţăroi. Nu pot fi ajutaţi fără să le rupi două picioare.* Ba nu, scrie *trei picioare.* De ce nu-şi feresc picioarele? Şi mai scrie aşa: *Când copiii îl muşcă pe dentist, pe dentist îl doare, nu pe copii.* Scrie mai

departe: *„Peştii“*, continuă ea. Şi pune spaţiu. *Peştii mici mor mai încet decât cei mari, dar, cu toate astea, oamenii sunt mult mai neglijenţi cu peştii mici. Îi lasă pe stânci să respire aer şi e ca şi cum ai ţine pe cineva cu capul sub apă. Iar pisica,* adăugă Sophia, *nu ştii dacă începe să mănânce peştele de la cap, nu? De ce nu verifică lumea dacă peştele e mort de-a binelea? Poate că pisica e obosită şi, dacă peştele nu are gust bun, începe să îl mănânce de la coadă spre cap şi gândul ăsta mă face să urlu! Şi ţip când daţi cu sare pe peşte şi când apa fierbinte îi face să sară! Eu peşte din ăsta nu mănânc, aşa vă trebuie!*

— Dictezi prea repede, spuse bunica. Să scriu *aşa vă trebuie*?

— Nu, răspunse Sophia. Ăsta-i un tratat! Opreşte-te la *să sară*!

Copila tăcu o vreme, apoi continuă:

— *Capitolul Trei.* Spaţiu. *Îmi plac racii, dar nu vreau să mă uit când sunt gătiţi, pentru că sunt înfiorători când fierb şi trebuie să fii foarte atent.*

— Aşa-i! încuviinţă chicotind bunica.

— Isuse! izbucni Sophia. Astea-s lucruri serioase! Nu mai comenta! Scrie mai departe: *Urăsc şoarecii de câmp.* Ba nu! Scrie aşa: *Urăsc şoarecii de câmp, dar nu îmi place când mor. Fac canale sub pământ şi îi mănâncă bulbii lui tata şi îşi învaţă şi puii să sape canale şi să mănânce bulbi. Noaptea dorm îmbrăţişaţi. Şi nu ştiu că sunt nişte creaturi nefericite.* E bun cuvântul?

— Foarte bun, spuse bunica şi scrise mai departe cât de repede putu.

— *Şi pe urmă mănâncă porumb otrăvit sau îşi prind labele în capcane.* Asta chiar e bine, că pică în capcane şi le explodează burţile de la otravă! Ce să le facem? Scrie aşa: *Ce să le facem, căci nu îi putem pedepsi decât după ce au făcut ceva şi atunci e prea târziu. E foarte greu. Şi fac pui o dată la fiecare douăzeci de minute.*

— *...la fiecare douăzeci de zile*, murmură bunica.

— *Şi îşi învaţă puii să facă la fel ca ei. Nu doar şoarecii de câmp fac asta, ci toate animalele mici. Şi se tot înmulţesc şi îşi învaţă puii şi îi învaţă prost. Cel mai rău e cu vietăţile atât de mici că nu le vezi decât după ce ai călcat pe ele. Uneori sunt atât de mici că nu le vezi nici atunci, doar ştii că ai călcat pe ele şi ai mustrări de conştiinţă. Orice ai face, e la fel de rău şi de aceea e mai bine să nu faci nimic sau să te gândeşti la altceva.* Sfârşit. Mai e loc pentru vreo ilustraţie?

— Da, răspunse bunica.

— Deseneaz-o tu! îi porunci Sophia. Cum sună lucrarea?

— Vrei să ţi-o citesc?

— Nu, răspunse Sophia. Nu cred. N-am timp acum. Dar păstreaz-o pentru copiii mei.

Furtuna Sophiei

Şi a mai fost o vară pe care nimeni nu şi-a amintit-o apoi după anul respectiv, ci doar ca „vara marii furtuni". În toată istoria omenirii nu se mai pomeniseră asemenea valuri în Golful Finlandei. Veniseră de la est, pe vânt de cincizeci de kilometri pe oră, deşi, judecând după înălţimea şi lungimea valurilor, unii ziceau că era de şaizeci, dacă nu chiar şaptezeci de kilometri pe oră. S-a întâmplat la sfârşit de săptămână, când la radio se anunţase vânt slab, variabil, aşa că toate bărcile erau echipate de vreme bună. Şi, dacă au scăpat, din mila lui Dumnezeu au fost cruţate, căci furtuna se iscase dintr-o dată şi, în jumătate de oră, era deja dezlănţuită. După aceea, elicopterele guvernamentale zburaseră de-a lungul coastei şi salvaseră oameni agăţaţi de stânci sau rămaşi în bărci pline cu apă. Se opriseră pe fiecare insuliţă unde era vreo urmă de viaţă sau vreo colibă amărâtă şi numele insulei, precum şi al supravieţuitorilor fuseseră notate cu grijă pe o listă. Dacă oamenii ar fi ştiut de la bun început că toată lumea avea să fie salvată, i-ar fi

putut da furtunii atenţia şi admiraţia meritate! Ani de zile după aceea, locuitorii de pe coastă nu se putuseră întâlni fără să pomenească furtuna – unde erau, ce făceau când izbucnise, cum s-au descurcat.

Ziua aceea fusese foarte caldă şi învăluită într-o pâclă gălbuie, iar marea fremăta uşor, în hule lungi, abia simţite. Mai târziu s-a tot vorbit despre pâcla gălbuie şi despre valurile din ziua aceea şi mulţi şi-au amintit de taifunurile din cărţile copilăriei lor. Apa fusese neobişnuit de strălucitoare şi mult mai joasă decât de obicei.

Bunica pusese suc şi sandviciuri într-un coş şi, pe la doisprezece, ajunseseră la Norra Gråskär. Tata aruncă două năvoade la vest, iar bunica vâsli în locul lui. Insula asta avea întotdeauna un aer de adâncă resemnare şi melancolie, dar nu se puteau abţine să nu revină mereu acolo. Casa goală a timonierilor era lungă şi joasă. Fundaţia din piatră, construită de ruşi, fusese prinsă de stânci cu scoabe din metal. Pe o parte, acoperişul se prăbuşise înăuntru, dar foişorul pătrat din mijloc era intact. Zeci de rândunele dădeau roată casei, ţipând ascuţit. Uşa era încuiată cu un lacăt mare şi ruginit, iar cheia nu se zărea nicăieri. Treptele erau năpădite de urzici.

Tata se aşează pe plajă să lucreze. Era foarte cald. Valurile se mai înălţaseră puţin, iar lumina gălbuie de peste ape îl deranja la ochi. Se sprijini cu spatele de stânci şi adormi.

— Cred că vine furtuna, spuse bunica. Şi fântâna pute mai rău ca oricând!

— E plină de mortăciuni, zise Sophia.

Se uitară în gura strâmtă a fântânii, prin toate inelele de ciment, până jos, în întuneric. Întotdeauna miroseau fântâna când veneau pe insulă. Apoi cercetară grămada de gunoi lăsată de timonieri.

— Unde-i taică-tu?

— Doarme.

— Ce idee bună! zise bunica. Trezeşte-mă dacă faceţi ceva distractiv.

Bunica găsi o fâşie de nisip între tufele de ienupăr şi se întinse.

— Când mâncăm? Când facem baie? întrebă Sophia. Când mergem la plimbare? Zi, mâncăm, ne scăldăm sau aveţi de gând să dormiţi toată ziua?

Era cald, linişte şi pustiu. Casa cocârjată era ca un animal lung şi plat. Deasupra ei zburau rândunele negre şi ţipetele lor străpungeau văzduhul ca nişte cuţite. Sophia se plimbă de jur împrejurul insulei. Numai stânci, ienupăr, bolovani rotunzi şi netezi, nisip şi smocuri de iarbă uscată. Cerul şi marea erau încă învăluite în pâcla gălbuie, care deranja ochii mai rău decât razele soarelui. Valurile se ridicau ameninţătoare spre uscat şi se spărgeau rostogolindu-se la ţărm. Nu erau deloc mici. „Doamne Dumnezeule, fă să se întâmple ceva! Dă, Doamne, dacă mă iubeşti, că mă plictisesc de moarte! Amin!“ se rugă Sophia.

Vremea se schimbă, poate, când amuţiră rândunelele. Cerul sclipitor se goli dintr-o dată de păsări. Sophia aşteptă. Răspunsul la rugăciunea ei plutea

undeva în văzduh. Se uită în zare şi văzu orizontul negru. Negreala se întinse peste ape şi marea începu să freamăte într-o aşteptare înfrigurată. Se apropia. Vântul se abătu asupra insulei cu un şuierat ca un oftat din rărunchi, apoi se făcu din nou linişte. Sophia aşteptă pe plajă, aşezată pe iarba culcată la pământ, ca un covor subţire. Un alt întuneric se apropia – furtuna cea mare! Copila fugi spre ea şi se lăsă îmbrăţişată de vânt. Îi era frig şi, în acelaşi timp, ardea. Începu să strige:

— Vântul! Vântul!

Dumnezeu îi trimisese o furtună, o furtună doar a ei. În neţărmurita Lui dărnicie, arunca spre uscat valuri uriaşe ce inundau ţărmul stâncos, iarba şi muşchiul şi mugeau printre ienuperi. Tălpile întărite de vară ale Sophiei bufneau apăsat, în timp ce copila alerga încolo şi încoace preaslăvindu-L pe Domnul! Totul era un iureş năprasnic! În sfârşit se întâmpla ceva!

Tata se trezi şi îşi aminti de năvoade. Barca se izbea de ţărm, vâslele clămpăneau încolo şi încoace, iar motorul se prinsese în covorul încâlcit de alge. Desfăcu parâma, împinse barca în larg şi începu să vâslească. Valurile uriaşe cruţau plaja adăpostită, deasupra cerul era încă gălbui, gol şi strălucitor şi acolo era Dumnezeu, care îi trimisese Sophiei furtuna. Încântarea şi deruta domneau peste tot de-a lungul coastei.

Undeva în adâncul somnului, bunica simţi mugetul hulelor ce se rostogoleau pe ţărm. Se ridică în capul

oaselor şi ascultă. Sophia se aruncă pe spate în nisip lângă ea şi strigă:

— E furtuna mea! M-am rugat la Domnul să-mi dea o furtună şi uite-o!

— Nemaipomenit, zise bunica. Doar că năvoadele nu-s strânse.

Nu e uşor să aduni năvoadele de unul singur, iar când mai bate şi vântul e aproape imposibil. Tata puse motorul pe turaţie mică, îndreptă etrava spre larg şi începu să tragă năvoadele. Pe primul reuşi să îl salveze – doar o mică ruptură – dar al doilea înţepenise pe fundul mării. Puse atunci motorul în ralanti şi încercă să îl urnească, trăgând dintr-o parte. Sfoara se rupse. În cele din urmă, se lăsă păgubaş şi trase fără să-i mai pese că-l rupe. Năvodul ieşi la suprafaţă – o grămadă de alge, peşte şi plasă – şi tata îl sui în barcă. Sophia şi bunica se uitau cum barca se apropie de mal pe copleşitoarele talazuri. Ajuns la ţărm, tata sări din barcă, apucă unul dintre bordaje şi trase. Un val lat se năpusti atunci spre capul insulei, izbi etrava şi, când se trase înapoi, barca era aruncată pe uscat. Tata o amară zdravăn, luă năvoadele şi porni spre casa timonierilor, încovoindu-se sub rafalele de vânt.

Sophia şi bunica îl urmară, ţinându-se aproape una de cealaltă. Ochii le usturau şi buzele aveau gust de sare. Bunica mergea crăcănat şi, la fiecare pas, îşi implânta cu hotărâre bastonul în pământ. La fântână, vântul se întoarse. Răscoli gunoiul şi-l suflă spre ele. Şi tot ce se adunase şi se aşternuse să putrezească

acolo, să se prefacă în ţărână peste o sută de ani, se ridică învârtindu-se în aer şi se aruncă în marea învolburată – gunoiul vechi al timonierilor, putoarea fântânii şi melancolia leneşă a tuturor verilor trecute. Întreaga insulă era spălată de talazuri şi spumă albă zburătoare!

— Îţi place? strigă Sophia. E furtuna mea! Zi că nu te distrezi!

— Pe cinste! răspunse bunica, clipind des ca să scape de sarea din ochi.

Tata aruncă năvoadele pe treptele casei, acolo unde urzicile fuseseră culcate la pământ într-un covor cenuşiu. Apoi plecă grăbit spre capul insulei, să se uite la valuri. Mergea foarte repede. Bunica se aşeză direct pe stânci şi începu să scoată peştele din năvoade. Îi curgea nasul şi şuviţele de păr îi zburau în toate direcţiile.

— Ciudată mai sunt şi eu, zise Sophia. Mă simt aşa de cuminte când e furtună.

— Zău? se miră bunica. Aşa o fi... *Cuminte*... se gândi ea. Nu, eu, una, nu mă simt cuminte. Tot ce pot spune e că sunt curioasă.

Scoase un biban din năvod şi-l dădu cu capul de o piatră.

Tata zdrobi lacătul casei cu un bolovan, ca să-şi pună familia la adăpost, desigur.

Antreul era un coridor întunecat şi îngust care împărţea casa în două camere. Pe podea zăceau păsări moarte de mulţi ani, care intraseră în casa dărăpănată

şi nu mai reuşiseră să iasă. Mirosea a gunoi şi peşte sărat. Acolo, înăuntru, mugetul furtunii răzbătea altfel, căpătase un ton ameninţător, părea mai aproape. Intrară în camera de la miazănoapte, cea care încă avea tavan, o cameră mică. Două paturi goale, din fier forjat, o sobă de gătit, cu hotă, văruită în alb, şi, în mijlocul camerei, o masă cu două scaune. Tapetul era foarte frumos. Tata puse coşul cu mâncare pe masă. Mâncară sandviciuri şi băură suc. Apoi tata se reapucă de lucru, iar bunica se aşeză pe podea şi scoase mai departe peşti din năvoade. Furtuna zguduia pereţii casei neîncetat şi se făcuse frig. Spuma brizanţilor acoperea geamurile şi se scurgea apoi peste pervaz, pe podea. Din când în când, tata se ridica şi se ducea să vadă dacă barca mai era la locul ei.

Talazurile ce se spărgeau în capul insulei crescuseră, valuri după valuri se ridicau în alba lor măreţie, la înălţimi ameţitoare şi spuma şfichiuia spinările stâncilor ca un bici. Cortine uriaşe de apă zburau peste insulă, spre apus. Furtuna era titanică! Tata se duse şi legă barca mai bine, cu încă o frânghie şi, când se întoarse, urcă în pod să caute ceva cu care să facă focul. Soba era îndărătnică, dar, când în sfârşit se aprinse, flăcările se înălţară furioase. Frigul se risipi chiar înainte ca încăperea să se încălzească. Lângă sobă, tata întinse o plasă de pescuit heringi, în caz că vreunul dintre ei ar fi vrut să se culce. Era atât de veche încât i se fărâmă în mâini. Într-un târziu tata îşi aprinse pipa, se aşeză la masă şi continuă să lucreze.

Sophia se urcă în turnuleţ. Sus – o cămăruţă cu patru ferestre, câte una pentru fiecare punct cardinal. Văzu că insula se micşorase, devenise înspăimântător de mică, un petic neînsemnat, cu pietre şi ţărână fără culoare. Însă marea era uriaşă, cenuşiu-gălbuie, cu pete albe şi lipsită de orizont. Nu mai exista nimic, decât marea şi insula, ameninţată şi ferită de furtună, uitată de toţi, în afară de Dumnezeu, care răspunde rugăciunilor.

— Doamne Dumnezeule, zise Sophia pe un ton grav, nu ştiam că sunt atât de însemnată! Foarte drăguţ din partea Ta! Mulţumesc frumos! Amin!

Se înserа – soarele se făcuse roşu şi asfinţea. În sobă ardea focul. Fereastra din stânga licărea precum jăratecul, iar tapetul era încă şi mai frumos. Avea pete de apă şi era rupt pe alocuri, dar acum se vedea întregul desen în bleu şi roz, cu lujeri atent pictaţi. Bunica fierse peşte într-o conservă de tinichea. Din fericire, găsi nişte sare. După ce termină de mâncat, tata se duse din nou la barcă.

— N-am de gând să dorm! spuse Sophia. Îţi dai seama ce groaznic ar fi fost dacă eram acasă când se pornea furtuna şi nu aici?

— Mda... zise bunica, doar că-mi fac griji pentru luntre. Şi nu ştiu dac-am închis fereastra.

— Luntrea... şopti Sophia.

— Şi sera. Şi n-am pus araci la gladiole. Şi-am lăsat şi nişte cratiţe la înmuiat în mare.

— Taci! strigă Sophia.

Dar bunica îi dădu înainte, fără să-şi dea seama ce face:

— Şi toţi bieţii oameni care-s pe mare... Câte bărci or să fie distruse...

Sophia se holbă la ea şi ţipă:

— Cum poţi să zici aşa ceva când ştii că-i vina mea?! Eu m-am rugat să-mi dea furtuna şi uite c-am primit-o!

Începu să plângă în hohote, în timp ce prin faţa ochilor i se perinda o lungă caravană de imagini înfiorătoare şi convingătoare cu bărci şi gladiole zdrobite, ferestre şi oameni şi toate cratiţele ce se rostogoleau pe fundul mării şi steagul franjurat de vânt! Doamne Dumnezeule mare, totul era distrus, pierdut!

— Eu zic c-am tras luntrea pe uscat, spuse bunica.

Dar Sophia îşi ascunse capul în mâini şi hohoti mai departe, copleşită de greutatea catastrofei care lovise tot estul Nylandului.

— N-a fost vina ta, zise bunica. M-asculţi? Furtuna venea oricum.

— Da' nu aşa de mare! hohoti Sophia. Eu şi Dumnezeu am făcut asta!

Soarele apusese şi camera se cufunda rapid în întuneric. În sobă încă ardea focul. Iar vântul nu se domolise.

— Tu şi Dumnezeu! repetă bunica scoasă din sărite. De ce crezi că te-ascultă fix pe tine, când poate alţi zece s-au rugat să le dea vreme frumoasă? Şi să fii sigură că s-au rugat!

— Da' eu m-am rugat prima! Și vezi și tu că numai vreme bună n-a fost!

— Dumnezeu, zise bunica, Dumnezeu are atâtea de făcut, că nu mai are timp și s-asculte...

Tata se întoarse și mai puse lemne pe foc. Le dădu o pătură care mirosea urât și ieși din nou să se uite la valuri înainte să se facă beznă.

— Tu ai zis că El ne-ascultă! spuse Sophia cu răceală. Ai zis c-aude orice rugăciune!

Bunica se întinse pe năvodul pentru hering și zise:

— Da, aude. Doar că eu am fost prima!

— Adică?

— M-am rugat și eu să dea furtună înaintea ta.

— Când te-ai rugat? întrebă Sophia bănuitoare.

— Azi-dimineață.

— Și-atunci, izbucni Sophia cu reproș, de ce-ai luat așa de puțină mâncare și mult prea puține haine cu tine? Nu L-ai crezut?

— Ba da... Da' m-am gândit c-o să fie palpitant să ne descurcăm fără...

Sophia oftă.

— Da... zise ea. Numai tu puteai să faci asta. Ți-ai luat medicamentul?

— Da, l-am luat.

— Bine. Atunci culcă-te și nu te mai gândi la ce-ai făcut. N-o să spun nimănui!

— E drăguț din partea ta, spuse bunica.

În ziua următoare, pe la trei, furtuna se înmuie suficient cât să poată pleca spre casă. Luntrea zăcea cu

burta în sus în faţa verandei, dar grătarele, vâslele şi ispolul erau întregi. Iar ferestrele casei erau închise. Erau şi multe lucruri pe care Dumnezeu nu apucase să le salveze, pentru că bunica Îl rugase prea târziu, dar, când vântul îşi schimbă direcţia, scoase cratiţele înapoi pe ţărm. Elicopterul veni, aşa cum speraseră, şi numele lor, precum şi al insulei, fură scrise pe listă.

O zi periculoasă

Într-o zi toridă, pe la prânz, muşiţele începură să roiască deasupra celui mai înalt pin de pe insulă. Muşiţele – a nu se confunda cu ţânţarii – roiesc în nori verticali, întotdeauna ritmic. Milioane şi milioane de muşte microscopice se ridică şi se coboară cu perfectă precizie, bâzâind ascuţit.

— Valsul de nuntă, spuse bunica, încercând să se uite în sus fără să-şi piardă echilibrul. Bunică-mea zicea că trebuie s-avem grijă când dansează muşiţele şi-i lună plină!

— Cum adică? întrebă Sophia.

— E zi mare, ziua împerecherii, şi nu se ştie ce se poate întâmpla. Mare băgare de seamă să nu-ţi încerci norocul! Să nu verşi sarea, să nu spargi vreo oglindă şi, dacă rândunelele îşi lasă cuibul, până seara să te muţi! O adevărată pacoste, ziua asta!

— Cum de-a născocit bunică-ta balivernele astea? întrebă Sophia uluită.

— Era superstiţioasă.

— Ce-i aia *superstiţioasă*?

Bunica se gândi o clipă, apoi o lămuri că înseamnă să nu-ţi mai baţi capul să explici lucruri de neexplicat. Şi înseamnă, de pildă, să te apuci să faci poţiuni magice când e lună plină, care să aibă şi efect pe deasupra. Bunica bunicii fusese măritată cu un preot, care nu credea în superstiţii. De câte ori se îmbolnăvea sau îl apuca melancolia, bunica îi făcea felurite fierturi, dar biata femeie era nevoită să le facă pe ascuns. Şi, după ce se făcea bine cu decocturile ei, trebuia să-i spună că, de fapt, îl vindecase cu tonic Innosemtseff.

Sophia şi bunica se aşezară pe plajă, să povestească mai departe. Era o zi frumoasă, fără vânt, cu valuri uşoare. În zilele lui Cuptor, cum era aceea, se întâmpla ca multe bărci să părăsească ţărmurile unde stăteau ancorate şi să pornească pe mare de unele singure. Obiecte mari, necunoscute eşuau la mal, unele lucruri se scufundau, altele pluteau, laptele se acrea şi libelulele dansau frenetic. Şopârlele nu mai erau sperioase. Când ieşea luna, păianjenii roşii se împerecheau pe insulele nelocuite şi stâncile se preschimbau într-un covor de minuscule şi extaziate insecte.

— Poate ar fi bine să-i spunem tatei, zise Sophia.

— Nu cred că-i superstiţios, spuse bunica. Oricum, superstiţiile sunt demodate, trebuie să-l crezi întotdeauna pe taică-tu!

— Sigur, zise Sophia.

O coroană mare, din crengi răsucite, se ivi din ape. Era ca şi cum un animal uriaş ar fi păşit pe fundul mării spre ţărm, până ajunse la mal. Nu bătea nici măcar o adiere şi valuri de căldură pâlpâiau în văzduh.

— Şi bunicii tale nu-i era niciodată frică? întrebă Sophia.

— Nu. Da-i plăcea să-i sperie pe alţii. Uneori venea la micul dejun şi ne spunea c-o să moară cineva înainte s-apună luna, fiindcă se încrucişaseră cuţitele în sertar. Sau pentru că visase păsări negre.

— Eu am visat un porcuşor de Guineea azi-noapte, spuse Sophia. Promite-mi că eşti atentă şi nu-ţi rupi vreun picior înainte s-apună luna!

Bunica îi promise.

Ciudat era că laptele chiar se acrise. Şi că prinseră un drac de mare în năvod. Un fluture negru intrase în casă şi se aşezase pe oglindă. Iar spre seară băgară de seamă că tocul cu cerneală al tatei şi cuţitaşul erau încrucişate pe birou! Sophia le puse imediat departe unul de celălalt, dar răul era deja făcut, de bună seamă. Alergă spre camera de oaspeţi, bătu cu amândouă mâinile şi bunica deschise numaidecât.

— S-a întâmplat ceva! şopti Sophia. Cuţitaşul şi tocul! Erau în cruce pe biroul tatei! Nu, taci, că n-ai cum să mă linişteşti!

— Da' nu pricepi că bunică-mea era doar superstiţioasă, spuse bunica. Scornea tot felul de lucruri pentru că se plictisea şi ca să-şi terorizeze familia...

— Taci! o întrerupse Sophia foarte serioasă. Nu mai zice nimic! Nu vreau s-aud nimic!

Copila ieşi, lăsând uşa deschisă.

Răcoarea nopţii alungase musculiţele dansatoare. Broaştele ieşiră şi începură să orăcăie una la alta, iar libelulele muriseră, pesemne. Pe cer, ultimii nori

roşii se contopiră cu cei galbeni, devenind portocalii. Pădurea era plină de semne prevestitoare de rău, căci avea propriul ei limbaj tainic, dar la ce îi ajuta asta tatei? Urme de paşi acolo unde nimeni n-ar fi putut păşi, crengi încrucişate, o tufă roşie de afin între toate celelalte verzi. Luna plină răsărise şi stătea în echilibru în vârful tufelor de ienupăr. Era ceasul la care bărcile plecau de unele singure de la ţărmurile lor. Peşti mari, misterioşi iscau cercuri pe apă, iar păianjenii roşii se adunaseră acolo unde hotărâseră să se întâlnească. Dincolo de orizont, soarta implacabilă aştepta. Sophia căuta ierburi, ca să-i facă tatei o fiertură, dar tot ce găsi erau plante cât se poate de obişnuite. Nu-i era prea clar ce plante pot fi considerate ierburi. Pesemne cele foarte mici, cu tulpini moi şi palide, uşor mucegăite, care cresc în locuri mlăştinoase. Dar de unde să ştie? Luna se ridică încă puţin şi îşi urmă inevitabila traiectorie.

Sophia ţipă prin uşa închisă:

— Ce ierburi fierbea bunică-ta?

— Am uitat, răspunse bunica.

Sophia intră.

— Ai uitat? zise ea printre dinţi. Ai uitat?! Cum să uiţi? Şi eu ce mă fac? Cum vrei să-l salvez înainte s-apună luna?

Bunica lăsă cartea deoparte şi îşi scoase ochelarii.

— Şi eu sunt superstiţioasă! zise Sophia. Mai rău decât bunică-ta! Fă ceva!

Atunci bunica se ridică şi începu să se îmbrace.

— Lasă șosetele! spuse Sophia nerăbdătoare. Și corsetul, că n-avem timp!

— Bine, da' să știi că, și de culegem ierburi și facem fiertura, taică-tu n-o să vrea s-o bea! zise bunica.

— Așa-i, încuviință Sophia. Să i-o turnăm în ureche mai bine?

Bunica își puse gânditoare cizmele.

Și, deodată, Sophia începu să plângă. Văzuse luna ridicându-se deasupra mării și, cu luna, nu se știe niciodată – poate să apună dintr-o dată, are orele ei ciudate. Bunica deschise ușa și spuse:

— O vorbă să nu scoți! Și n-ai voie nici să strănuți, să te smiorcăi sau să râgâi, nici măcar o singură dată, până n-adunăm ce ne trebuie! Pe urmă le punem la loc sigur și le lăsăm să lucreze de la distanță. În situația de față, e mult mai bine așa!

Insula strălucea în lumina lunii și noaptea era caldă. Bunica rupse un crin de mare, culese două pietricele și un smoc de iarbă de mare uscată și le îndesă pe toate în buzunar. Merseră mai departe. În pădure, bunica mai luă o bucățică de mușchi de copac, una de ferigă și un fluture de noapte mort. Sophia o urmă tăcută. De fiecare dată când bunica băga ceva în buzunar, copila se mai liniștea puțin. Luna era roșiatică și cerul era luminat aproape ca ziua. Marea oglindea clarul de lună, croind o potecă de lumină ce unea apele cu țărmurile. Își continuară drumul de-a latul insulei. Bunica se apleca din când în când și mai culegea câte ceva. Mare și neagră, pășea anevoie pe

poteca de lumină. Picioarele-i înţepenite şi bastonul mărşăluiau hotărâte înainte şi umbra bunicii creştea tot mai mare. Cu lumina lunii pe pălărie şi umeri, veghea soarta şi întreaga insulă. Nu mai încăpea îndoială că avea să găsească tot ce îi trebuia pentru a împiedica nenorocirea şi moartea. Totul avea loc în buzunarul ei. Sophia o urma peste tot. Bunica ducea luna pe creştet şi noaptea era întru totul senină. Când se întoarseră acasă, îi zise că puteau vorbi din nou.

— Şşş! şopti Sophia. Taci! Lasă-le acolo în buzunarul tău!

— Bine, zise bunica.

Rupse o bucăţică din lemnul putrezit al treptelor şi o băgă şi pe aceea în buzunar, apoi se duse să se culce. Luna se scufundase în mare şi nu mai aveau niciun motiv de îngrijorare.

A doua zi, bunica îşi puse ţigările şi chibriturile în buzunarul stâng al pardesiului şi au trăit fericiţi până în toamnă, când bunica trimise haina la curăţătorie. Îndată după aceea, tatăl Sophiei îşi scrânti glezna.

În august

În fiecare vară, luminoasele nopţi scandinave devin întunecate pe nesimţite. Şi, uite-aşa, într-o seară de august, în timp ce-ţi termini treburile pe afară, te trezeşti deodată că-i beznă, iar o tăcere caldă, de smoală, învăluie casa. E încă vară, dar e pe moarte, s-a stins fără să se veştejească, iar toamna nu-i pregătită să vină. Încă nu sunt stele pe cerul nopţii, e doar întuneric. Şi-atunci scoţi canistra cu gaz din pivniţă, o laşi în antreu şi pui lanterna în cuiul de lângă uşă.

Apoi, încet-încet, nu dintr-o dată, ca într-o doară, lucrurile încep să-şi schimbe locul, în pas cu anotimpul. Totul se mută mai aproape de casă. Tata aduce înăuntru cortul şi pompa de apă. Scoate geamandura de radă şi leagă parâma de un flotor de plută. Barca e suită pe peridoc şi luntrea proptită cu susul în jos în spatele magaziei cu lemne. O zi, două mai târziu, se scot cartofii, iar butoiul pentru apă e rostogolit până lângă zidul casei. Găleţile şi uneltele de grădină sunt aduse mai aproape de casă, vasele decorative dispar. Umbrela de soare a bunicii şi alte lucruri trecătoare şi

atractive își schimbă locul. Extinctorul, toporul, cazmaua și lopata de zăpadă își fac apariția pe verandă. Și, în același timp, întreg peisajul se preschimbă.

Bunicii îi plăcuse întotdeauna marea schimbare din august, poate tocmai pentru că totul decurgea întotdeauna la fel: totul avea un loc al său și toate lucrurile erau la locul lor. Toate urmele dispăreau și insula își regăsea, pe cât posibil, starea originară. Răzoarele cu flori obosite erau acoperite cu maldăre de iarbă de mare. Ploile lungi nivelau și spălau tot. Ultimele flori ale verii erau roșii sau galbene, pete de culoare puternice pe iarba de mare. Iar în pădure câțiva trandafiri albi uriași înfloriră, într-o splendoare ce-ți tăia răsuflarea, și rezistară o zi întreagă.

Pe bunica o dureau picioarele, poate că de la ploaie, și nu se mai putea plimba atât cât ar fi vrut. Dar ieșea puțin în fiecare zi, pe înserat și făcea curat pe afară. Aduna tot ce avea de-a face cu omul – cuie și bucăți de hârtie, plastic sau cârpă, bucăți de lemn mânjite de motorină sau vreun capac de borcan. Cobora pe plajă, făcea focul și ardea tot ce putea fi ars și simțea cum insula e tot mai curată, mai străină și mai rece. „Se descotorosește de noi, se gândi. Încă puțin și-i nelocuită. Aproape..." se gândi ea.

Nopțile deveneau tot mai întunecate. De-a lungul orizontului se întindeau, într-un șir neîntrerupt, luminile farurilor și balizelor și, uneori, vapoare mari duduiau pe șenal. Marea era complet nemișcată.

După ce terminară curăţenia, tata vopsi toate bolţurile cu roşu de plumb şi, într-o zi caldă, fără ploaie, unse veranda cu seu de focă. Apoi unse uneltele şi balamalele cu ulei Carramba şi curăţă hornul. Duse plasele de pescuit la adăpost. Puse grămezi de surcele lângă soba de gătit, să fie pentru primăvara următoare sau pentru oricine ar fi eşuat pe insulă. Ancoră bine stiva de lemne cu frânghii, căci era aproape de marcajul de nivel maxim al apei.

— Trebuie s-adunăm aracii, spuse bunica. Strică peisajul.

Dar tatăl Sophiei zise să-i lase unde erau, căci altfel nu aveau cum să ştie ce şi unde când se întorceau. Bunica îşi făcea griji pentru o grămadă de lucruri.

— Să zicem c-ajunge careva pe-aici, cum se întâmplă de obicei. N-are de unde să ştie că sarea grunjoasă e-n beci. Şi dacă se umflă chepengul de la umezeală? Trebuie s-aducem sarea sus. Şi să-i punem etichetă, să nu cumva să creadă că-i zahăr. Şi să mai lăsăm nişte perechi de pantaloni – nimic nu-i mai rău decât să stai cu pantalonii uzi. Şi dacă-şi lasă năvoadele pe răzoarele cu flori şi calcă totul în picioare? Cu rădăcinile nu se ştie niciodată...

Puţin mai târziu, începu să-şi facă griji pentru hornul sobei şi scrise un bilet: „Nu închideţi uşiţa. Poate rugini şi se înţepeneşte. Dacă nu trage hornul, verificaţi să nu fie vreun cuib de păsări – dacă e primăvară."

— Dar atunci suntem noi aici, spuse tata.

— Cu păsările nu se știe niciodată, zise bunica.

Bunica dăduse jos perdelele cu o săptămână prea devreme, așa că acoperi fereastra de la sud și pe cea de la est cu foi de hârtie pe care scrisese: „Nu descoperiți ferestrele! Păsările de toamnă or să încerce să zboare prin ele. Folosiți ce poftiți, dar nu uitați să mai aduceți lemn de foc! Uneltele sunt lângă capra de tăiat. Ședere plăcută!"

— Da' de ce te grăbești așa? întrebă Sophia.

Bunica răspunse că-i bine să faci lucrurile la timp, atunci când știi ce ai de făcut. Puse la vedere țigările pentru oaspeți și lumânările – să fie, dacă nu se aprindea lampa. Ascunse barometrul, sacii de dormit și cutia cu scoici sub pat. Mai târziu, scoase din nou barometrul. Statueta nu o ascunse. Bunica știa că nu se pricepe nimeni la sculptură și se gândea că nu strică să educi lumea un pic. Lăsară și covoarele pe podele, astfel încât camera să nu arate neprimitoare iarna.

Din cauza celor două ferestre acoperite, încăperea căpătase un aer misterios, conspirativ, dar, în același timp, foarte singuratic.

Bunica lustrui mânerul ușii și curăță găleata de gunoi. În ziua următoare, își spălă toate hainele lângă stiva de lemne. Apoi obosi și se duse în odaia de oaspeți. Toamna era mare înghesuială în odaie, căci acolo puneau tot soiul de lucruri care nu mai erau de trebuință sau care erau lăsate la păstrare până în primăvara următoare. Îi plăcea să fie înconjurată de lucruri obișnuite și, înainte să se culce, se

uită îndelung la toate câte erau acolo: năvoade, cutii de cuie, ghemuri de sârmă şi sfoară, saci cu turbă şi alte lucruri importante. Cu un soi de afecţiune cercetă plăcuţele cu nume de bărci demult stricate, date despre „Starea vremii", notiţe despre o nurcă pe care o împuşcaseră, foci moarte şi altele. Zăbovi mult cu privirea pe frumosul tablou cu pustnicul în cortul lui deschis, în marea de nisip a deşertului, cu leul ocrotitor în fundal. „Cum să plec eu de aici?" se gândi ea.

Nu fusese uşor să intre în odaie, să se dezbrace şi să deschidă fereastra ca să intre aerul nopţii, dar, în cele din urmă, se culcă şi îşi întinse picioarele obosite. Stinse lampa şi, dincolo de zid, îi auzi pe Sophia şi pe taică-su pregătindu-se şi ei de culcare. Mirosea a smoală şi lână udă şi parcă şi a terebentină un pic, iar marea era tot tăcută. Chiar înainte să adoarmă, îşi aminti de oala de noapte de sub pat şi de cât de mult o ura – un simbol al neputinţei. O acceptase din simplă politeţe. E bine să ai oliţă când e furtună sau ploaie, dar a doua zi trebuia cărată până la mare şi tot ce trebuia ascuns era o povară.

Când se trezi, bunica rămase întinsă o vreme, gândindu-se dacă să se ridice au ba. Noaptea parcă venise până la zidurile casei şi acum aştepta afară, iar picioarele o dureau. Scara era construită prost, cu trepte prea înalte şi prea înguste, pe urmă păşeai direct pe stânca alunecoasă ce ducea la stiva de lemne şi apoi trebuia să faci acelaşi drum înapoi. Şi n-are rost să aprinzi vreo lumânare, că-ţi pierzi simţul orientării şi

întunericul pare şi mai aproape. Îţi dai picioarele jos din pat şi aştepţi să-ţi recapeţi echilibrul. Patru paşi până la uşă, ridici ivărul, cinci paşi în jos pe scară, ţine-te de balustradă! Nu-i era teamă să cadă sau să greşească drumul, însă ştia că întunericul e absolut şi ce rău e când te dezechilibrezi şi n-ai de ce să te ţii. „Ei, doar ştiu cum arată toate. N-am nevoie să le văd", îşi zise ea. Îşi dădu picioarele jos din pat şi aşteptă un pic pe marginea patului. Făcu patru paşi cu mare băgare de seamă. Ridică ivărul. Noaptea era neagră, dar nu mai era caldă, ci adusese o răcoare fină, înţepătoare. Coborî foarte încet treptele, se întoarse cu spatele la casă şi îşi luă mâinile de pe balustradă. Nu fusese chiar aşa de greu cum crezuse. Când se lăsă pe vine lângă stiva de lemne, ştia exact unde se afla, unde erau casa, marea şi pădurea. Departe, pe şenal, se auzea duduitul unui vapor, dar luminile farurilor nu se vedeau.

Se aşeză pe buturuga de tăiat lemne să-şi recapete echilibrul, ceea ce se întâmplă destul de repede, dar mai rămase aşezată o vreme. Cargobotul se îndrepta spre est, spre Kotka. Duduitul motoarelor se stinse treptat şi noaptea îşi regăsi liniştea de dinainte. Mirosea a toamnă. Apoi mai auzi o barcă. Părea mai mică şi mergea probabil cu gazolină. Putea fi o barcă ieşită după hering, dar era mult prea târziu în noapte... De obicei ieşeau imediat după asfinţit. Şi nu era pe şenal, ci se îndrepta direct spre larg. Duduitul surd trecu pe lângă insulă şi se îndepărtă, dar nu se opri.

„Ce caraghios! își zise bunica. Sunt bătăile inimii, nu-i nicio barcă."

Se întrebă multă vreme dacă să se ducă la culcare sau să mai stea. Mai bine să mai stea oleacă.

Cuprins

La scăldat 5
Clar de lună 9
Pădurea-fantomă 11
Raţa de gheţuri 17
Berenice 23
Pajiştea 33
Joaca de-a Veneţia 39
Acalmie 45
Schimb de pisici 53
Grota 61
Şoseaua 67
De Sânziene 71
Cortul 79
Vecinul 85
Halatul..... 97
Marele maţ din plastic 105
Corabia nemernicilor 117

Vizita 123
Despre râme şi alte cele 133
Furtuna Sophiei 141
O zi periculoasă 153
În august 159

Vă recomandăm și *Familia mea și alte animale*,
o veselă cronică de familie iubită cu pasiune
de milioane de cititori, un clasic al umorului britanic

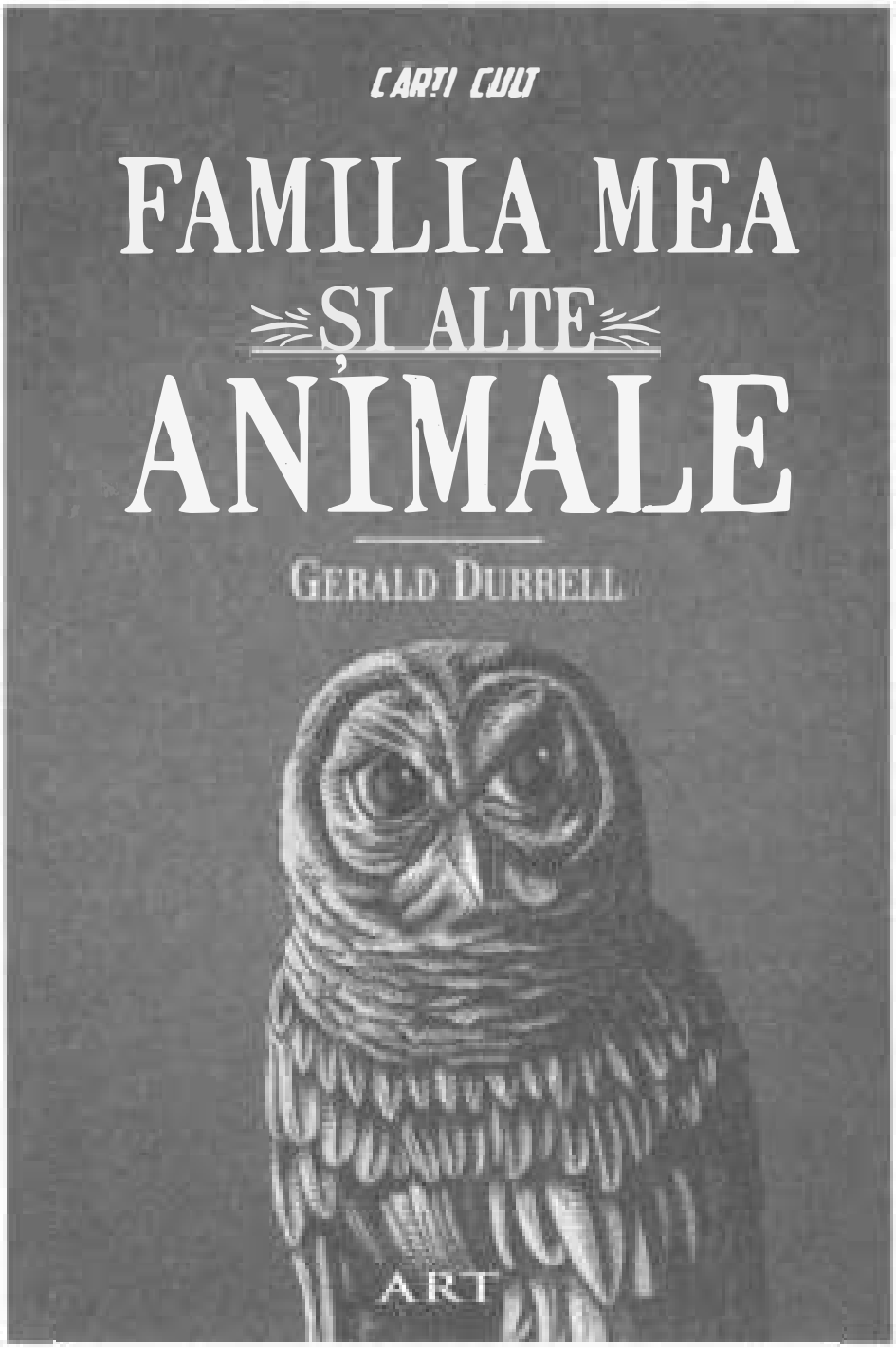

Citiți un fragment

Cuvânt în apărare

„De ce uneori cred până şi şase lucruri
imposibile înainte de micul dejun?"

REGINA ALBA, *Alice prin oglindă*

Aceasta este povestea celor cinci ani pe care eu şi familia mea i-am petrecut pe insula grecească Corfu. Am intenţionat la început să fac o relatare uşor nostalgică a istoriei naturale de pe această insulă, dar am comis greşeala gravă să-mi introduc familia în primele pagini ale cărţii. De-ndată ce s-a văzut pe hârtie, s-a apucat să se instaleze şi să invite musafiri cu care să împartă capitolele. Numai cu mare greutate şi cu nenumărate şiretlicuri am reuşit să reţin câteva pagini ici şi colo pe care să le dedic exclusiv animalelor.

În paginile care urmează am încercat să schiţez un portret exact şi nedeformat al familiei mele; membrii ei apar aşa cum îi vedeam eu. Pentru a explica câteva dintre apucăturile lor mai curioase, simt că este necesar să vă informez că, pe vremea când locuiam în Corfu, întreaga familie era încă tânără: Larry, cel mai în vârstă, avea douăzeci şi trei de ani; Leslie, nouăsprezece; Margo, optsprezece; în timp ce eu, cel mai mic, eram la frageda şi impresionabila vârstă de zece ani. N-am fost nicicând prea siguri de vârsta mamei mele, pentru simplul motiv

că niciodată nu şi-a putut aminti data naşterii. Tot ce pot spune este că era destul de în vârstă ca să aibă patru copii. Mama insistă să vă informez şi că era văduvă, deoarece, aşa cum a remarcat ea cu multă perspicacitate, nu poţi şti niciodată ce-şi închipuie lumea.

Pentru a comprima cinci ani de întâmplări, observaţii şi trai fericit într-o carte ceva mai scurtă decât Enciclopedia Britanică, *am fost silit să restrâng, să tai şi să altoiesc zdravăn, încât n-a mai rămas decât puţin din continuitatea originală a evenimentelor. La fel cum am fost forţat să las pe dinafară multe întâmplări şi personaje pe care mi-ar fi plăcut să le descriu.*

Mă îndoiesc că aş fi scris cele ce urmează fără ajutorul şi entuziasmul următoarelor persoane. Menţionez acest lucru ca vina să cadă pe cine trebuie.

Deci mulţumirile şi recunoştinţa mea:

Doctorului Teodor Stefanides. Cu generozitatea care îl caracterizează, mi-a îngăduit să folosesc material din lucrarea sa nepublicată despre Corfu şi mi-a furnizat un număr de calambururi teribile, dintre care am folosit câteva.

Familiei mele. La urma urmei, ea este cea care în mod inconştient mi-a pus la dispoziţie o bună parte din material şi m-a ajutat în mod considerabil, în timp ce scriam cartea, certându-se violent şi căzând rareori de acord în privinţa oricărui incident despre care le-am cerut părerea.

Soţiei mele care mi-a făcut bucuria să râdă în hohote citindu-mi manuscrisul, ca apoi să mă informeze că ceea ce a amuzat-o a fost ortografia mea.

Secretarei mele Sophie, responsabilă cu introducerea virgulelor şi cu radierea nemiloasă a infinitivului cu adverb intercalat.

Aș vrea să aduc un omagiu special mamei mele căreia îi este dedicată această carte. Ca un Noe blând, entuziast și înțelegător, și-a pilotat cu multă dibăcie corabia încărcată cu progenituri bizare pe mările furtunoase ale vieții, amenințată mereu de posibilitatea unei răscoale, înconjurată tot timpul de pericolul de a se înnămoli prin depășirea contului din bancă și prin extravaganță, nefiind niciodată sigură că echipajul îi va aproba manevrele, dar neîndoindu-se că ea va fi învinuită de câte ori ceva nu iese bine. Faptul că a supraviețuit călătoriei este un miracol, dar cert este că a supraviețuit, ba chiar cu mintea mai mult sau mai puțin întreagă. Așa cum pe drept cuvânt subliniază fratele meu Larry, putem fi mândri de felul cum am crescut-o, căci ne face cinste. Faptul că a atins acea fericită nirvana în care nu te mai sperie și nu te mai miră nimic poate fi exemplificat prin cele întâmplate nu demult, la un sfârșit de săptămână, când, aflându-se singură în casă, s-a trezit că i s-au adus o serie de lăzi conținând doi pelicani, un ibis roșu, un vultur și opt maimuțe. În fața unei asemenea întâmplări neprevăzute un muritor mai slab de înger s-ar fi pierdut cu firea, dar mama, nu. Luni dimineață am găsit-o în garaj, fugărită de un pelican furios pe care încerca să-l hrănească cu sardinele dintr-o conservă.

— Îmi pare bine că ai venit, dragă, spuse gâfâind mama, cu pelicanul ăsta o scoți cam greu la capăt.

Când am întrebat-o cum de a știut că animalele îmi aparțin, a răspuns:

— Cum să nu știu că sunt ale tale, dragă? Cine altul mi-ar fi putut trimite mie pelicani?

Ceea ce demonstrează că cel puțin pe un membru al familiei îl cunoaște bine.

În cele din urmă, țin să subliniez că toate anecdotele despre insulă și despre locuitorii ei sunt absolut adevărate.

A călători în Corfu era ca şi cum ai fi trăit într-una dintre cele mai viu colorate şi mai comice opere bufe. Toată atmosfera şi farmecul locului au fost, cred eu, rezumate perfect într-o hartă maritimă pe care o avem, unde insula şi linia de coastă alăturată sunt prezentate în detaliu. La sfârşit se află o mică adnotare, şi anume:

Atenţie! Balizele care indică bancurile de nisip fiind adesea deplasate, marinarii sunt avertizaţi să navigheze cu prudenţă de-a lungul acestei coaste.

PARTEA ÎNTÂI

„Există fără îndoială o plăcere în nebunie,
pe care doar nebunii o cunosc."

DRYDEN, *Călugărul spaniol*

Migrația

Luna iulie a fost stinsă asemeni unei lumânări de vântul muşcător care anunța un cer plumburiu de august. Cădea o burniță tăioasă şi înțepătoare ce se învolbura în straturi opace şi cenuşii când o sufla vântul. De-a lungul coastei din Bournemouth, cabanele de pe plajă întorceau fețe goale de lemn spre marea cenuşiu-verzuie, înlănțuită de spuma care sărea nerăbdătoare pe digul de ciment al țărmului. Pescărușii fuseseră rostogoliți spre interiorul oraşului şi acum pluteau, cu aripile încordate, peste acoperişuri şi se tânguiau jalnic. Era o vreme făcută parcă să pună la încercare răbdarea tuturor.

Luată în grup, familia mea nu oferea o privelişte prea atrăgătoare în după-amiaza aceea, căci vremea adusese cu ea sortimentul obişnuit de boli la care eram predispuşi. Mie, care stăteam pe duşumea, etichetându-mi colecția de scoici, îmi adusese un guturai, vărsându-mi-l în craniu ca pe un ciment, astfel că eram silit să respir hârâit cu gura deschisă. Fratelui meu Leslie, ghemuit posac şi mohorât lângă foc, îi inflamase interiorul urechilor, făcându-le să sângereze uşor, dar persistent. Pe sora mea

Margo o împestriţase cu o nouă erupţie de acnee pe o faţă deja pătată ca un văl roşu. Mama se alesese cu o răceală zdravănă şi debordantă, asezonată cu un acces de reumatism. Doar fratele meu mai mare, Larry, rămăsese neatins, dar îi era de ajuns faptul că-l iritau metehnele noastre.

Larry a fost, bineînţeles, cel care a dat startul. Noi, ceilalţi, eram prea apatici ca să ne mai preocupe şi altceva în afara propriilor boli. Dar Larry fusese desemnat de providenţă să treacă prin viaţă ca o rachetă mică şi blondă care face să explodeze idei în mintea altor oameni, ca apoi el să se încolăcească onctuos ca o pisică şi să refuze să se lase învinuit pentru urmări. Enervarea lui sporea odată cu înaintarea după-amiezii. În cele din urmă, privind mânios în jurul camerei, se hotărî să o atace pe mama, ca fiind cauza evidentă a tuturor relelor.

— De ce îndurăm climatul ăsta blestemat? întrebă brusc, făcând un gest spre fereastra schimonosită de ploaie. Priveşte, şi dacă-i vorba aşa, priveşte-ne şi pe noi: Margo umflată ca o plăcintă rumenită... Leslie rătăcind prin casă cu câte paisprezece stânjeni de vată în fiecare ureche... Gerry scoţând nişte sunete de parcă s-ar fi născut cu gură de lup... Şi, uită-te la tine: pe zi ce trece arăţi mai ramolită şi cazi pradă vedeniilor.

Mama privi pe deasupra unei cărţi voluminoase intitulată *Reţete uşoare din Rajputana*.

— Nu-i adevărat! Nu arăt aşa! spuse ea indignată.

— *Ba da*, insistă Larry. Ai început să arăţi ca o spălătoreasă irlandeză... Iar familia ta seamănă cu o serie de ilustraţii pentru o enciclopedie medicală.

Mama, negăsind niciun răspuns zdrobitor, se mulţumi să-l fulgere cu privirea înainte de a se retrage din nou în spatele cărţii.

— Ceea ce ne trebuie este soarele, continuă Larry. Nu eşti de acord, Les?... Les!... Les!

Leslie extrase o mare cantitate de vată dintr-o ureche.

— Ce-ai spus? întrebă el.

— Uite în ce hal am ajuns, ripostă Larry, întorcându-se triumfător spre mama. A purta o conversaţie cu el a devenit o operaţie complicată. Te întreb cât mai putem suporta o asemenea situaţie. Unul dintre fraţi nu te aude când vorbeşti, iar celălalt nu poate fi înţeles. Cred că a venit momentul să luăm măsuri. Nu se poate aştepta de la mine să creez o proză nemuritoare într-o atmosferă de deprimare cu miros de eucalipt.

— Da, dragă, spuse mama vag.

— Ceea ce ne lipseşte, continuă Larry reluându-şi ritmul obişnuit, este soarele... o ţară în care să putem *creşte*.

— Da, dragă, ar fi foarte plăcut, consimţi mama, fără să asculte prea bine.

— Am primit azi-dimineaţă o scrisoare de la George. Spune că insula Corfu e minunată. De ce nu ne facem bagajele să plecăm în Grecia?

— Foarte bine, dragă, dacă-ţi face plăcere, spuse mama neatentă.

Când era vorba de Larry, avea de obicei grijă să nu-şi ia angajamente.

— Când? întrebă Larry, destul de surprins de această consimţire.

Mama, dându-şi seama că a comis o greşeală de tactică, lăsă jos cu grijă *Reţetele uşoare din Rajputana*.

— De, cred că ar fi o idee bună să te duci tu întâi să pregăteşti terenul. Poţi apoi să ne scrii şi să ne spui dacă-i bine, ca să te urmăm şi noi, propuse ea şiret.

Larry îi aruncă o privire ucigătoare.

— *Tot aşa* ai spus şi când am propus să mergem în Spania, îi aminti el, şi am stat două luni nesfârşite la Sevilla, aşteptând să veniţi şi voi, iar tu, între timp, n-ai făcut decât să-mi trimiţi scrisori voluminoase despre canalizare şi apă potabilă, de parcă aş fi fost angajat la primărie sau aşa ceva. Nu, dacă mergem în Grecia, mergem cu toţii din prima.

— Zău că *exagerezi,* Larry, se tângui mama. În orice caz, nu pot pleca aşa. Trebuie să aranjez ceva în legătură cu casa.

— Să aranjezi! Ce să aranjezi, pentru numele lui Dumnezeu? Vinde-o!

— Nu pot face una ca asta, răspunse mama indignată.

— De ce nu poţi?

— Abia ce-am cumpărat-o.

— În cazul acesta, vinde-o cât mai e-n picioare.

— Nu fi ridicol, dragă, ripostă mama cu hotărâre. Nici nu poate fi vorba de aşa ceva. Ar fi curată nebunie.

Am vândut deci casa şi am fugit de tristeţea verii englezeşti ca un cârd de rândunele migratoare.

Noi toţi călătoream cu bagaj puţin, neluând decât ce consideram strict esenţial existenţei. Când am deschis bagajele pentru inspecţia vamală, conţinutul geamantanelor noastre indica exact caracterul şi pasiunile fiecăruia. Astfel, bagajul lui Margo consta dintr-o mulţime de veşminte diafane, trei cărţi despre slăbit şi un regiment de sticluţe, conţinând fiecare un elixir garantat pentru vindecarea acneei. Cufărul lui Leslie conţinea câteva pulovere pe gât, o pereche de pantaloni înfăşuraţi în jurul a două revolvere, un pistol pneumatic, o carte intitulată *Fii propriul tău armurier* şi o sticlă mare din care picura ulei. Larry era însoţit de două lăzi cu cărţi şi o servietă în care

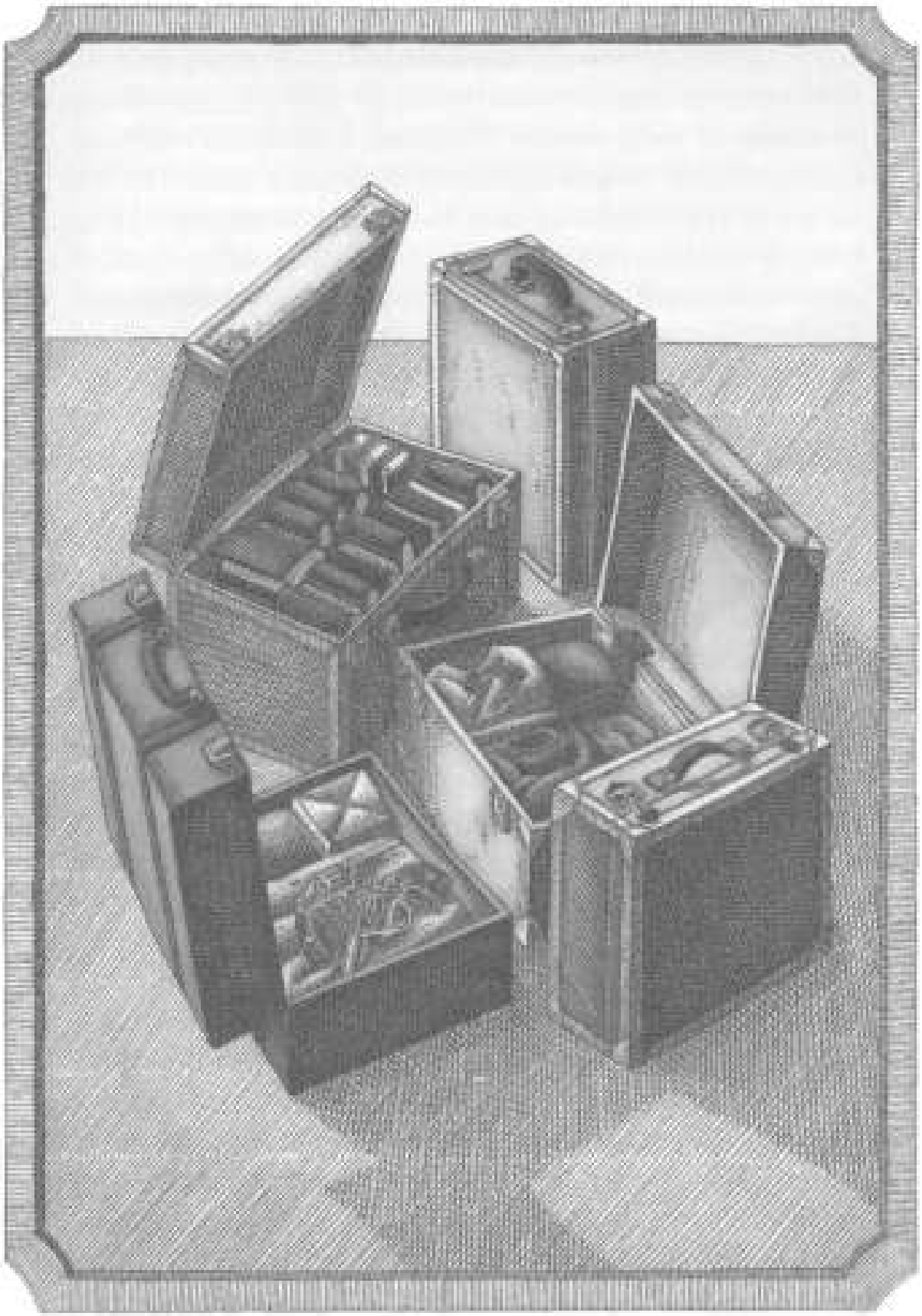

îşi pusese hainele. Bagajul mamei era judicios împărţit între haine şi diverse cărţi de bucate şi de grădinărit. Eu îmi luasem numai acele articole pe care le consideram necesare să îndulcească plictiseala unei lungi călătorii: patru cărţi de ştiinţe naturale, o plasă de prins fluturi, un câine şi un borcan plin cu omizi, toate în pericol iminent de a deveni crisalide. Şi astfel, perfect echipaţi, după părerea noastră, am părăsit ţărmurile reci şi umede ale Angliei.

Franţa, melancolică şi spălată de ploaie, Elveţia ca un tort de Crăciun, Italia, exuberantă, zgomotoasă şi rău mirositoare, pe toate le-am lăsat în urmă, păstrând amintiri confuze. Micul vapor se desprinse palpitând de călcâiul Italiei şi pe când dormeam în cabinele cu aer închis, undeva, pe întinderea de ape lustruite de lună, am trecut peste linia invizibilă şi am intrat în lumea strălucitoare ca o oglindă a Greciei. Încetişor, sentimentul acestei schimbări s-a strecurat în noi şi, drept urmare, ne-am trezit cu noaptea în cap şi am ieşit plini de nerăbdare pe covertă.

Marea ridica muşchi netezi şi albaştri de valuri, mişcându-se în lumina zorilor, iar spuma din siaj se rotea lin în urma noastră, ca o coadă de păun alb, sclipind cu băşicuţe. Cerul era palid şi pătat cu galben la orizontul dinspre răsărit. În faţa noastră se întindea o pată cafenie de pământ, cuibărită în ceaţă, cu un volan de spumă la bază. Era Corfu. Ne-am încordat privirea să ne dăm seama de forma exactă a munţilor, să descoperim văile, vârfurile, defileurile, dar degeaba, nu se zărea decât o siluetă. Apoi soarele trecu deasupra orizontului şi cerul deveni dintr-odată de un albastru satinat şi smălţuit, ca un ochi de gaiţă. Curbele nesfârşite şi meticuloase ale mării se înflăcărară pentru o clipă, ca să se schimbe apoi într-un purpuriu regal, stropit cu verde. Ceaţa se ridică

în panglici repezi și ușoare și în fața noastră apăru insula, cu munți ce dormeau parcă sub un cearșaf brun, mototolit, ale cărui falduri erau pătate de verdele crângurilor de măslini. De-a lungul țărmurilor se arcuiau plaje albe ca niște colți de elefant, alături de cetăți de stâncă strălucitoare, unele aurii, altele roșii sau albe. Am ocolit capul nordic, un umăr neted de stâncă ruginie curbată într-o serie de văgăuni gigantice. Valuri negre ridicau siajul navei noastre și-l purtau ușor către ele, ca apoi, chiar la gura lor, să se spargă, sâsâind însetat printre stânci. Ocolind capul, am lăsat în urmă munții și acum insula cobora lin, pătată de irizarea argintie și verde a măslinilor, având ici și colo câte un deget amenințător de chiparos negru, îndreptat spre cer. Apa puțin adâncă din golfuri era albastră ca un fluture și peste zgomotul făcut de motorul navei puteam auzi, răsunând ușor dinspre țărm, ca un cor de voci mărunte, strigătele ascuțite și triumfătoare ale greierilor.

Insula nebănuită

Ne-am croit cu greu drum prin zgomotul și confuzia din baraca vămii spre soarele strălucitor de pe chei. În jurul nostru orașul se ridica abrupt; rânduri de case multicolore, îngrămădite la întâmplare, ferestre cu obloane verzi deschise ca aripile a sute de fluturi. În spatele nostru se întindea golful, neted ca un platou, picotind într-un albastru incredibil.

Larry, mergând repede, cu capul înclinat pe spate și cu o expresie atât de regal disprețuitoare pe față încât nu-i mai observai statura miniaturală, nu scăpa din ochi

hamalii care se războiau cu bagajele. În urma lui păşea Leslie, scund, îndesat, cu un aer de beligeranţă potolită, apoi Margo, târând în urmă metri întregi de muselină şi de parfum. Mama, arătând ca un mic misionar hărţuit, prins în plină răzmeriţă, fu târâtă fără voia ei spre cel mai apropiat stâlp de felinar de un Roger exuberant. Se văzu silită să stea acolo, privind în gol, în timp ce el se uşura de emoţiile reţinute care se acumulaseră. Larry alese două trăsuri atât de hodorogite încât aveau ceva măreţ, puse bagajul într-una, şi el se instală în cealaltă. Privi apoi enervat împrejur.

— Şi acum, întrebă el, ce mai aşteptăm?

— O aşteptăm pe mama, explică Leslie. Roger a găsit un stâlp de felinar.

— Doamne sfinte! exclamă Larry, apoi se ridică în picioare în trăsură şi răcni: Hai, mamă, vino! Câinele poate să mai aştepte.

— Vin acum, dragă, răspunse mama calm, neţinând seama de adevăr, căci Roger nu dădea semne că ar vrea să plece de lângă stâlp.

— Câinele ăsta a fost o adevărată pacoste tot timpul călătoriei, spuse Larry.

— Nu fi aşa nerăbdător, ripostă Margo indignată, câinele nu are nicio vină... şi oricum, la Napoli a trebuit să te aşteptăm pe *tine* o oră.

— Aveam stomacul deranjat, explică Larry rece.

— Ei da, probabil că şi stomacul *lui* e deranjat, spuse Margo triumfătoare. E totuna, şase pentru unu, o duzină pentru celălalt.

— Vrei să spui jumătate de duzină pentru celălalt.

— Ce vreau, ce nu vreau, e acelaşi lucru.

La Editura YOUNGART au mai apărut:

Daniel Keyes, *Flori pentru Algernon*
Sue Townsend, *Jurnalul secret al lui Adrian Mole*
Sally Gardner, *Cele trei fețe ale lunii*
Ransom Riggs, *Miss Peregrine 1. Căminul copiilor deosebiți*
Lois Lowry, *Darul lui Jonas*
Nathalie Babbitt, *Tuck pentru totdeauna*
Robert Cormier, *Războiul ciocolatei*
Jerry Spinelli, *Copila-Stea*
Rachel Hartman, *Seraphina*
Jaroslav Hašek, *Peripețiile bravului soldat Švejk*
Ellen Raskin, *Jocul lui Westing*
Gerald Durrell, *Familia mea și alte animale*
William Goldman, *Mireasa prințului*
Ned Vizzini, *O poveste haioasă*
Sherman Alexie, *Jurnalul complet adevărat al unui indian cu jumătate de normă*
Rick Yancey, *Al Cincilea Val*
Malala Yousafzai, *Eu sunt Malala*
Jeannette Walls, *Castelul de sticlă*
Rainbow Rowell, *Eleanor & Park*
Autor anonim, *Întreab-o pe Alice*
Rick Yancey, *Marea nesfârșită*
Elizabeth George Speare, *Vrăjitoarea de la Iazul Mierlei*
G. Willow Wilson, *Alif Nevăzutul*
Nick Hornby, *High Fidelity*
Ransom Riggs, *Miss Peregrine 2. Orașul pustiu*
Lois Lowry, *Făuritoarea de albastru*
Pierce Brown, *Furia Roșie*

Pe o insulă minusculă și adorabilă din Golful Finlandei, Sophia, o fetiță care începe să deschidă ochii asupra lumii, și bunica ei extraordinară își petrec o vară de neuitat. Scormonesc după proteză în tufe de bujori, hoinăresc împreună pe insulă, meșteresc bărci din scoarță de copac, își construiesc o Veneție în miniatură, dezbat probleme grave despre Dumnezeu, viață, dragoste și moarte, spionează cu nerușinare casele vecinilor de pe alte insulițe, se dau în vânt după furtuni, fac schimburi nostime de pisici, după toanele nepoatei, și au tot felul de aventuri năucitoare. Bunica pare cam morocănoasă la prima vedere și are un umor destul de sec, dar ea este cea care încurajează, de pildă, pornirile științifice ale nepoatei, scriind după dictare un delicios *Tratat despre râmele rupte*.

Cele două formează o pereche memorabilă și indestructibilă, menită parcă să ne aducă aminte tot ce este mai frumos și mai vulnerabil în ființa umană. *Cartea verii* ne spune încă o dată, într-un mod idilic și înduioșător, că doi oameni își pot crea singuri o lume a lor la fel de perfectă ca o insulă.

„Tove Jansson a fost genială. Ne-a dat acest roman minunat, frumos, înțelept și totodată foarte haios."

Philip Pullman

„*Cartea verii* e ca un fluture eliberat într-o cameră plină cu elefanți. Un microcosmos care atinge perfecțiunea, un imn desăvârșit închinat lucrurilor mici, o lectură tihnită. *Cartea verii* este o lume în sine."

Ali Smith, *The Guardian*

young art

O BIJUTERIE SEMNATĂ DE MAMA MOMINILOR

12+

O INSULĂ *magică* & O PRIETENIE *de neuitat*

9 786068 811246